

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta 13.—
za četrt 6-50
za en mesec 2-20
za Nemčijo celoletno . 29.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravnistvu:

Za celo leto naprej . K 22-40
za pol leta 11-20
za četrt 5-60
za en mesec 1-90
Za pošiljanje na dom 20 v. na
mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petilivrstna (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13
za trikrat 10
za več ko trikrat 9

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izveniški nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 18 strani.

Obračun z liberalci.

(Govor načelnika S. L. S. dr. Šusteršiča v seji kranjskega deželnega zbora dne 23. septembra 1909.)

Visoka zbornica!

Zopet nisem imel namena poseči v debato, toda gospoda predgovornika sta me v to prisilila.

O Nemcih.

G. kolega dr. Eger je v svojih izjavah, pravzaprav vsaj v glavni osnovi svojih izjav, kopiral svojega neposrednega predgovornika, častitega gospoda kolego dr. Trillerja, ki se je najpoprej postavil v bojno pozo zoper nemško stranko, potem pa svoj boj zoper nemštvo podprl s tem, da se je še z veliko večjo vehemenco vrgel na našo stranko. Tako je delil prijaznosti na dve strani, in častiti tovariš dr. Eger ga je takoj posnemal s tem, da je delil uljudnosti na obe strani. Eno uljudnost je naklonil liberalni stranki, drugo uljudnost pa je povedal nam. Eno uljudnost, ki jo je povedal narodno-napredni stranki (Pritrjevanje na levi), je gotovo čisto utemeljena. (Klic v središču: Čisto nič!) Kajti nekam čudno je gotovo, da hočejo gospodje Bienenrthov sistem vreči s tem, da se zaganjajo z vso silo, katere so zmožni, v barona Schwarza, o katerem trdijo, da je on (Poslanec dr. Triller: Nositelj sistema v deželi!) Saj ste to že povedali gospod kolegi, saj sem si to zapomnil in celo zapisal (Veselosť na levi); ni treba ponavljati — na to ravno odgovarjam — torej gospodje se zaganjajo v barona Schwarza.

Kdo je nositelj protislovanskega sistema?

Kakor čujemo danes, glavni nositelj sedanjega vladnega Bienenrthovega vladnega sistema ni Bienenrth sam, ne Bilinski ali Hohenburger, tudi Schreiner ali Stürgkh ne, ampak naš častiti deželni predsednik baron Božidar Schwarz (Veselosť na levi).

Liberalci podpirajo protislovansko vladno.

Gospoda moja, oprostite: Malo čuden vtis mora napraviti na slovensko javnost in seveda tudi na nas, ako vidimo, kako pobijate sistem Bienenrthov v osebi barona Schwarza, kako pa na drugi strani vaše glasilo in maloštevilni reprezentanti vašega političnega naziranja v državnem zboru z veliko vneto podpirajo ta sistem. (Pritrjevanje na levi.) — Klic v središču: Ni res! Gospoda moja, da, kako ga podpirajo. (Klici v središču: Bodite potolaženi! — Saj ste vsi v enem klubu. — Klic na levi: Hribar se ne drži klubovih sklepov! — Poslanec dr. Triller:

To so samo špigelfehtarije!) Bodite potolaženi, gospod kolega Triller; ste lahko popolnoma mirni: Reprezentanca vaše stranke na Dunaju Bienenrthovega sistema ne bo dežela. (Veselosť in prittrjevanje na levi. — Klic v središču: Saj ga neče!) O tem bom še govoril. In zaradi tega je slovensko ljudstvo lahko mirno. (Klici na levi: Bravo!)

Dr. Eger trdi, česar ni.

Gospoda moja! Dr. Eger je trdil, da smo mi branili barona Schwarza zoper napade z liberalne strani. Jaz nisem čul danes nobenih takih napadov, razun onih, ki smo jih slišali ravno sedaj. In danes ni bilo z naših klopi čuti nobenega govora, ki bi bil kak zagovor našega gospoda deželnega predsednika. (Klici na levi: Tako je!)

Imenovanje Podrasek.

Tovariš gospod dr. Eger, da ostanem takoj pri neposrednem gospodu predgovorniku, je tudi reagiral na opazko profesorja Jarca zaradi imenovanja suplenta Podraske ali Podraseka, tako nekako se piše, (Klic na levi: Češko ime ima!) na nemški gimnaziji v Ljubljani proti terna-predlogu deželnega šolskega sveta. Tovariš dr. Eger je mnenja, da se smejo na nemški gimnaziji v Ljubljani imenovati kot učne moči samo rojeni Nemci. Ne bom preiskoval, v koliko so ti predpogoji podani pri gospodu Podrasku; to je jako težavno vprašanje. (Veselosť na levi. — Poslanec Jarc: »Volksrat« že vé!) Ali gospod dr. Eger stoji na tem načelnem stališču. To stališče se pa nikakor ne strinja z obstoječimi zakoni, se nikakor ne strinja z državnimi temeljnimi zakoni, po katerih ima vsak državljani, ki izpolni zakonite predpogoje, enake pravice do državne službe.

Mi in učna mesta.

Gospoda moja, mi stojimo na sledečem stališču, in to stališče smo zastopali v deželnem šolskem svetu, in za to stališče bomo povsod nastopili, namreč da so učna mesta na naših gimnazijah odprta vsakemu državljanu, ki izpolni zakonite predpogoje. Na slovenski gimnaziji mora vsak, ki hoče biti nameščen, biti izprašan za slovenščino kot učni jezik. Ako ta predpogoj izpolni Nemec in ima sploh potrebno kvalifikacijo, mu je ta služba ravno tako pristopna, kakor Slovencu; nasprotno pa zahtevamo isto pravico tudi za slovenske učne moči, t. j. da so jim tudi nemške gimnazije pod istimi predpogoji pristopne, da ima torej Slovenec, ako ima potrebno kvalifikacijo, isto pravico, kakor Nemec. (Odobranje.) To je stališče, katero zastopamo; to stališče je pravično in za obe strani popolnoma enako. To stališče smo zavzemali v deželnem šolskem svetu, če se ne motim tudi tovariš dr. Tavčar. Razun tega pa zavzemamo še čisto naravno stališče, da dajemo na naših kranjskih za-

vodih prednost domačinom. (Odobranje.) Pomislite vendar, s kakimi velikanskimi težavami je združeno, ako hoče Kranjec — Slovenec — priti izven dežele do službe. Če to pomislimo, potem moramo vendar tistih par služb, kar jih je v deželi, najpoprej rezervirati za ožje rojake. To je stališče, katero smo zavzemali (Poslanec dr. Krek: Schreiner pa ne!) in katero bomo tudi vnaprej zavzemali.

No, vsaka stvar samo en čas trpi, mi bomo tudi to izvajali in poskrbeli, da bo naučni minister pridobil potrebno spoštovanje pred predlogi našega deželnega šolskega sveta. (Klici na levi: »Tako je!«)

Egerjeva izvajanja neutemeljena.

Kar je častiti gospod tovariš dr. Eger omenil proti stavljenima predlogoma, to nikakor ni utemeljeno. Gospoda moja, mi bomo glasovali za nujnost obeh predlogov, tako predloga tovariša gospoda prof. Jarca, kakor predloga gospoda tovariša dr. Tavčarja. Za nujnost, pravim, akoravno se nam zdi štilizacija predloga gospoda tovariša prof. Jarca veliko bolj umestna (Pritrjevanje na levi), ker se nikakor ne preudicira deželnemu odboru, ki naj dobi od deželnega zbora splošni nalog, da izdela načrt zakona glede učnega jezika na javnih ljudskih in meščanskih šolah na Kranjskem.

Dr. Gessmannovo pomirjevanje.

Za utemeljitev rabim samo en stavek iz govora, katerega je imel v nižjeavstrijskem deželnem zboru voditelj krščansko-socialne stranke dr. Gessmann; ki je rekel: Gospodje, naš predlog je za pomirjenje, ker omejuje teren narodnih bojov. Če se jezik vzakoni, potem se nekoliko omeji teren za narodnostne boje. Ravnotako hočemo tudi mi teren za narodnostne boje v naši kranjski deželi nekoliko omejiti s tem, da zakonitim potom rešimo to važno jezikovno — šolsko vprašanje. Pri nas se ne gre za nobeno nasilje, ampak za to, da se enkrat za vselej vzakoni to, kar odgovarja realnim jezikovnim razmeram naše dežele. (Pritrjevanje na levi.)

Kako »edinost« hoče Triller.

Toliko gospodu tovarišu dr. Egerju, in sedaj prihajam do gospoda tovariša dr. Trillerja. Tovariš dr. Triller gospoda moja, je končal svoja izvajanja z apelom: Pokažimo našim narodnim nasprotnikom pri vsaki priliki, da smo edini, kadar se gre za boj za naše narodne pravice! Poprej, v svojem govoru, je pa preludiral na zelo čuden način temu svojemu konečnemu apelu. V večjem delu svojega govora je strastno napadal našo Slovensko Ljudsko Stranko, o kateri bo, ako je objektivni, moral vendar priznavati, da je reprezentantinja ogromne večine slovenskega ljudstva v deželi. (Poslanec dr. Triller: Vi imate moč, imate Schwarza!)

Liberalci vržejo bakljo razdora v narodni zadevi.

O gospodu baronu Schwarzu bom tudi še govoril. — Jaz moram reči, gospoda moja, da v narodnem interesu silno obžalujem, da je gospod tovariš dr. Triller porabil baš to priliko za to, da je vrgel bakljo razpora med obe narodni stranki. (Viharno prittrjevanje na levi.) Dragi gospod tovariš dr. Triller! Tukaj ni padla nobena beseda proti vaši stranki, dokler se od Vaše strani ni napadla naša stranka. Obžalujem gospoda tovariša dr. Trillerja, da ni mogel vsaj počakati do prihodnje seje, in sicer zaradi tega, ker se gre tukaj vendar za skupno narodno stvar (Klici na levi: Čujmo!), in bi tedaj današnja seja in današnja manifestacija veliko lepše izgledala (Pritrjevanje na levi.), ako bi ne dali ob taki priliki našim narodnim nasprotnikom slike razpora in razkola. (Živahno odobranje in ploskanje na levi. Poslanec dr. Triller: »Vi ste nam očitali Bilinskega, mi pa bi ne smeli odgovarjati!«) Gospoda moja, gospod tovariš dr. Triller (Posl. Jarc: »Je neroden.«), se je vrgel na rekriminacije proti naši stranki. (Poslanec dr. Triller: »Obljuba dela dolgove, vsaj veste tovariš dr. Šusteršič!«)

Liberalni grehi.

Gospod tovariš dr. Triller, vidite, to je res čudno po dogodkih, osobito zadnjega časa, da Vi iščete pezdri v naših očeh, ne vidite pa velikanskega bruna v Vašem očesu, v očesu Vaše stranke, stranke, ki je še nedavno podpisavala znane pogodbe, stranke, ki je še nedavno podpisavala sistem barona Heina v naši deželi z vso odločnostjo, moža, ki je bil najnevarnejši reprezentant protislovanskega sistema v naši deželi. (Klic v središču: »Nobenega Nemca ni nastavljal! Kaj še!«) — Ta stranka, gospoda moja, ima vendar dosti povoda, da se ne eksponira tako, da smo mi naravnost prisiljeni, predočiti jej tiste velikanske narodne grehe, ki jih ima na vesti. (Živahno odobranje na levi.) Vzemite vendar dogodke zadnjega časa! Vzemite glasovanje v državnem zboru proti finančnemu ministru Bilinskemu, — politično glasovanje par excellence, glasovanje, glede katerega je bilo v »Narodni Zvezi« sklenjeno, da se mora vsak član »Narodne Zveze« udeležiti tega glasovanja proti Bilinskemu. Gospoda moja, to je bil sklep, za katerega so glasovali tudi nekateri gospodje Vašega mišljenja, in, gospoda moja, ko je prišlo do imenskega glasovanja, sta dva znana slovenska poslanca, — nečem imenovati imen, — ki sta Vam zelo pri srcu, ostentativno šla iz dvorane in pomagala pomnožiti žalostno večino tistega Bilinskega, ki je glavni reprezentant sedanjega Bienenrthovega vladnega sistema. (Medklici na levi in v središču.) Gospodje, ne govorite vendar! Mi smo jako dobro informirani o stvareh na

LISTEK.

Slovansko pismo.

Češki obrtniki v ponemčenem ozemlju. — Slovaki in Nemci v severni Ogrski. — Reforma cerkvenega življenja na Ruskem. — Srbski časnikar Skarić umrl.

Neki topliški nemški list je nedavno naznanil, da je v Toplicah 69 čeških čevljarjev mojstrov in samo 56 nemških; v bližnjih Trnovanih 31 čeških čevljarjev in samo 25 nemških. Češki čevljarji imajo vobče večje zavode. Čeških čevljarjskih pomočnikov je pri 35 čeških mojstrih 70, in 15 nemških mojstrov ima samo 20 pomočnikov. Samo eden nemški mojster ima 4, eden 5 in dva po 2 in 9 nemških mojstrov ima samo po 1 pomočnika. Čisto druge razmere so pri čeških čevljarjskih mojstrih v Toplicah, kakaj trije izmed njih imajo po 5, trije po 4, trije po 3, štirje po 3 in 22 čeških čevljarjev ima po 1 pomočnika. Iste razmere so tudi pri učencih. — Enake razmere so tudi pri drugih rokodelcih in tudi v drugih mestih v ponem-

čenem ozemlju. Le-ta pojav je zavoljo tega zanimiv, ker se iz njega vidi, da navzlic velikemu preganjanju in bojkotiranju čeških rokodelcev v ponemčenem ozemlju, se jim godi prav dobro in uspevajo njihovi zavodi bolj nego nemški. Razjasni se to le s tem, da so izdelki čeških rokodelcev boljši in cenejši, nego izdelki nemških rokodelcev.

× × ×

Mirno in v najboljši slogi so dozdej v severni Ogrski živeli poleg sebe Slovaki in Nemci, zlasti v spiškem okraju. Zdi se pa, da ta sloga je trn v očesu znanih hujšakcev na Dunaju, in židovski dunajski listi so v zadnjem času jeli ščuvati tamojšnje Nemce zoper Slovake. To je vobče znano, da Nemci v spiškem okraju se potujčujejo, postajajo namreč Slovaki. O tem se v slovaškem tisku večkrat piše. Zadnjičkrat je o tem pojavu temeljito izpregovoril dr. S. Czambel v svoji knjigi pod naslovom: »Slovaški jezik in njegovo mesto v družini slovanskih jezikov«. Po statističnih podatkih iz leta 1869. v spiškem okraju je bilo še 62.000 Nemcev; trideset let pozneje leta 1900. jih je bilo samo

41.885. Torej v tridesetih letih so Nemci izgubili 20.000 duš. V 220 občinah spiškega okraja je popolnoma nemško prebivalstvo samo še v 20 občinah in nemško večino ima samo še 18 občin. Slovaški živelj v spiškem okraju asimilirajo Nemce po čisto naravnem načinu, po načinu moči. Nemci tvorijo tam otok, ki je kroginkrog obkrojen od Slovakov. Izginitev tega otoka v slovaških valovih je torej le vprašanje časa. Ni torej res, kar pišejo nemškonalionalni listi, da Slovaki nasilno svoje nemške sosedje stiskajo. Saj tamojšnji Slovaki, kakor povsod drugod, izčrpa vso svojo narodno moč v borbi zoper nenaravno mažarizacijo in ne preostaja mu časa »tlačiti« Nemce. Da je Nemcev v spiškem okraju vedno manj, je vzrok tudi pravzaprav nemška gospoda sama. Slovaki se težko pomažari; zato izmed Nemcev na leto postane več tisoč enokronske mažarske dolžubov. In otroci v severni Ogrski naseljenega Nemca glasijo se pozneje navadno k mažarski narodnosti. Kakor se vidi, židje nimajo dosti narodnostnega ščuvanja v Cislajtani, s svojimi umazanimi prsti segajo že tudi v tatranske kraje ter se trudijo tudi tu naščuvati Nem-

ce zoper Slovake. Ali morebiti Nemci hočejo pomagati Mažarom Slovake uničiti?

× × ×

Nekateri ruski listi se vobče pritožujejo, da cerkveno pravoslavno življenje na Ruskem propada. Dušni pastirji nimajo skoraj nobenih stikov z verniki in verniki se vsled tega od svečnikov zmirom bolj in bolj oddaljujejo. Božja služba se ne marno opravlja in zato verniki božjo službo zanemarjajo. Da se rusko cerkveno življenje zopet povzdigne, podal je pravoslavni škof Serafin sv. sinodu predlog, po katerem naj bi se v vsaki župniji ustanovil neki »cerkveni svet«, ki bi se izvolil izmed župljanov. »Cerkveni svet« bi nadzoroval izdatke in dohodke cerkve, cerkvene šole, bolnišnice in druge dobrodelne zavode. O svojem delovanju bi pa cerkveni svet večkrat poročal pri javnih zborovanjih. Boj proti pijanstvu bi bila tudi ena izmed glavnih nalog cerkvenega sveta. Ali se bode le-ta predlog oživotvoril, je še vprašanje; ministrstvo je sicer predlog blagovoljno sprejelo, a sveti sinod je odločno proti njemu. Fr. St.

Dunaju, mi dobro vemo, kako stvari teko, nam se ne godi tako, kakor kolegi gospodu dr. Tavčarju, ki je danes naravnost kokeriral s svojo neinformiranostjo. (Veselosť na levi.)

Dr. Tavčar se dela nevednega.

Gospod kolega dr. Tavčar se pač večasih rad nevednega dela, akoravno veliko več vé, kakor se dela. (Ponovljena veselosť na levi.) Torej, toliko v tem pogledu. Ako gospod tovariš dr. Triller apelira na našo narodno dolžnost, mu lahko rečem, da pri nas nobenega apela treba ni! Mi smo vedno izpolnjevali svojo narodno dolžnost (Posl. dr. Triller: »Trgovska zbornica!« — Posl. dr. Pegan: »Trgovska zbornica pa dr. Novaka boli!«), ampak mi si to ne štejemo niti v najmanjšo zaslugu, ker je samoobsebi umevno, da narodna stranka vrši tudi svojo narodno dolžnost. (Pritrjevanje na levi.)

O baronu Schwarzu.

Sedaj do gospoda barona Schwarza, kot nositelja Bienertthovega sistema na Kranjskem! Kolikor je meni znano, ni Bienertth nam poslal barona Schwarza, temveč baron Schwarz je bil že tukaj, ko je Bienertth prišel. Kolikor je meni znano, je bil še Gautsch, ki je poslal v deželo gosp. barona Schwarza. Recimo, — Vaša želja bi se izpolnila; vzemimo — baron Schwarz gre danes v pokoj. — Kakor je občno znano — (Posl. dr. Triller: »Kaj pa obljuba? Kaj pa Bienertthovo pismo?« — jaz ne vem o nobenem Bienertthovem pismu — kakor je občno znano, imenuje deželne šefe cesar Franc Jožef na predlog osrednje vlade. — Tedaj vzemimo, gospoda moja, baron Schwarz bi danes šel v penzijo. Kaj pa je posledica? Posledica bi bila, da pride potem drug deželni šef, in kdo ga bo poslal? (Poslanec dr. Krek: »Schreiner!«) Danes baron Bienertth, in Bienertth si gotovo ne bo izbral nositelja kakšnega drugega sistema, ampak izbral si bo novega moža svojega sistema (Živahno odobravanje na levi.) in gospodje, potem bo tisti mož še veliko bolj mož Bienertthovega sistema, kakor baron Schwarz, ki je bil prej tukaj, kakor Bienertth. (Ponovljeno živahno odobravanje na levi. Posl. dr. Triller: »Sofizem!«) Ovržite ga, če morete! To je tako jasno, kakor je kaj. Gospoda moja, mi smo stranka, ki ima močno pozicijo v deželi in večino v zbornici, in vsled tega nosimo tudi velik del odgovornosti za razvoj javnih zadev v naši deželi. Ta odgovornost nam nalaga gotove dolžnosti. Mislimo moramo na prihodnost in vprašati: kaj potem?

Liberalci drže barona Schwarza.

In sedaj bom še nekaj povedal. Ko smo se mi borili proti baronu Heim, smo dve leti pred njegovim odhodom že vedeli, da je že padel, da bo odpoklican iz dežele. Vkljub temu je še dve leti tukaj ostal. Zakaj toliko časa? Zaradi tega, ker smo mi pri vsaki priliki klicali: Heim mora stran iz dežele. (Živahna veselosť.) To je Heim potem še dve leti držalo. Sicer pa odkritosrčno povem, da je bilo to v našo strankino korist, ker je baron Heim, dokler je bil v deželi, bil najboljši agitator za našo stranko, in odkritosrčno povem, da je ta stvar z njegovim odpoklicanjem pravzaprav šla za nas nekoliko prehitro. (Živahna veselosť na levi.) Vidite, gospoda moja, kako morete Vi misliti, da bodete na ta način kaj dosegli, če vsak hip razglašate v Vašem listu in pri vsaki priliki, tu in drugod, kličete: Mi zahtevamo, naj gre iz dežele bar. Schwarz?! (Veselosť.) Ali mislite, da bodete na ta način kaj dosegli? Na ta način, gospoda moja, ste Vi sami utrdili stališče barona Schwarza, utrdil je pa to stališče tudi osobito župan ljubljanski — saj veste, vsled katerih razmer in dogodkov.

Proti nam ne bo vladal nihče!

Gospoda moja, taka je stvar, — in če bodete svojo igro nadaljevali, bodete vedno podaljšali politično življenje baronu Schwarzu. (Veselosť na levi.) Nam, z našega stališča je to popolnoma vseeno, mi nismo z baronom Schwarzom oženjeni, ker se ga tudi ne bojimo. Naši napadi so mu bili veliko bolj nevarni nego Vaši, mi smo bolj odločno nego Vi nastopali, takrat, ko je graja bila popolnoma opravičena. Torej mi nimamo ž njim ničesar in nas tudi krepi za vsak slučaj zavest, da, naj pride kdorkoli v deželo, to moč imamo, da proti nam, ki reprezentujemo ogromno večino slovenskega ljudstva, ne bo vladal v deželi nihče. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje na levi. — Medklici poslanca dr. Trillerja.)

Meni je silno žal, gospod tovariš dr. Triller, da Vas tako razburjam (Veselosť na levi.), ampak jaz moram govoriti po svojem prepričanju, četudi seveda ne vem, ali bo ta nauk kaj izdal. (Veselosť na levi.)

Oražna krvava manšeta se liberalcem ne dopade več.

Ali, gospoda moja, vidite, na eno bi Vas še spomnil — na tisti prizor januarja meseca, ko ste sprejeli barona Schwarza z medklici in ko je gospod tovariš dr. Oražen zmagovito nosil neko krvavo manšeto in jo molil proti deželnemu predsedniku baronu Schwarzu. (Posl. dr. Tavčar: »Krvava manšeta!« — Vam se ta krvava manšeta sedaj ne dopade več — (Veselosť na levi.) — a Vi ste takrat proti baronu Schwarzu imeli eno sanglantno obtožbo, da je on tisti, ki je klical vojaštvo nad ljudstvo. Dokazano in dognano, in od ljubljanskega župana priznано pa je (Živahno pritrdjevanje na levi. — Ugovarjanje v središču.), da je on bil tisti, ki je zahteval vojaštvo, in vkljub temu, da je on tisti, gospoda moja, Vi istega gospoda župana še vedno uživate in držite! (Klici v središču: »Ga tudi bomo!«) — Se ni treba razburjati, to je Vaša pravica, ampak župan sam je to priznal. Jaz mu verjamem, kar je priznal in je moral priznati, in torej, gospoda moja, jaz ne rečem drugega, kakor: Vi ga imate za župana, to je Vaša pravica, katere Vam nihče ne odreka, in ker gospod tovariš dr. Triller trdi, da ga bodete še obdržali, je to še boljše; verjamem mu to, nisem tako nezaupečen, da bi mu ne verjel, ampak vidite: slučajno je ta župan to storil, kar ste Vi očitali gospodu baronu Schwarzu. (Poslanec dr. Triller: »Nenavzočih ne gre napadati!«) — To se je v javnosti neoporečno dognalo, to so notorična dejstva, in o notoričnih dejstvih se vedno lahko govori.

Vidite, gospoda moja, tak je položaj, čudne so razmere gotovo, ampak jaz bi menil eno: ne govorite preveč o tistih izgrelih z dne 18., 19. in 20. septembra! (Klici v središču: »Se bomo!«) Svobodno, govorite, kolikor hočete, ampak moje mnenje je, da imate Vi najmanj povoda govoriti o njih, kajti ti dogodki so eno najzlastnejših poglavij v zgodovini Vaše stranke! (Ugovori v središču, živahno odobravanje in ploskanje na levi.)

Rojaki! Slovenke! Društva! Spominjajte se z darovi Slovencev v Št. Ilju!

radikalnih štedentu u Iblana skp sklical. Ke je pa ta narodnih radekalnih štedentu u Iblan in pu Krajskem tku mal, de b jih lohka Martin Krpan u cul iz Iblane nesu na Duni na usenčelišče štederati, de b pu Iblan douhčes na predajal, sa mogli sevede tud iz Češkega puklicat na pumuč take narodne radekalne štedente in še ud drgod, ker sa vedl, de je še kašn prou narodn radekaln štedent za dubit.

Kokr se pa enkat šliš, de prideja kašn narodn radekaln Sluvenci al pa narodn bavarsk Nemci u Iblana, čut gespud žepan in Useslvan Hribar u seb putreba sluvanske gostalubnast in puskribi zatu, de se na kuludvor prmiern sprejmeja in scer če prideja bavarsk Nemci, ih gre Useslvan gespud Hribar sam u imen Iblane puzdraut na kuludvor, če prideja pa kašn prou narodn liberalci al pa radekalci u Iblana, ih gre puzdraut pa kašn ubčinsk svetnik, ker se pač trošta, de u zajn kašn pfeit vn gledu.

Tud zdej, ke sa ubiebil češk narodn radekaln štedenti iblanskem narodn radekalnem štedentem, de uja uslišal nhna prošna in pršli u Iblana na nhn shod, ke sa ga zavle gespud Aškarčeve pesm skp sklical, je gespud žepan puzvou ubčinske svetnike, de nej se usak sam uglas in roka gor uzigne, kdur je prpraulen jt na kuludvor češke štedente puzdraut.

Kako dela sedanja protislovenska vlada s kranjsko deželo.

(Govor deželnega glavarja vojvodine Kranjske, dvornega svetnika pl. Sukljeja v kranjskem saboru dne 23. septembra 1909.)

Slavna gospoda! Zakaj sem zapustil predsedniško mesto in govorim s tega se-deža? Da utemeljim nujnost predloga, ki ste ga ravnokar sišali prečitati.

Neposredni povod, da ga danes stav-ljam, je odgovor, katerega je dalo visoko poljedelsko ministrstvo deželnemu od-boru vojvodine Kranjske na dopisa, s ko-jima je naš deželni odbor ministrstvu predložil načrta dveh vodovodov, enega za Dobrepoljsko dolino in Suho Krajino, drugega za Ribniško in Kočevsko dolino. Vsebinsko tega odgovora izraža sledeči stav-ek:

»Die Förderung dieses Unternehmens durch Gewährung eines Beitrages aus dem Meliorationsfonde auf Grund landes-gesetzlicher Regelung des Unternehmens ist im Hinblick auf die Bestimmungen des Gesetzes vom 4. Jänner 1909, R.-G.-B. Nr. 4, wohl nicht möglich.«

(Klici na levi: »Čujte! Kateri mini-ster je to?« — »Braf je podpisal, Bilinski pa naredil!« — »Škandal!«)

Kaj pomenja tak odlok? Kaj so po-sledice njegove za kulturni in narodno-gospodarski razvoj dežele Kranjske, ka-ter je v nekem oziru, gospoda moja, v važnem oziru zavisen od preskrbe našega ljudstva z zdravim pitno vodo? Gospoda moja, od leta 1884. žrtvovala je naša si-ro-mašna deželica stotisoče in stotisoče kron v podporo raznim vodovodnim napravam. Nozlic višini teh stroškov moram dan-danes reči, da stojimo šele v pričetku te tako pomembne akcije. Saj so navzlic mnogoterim vodovodom, ki so nastali z deželnim pomočjo, tiste velike pokrajine, kjer je pomanjkanje zdrave pitne vođe najhujša muka, ki tlači prebivalstvo, še danes brez prepotrebni vodovodnih na-prav! Nihče ne more očitati današnjemu deželnemu zboru, da ni razumel svojih dolžnosti nasproti tem pokrajinam. Dežel-ni zbor se je postavil na to stališče, da moramo vodo dobiti za našo Belokrajino, za celo Kočevje, za Suho Krajino, za Rib-niško in Dobrepoljsko dolino ter za no-tranjski Kras. Stroškov se nismo ustrašili, deželni zbor in njegov odbor postavila sta se na to stališče, ki ga je duhovit pisatelj v nekem članku najbolje nemško pisane revije »Oesterr. Rundschau« izražal tako:

»Jedes Volk und jedes Land, welches reich werden will, muß damit anfangen Schulden zu machen«. In videti je, gospo-da moja, da hoče Kranjska postati zelo bogata, kajti (dr. Lampe: »Že smo začeli dolgove delati!«) že v zadnjem zasedanju smo sklenili tisti zakon (dr. Lampe: »Se ni sankcioniran!« — Dr. Susteršič: »Tam tudi Bilinski gori sedi!« — Dr. Lampe: »Bilinski nam še dolgovi ne privoščijo!«), naj dežela Kranjska za melioracije — in iz teh bi bili dotirani tudi vodovodi — na-jame posojilo deset milijonov kron. Toda naravno je, da teh vodovodov nikakor ne bi mogli dežela in ubožni interesi — tudi ne potom posojil — popolnoma po-kriti iz lastnih sredstev. Morali smo ra-čunati na državni prispevek. Ta prispevek se je dosedaj, počenši od leta 1894., vedno dajal iz melioracijskega zaklada, in sedaj dobimo naenkrat ta odlok, da po določbi novega melioracijskega zakona z janua-rija t. l. melioracijski zaklad za take po-trebe ničesar ne more prispevati. (Dr. Krek: »Država ima denar samo za ka-

nale!« — Dr. Lampe: »Pa za kanone!« — Prof. Jarc: »Aliteracija!«)

Sele lansko leto smo n. pr financirali vodovod za mesto Kranj, kateri stane okroglo 620.000 kron. Država je iz melio-racijskega zaklada na podlagi melioracij-skega zakona tudi za ta vodovod pre-vzela 40 %, torej 240.000 kron — in sedaj naenkrat tak prevrat! Kako ga je tolma-čiti, kako si moremo razlagati to spre-membo v postopanju centralne vlade na-sproti takim napravam, katero je vendar v flagrantnem protislovju z vso prakso zadnjih 15 let?

Gospoda moja, morda bi bilo najbolj priprosto, rešiti uganjko tako, da bom rekel: Ja, vlada sedaj razlaga meliora-cijski zakon za nas tako neugodno, ker smo v državnem zboru v najhujši opozi-ciji proti sistemu (Dr. Lampe: »Klerikal-čem knof!« — Klici na levi: »Tako je!«) Odločen protivnik sem sedaj vladajoči Bienertthovi vladi, ali vendar mislim pre-dobro o privatnem značaju vladajočih državnikov, da bi jim podtikal tisto nizko maščevalnost, naj ubogi narod trpi za to, kar stori njegovi zastopniki, in jaz moram reči, iz istinitega prepričanja, proti seda-nji vladni struji.

Niti tega nečem očitati poljedelskemu ministrstvu, kar se bi moglo storiti na prvi pogled. Vlada se sklicuje v svojem odloku na novi melioracijski zakon. Ja, v čem se pa razlikuje ta novi melioracijski zakon od starega? Vsebinska je ista, razločel je le ta, da ko je bil ustanovljen melioracij-ski zaklad, znašala je njegova dotacija borih 500.000 gld., torej 1.000.000 kron, sedaj pa ima vlada na razpolago 8 milio-nov kron. Torej dohodki zaklada so osem-krat večji, kakor so bili prej. (Klici na levi: »Zato bomo pa sedaj manj dobili! Zato nam vlada sedaj nič ne dá!«) In še drug razloček je. Pri nekaterih meliora-cijskih zgradbah sme sedaj vlada iti do 70 % (Prof. Jarc: »Za Kranjsko pomenja 70 % nič!«) po § 6., al. 1. novega zakona, dočim je preje maksimum državnega pri-spevka znašal 50 %.

Kako se more kak ministrski urad sklicevati na novi melioracijski zakon, da bi motiviral odklonitev naše zahteve! To je pač ena izmed mnogih stvari v avstrijski birokraciji, katerih normalna pamet razumeti ne more. (Klic na levi: »Samo državniki!« — Dr. Triller: »Baron Schwarz bi lahko pojasnil.« — Dr. Tav-čar: »Saj se bo oglasil za besedo; poča-kajte!« — Dr. Lampe: Danes je prišel z ministrstva odlok, da za mošenjski vodo-vod ne izplača subvencije. To je najno-vejše!« — Klici: Čujte!«)

Sele leta 1893., ko sem jaz kot dežel-ni poslanec s samostojnim predlogom, enoglasno sprejetim v tej visoki zbornici, zahteval veliko vodovodno akcijo, konti-ral je naš stavbni urad stroške cele vodo-vodne oskrbe s 570.000 gld., torej 1.114.000 kron. Danes stojé naši tehniki na stališču, da bode zgolj za te štiri naprave treba 7 do 8 milijonov kron. Skušnja jih je nam-rež izučila, da imajo majhni vodovodi le lokalni pomen. Ako se pa hoče v istini temeljito pomagati celi deželi, treba iz-vršiti velike vodovodne naprave.

Kako pa je prišlo do tega, da je cen-tralna vlada iz melioracijskega zaklada, tedaj na podlagi melioracijskega zakona dajala prispevke za naše vodovode? Oprostite, gospodje, da prijavim iz svojih osebnih spominov nekoliko podatkov, prezanimivih po moji sodbi in jako pouč-nih baš s pogledom na ta dopis poljedel-skega ministrstva.

Dne 10. maja 1893. utemeljeval sem predlog, kateri se je glasil: »Slavni dežel-ni zbor naj sklene: Deželnemu odboru se naroča izposlovati pri visoki vladi, da ka-kor hitro mogoče predloži državnemu

vola, de s sami zvolja, s kašnem peram s uja u Iblan želodec frderbal. Zatu prosm gespude tuvarše še enkat, nej roka uzig-ne tist, ke b biu prpraulen brez sebičnel namenu žrtvat se za češke štedente in ih it na kuludvor sprejet in puzdraut u imen napredne bele Iblane.«

Spet use tih; kar naenkat pa skoč pu konc pulberar gespud Franketa in pumuli ube roke u lit: »Gespoda moja! Mene pu-znate, de sm prpraulen pr usak prložnost prelit kri,*) če se gre za kurist naše Iblane. Zato um šou jest na kuludvor puzdraut ta narodne radekalne štedente.« Te zlate be-se-de je spregovoril gespud Franketa na glas; na tihm s je pa mislu: »Češk štedenti sa že tri dni na rajž, ke rajžaja iz gurejn-skm šnelcugam, kokr je nam puroču »Slu-vensk Narud« in pršli uja gvišn u Iblana tku kusmat, ket medvedi. Če ih jest sprej-mem in puzdravem jm lohka pr te prlož-nast na kašna viža namignem, de se na šika, de b hudil tku kusmat pu Iblan in pelu ih um saba u soja pulberarija in vrgle m uja en lep pink češke kucine.«

Ke ni nubedn druh več roke uzignu, se je enaglasn sprejela gespud Franketa-tuva punudba in tku je pršlu, de je sam

*) Pa ne soja, ampak ud kerga druž-ga, kedr ga pulbera. Opazka stavčeva.

Boltatu Pepe.

Gespud redehter!

Kšeft je kšeft in če b pr iblansk občin na blu za nehtere ubčinske svetnke nčkšefta, pab se Iblančani pud nusam ubrisal za ub-

činske svetnke, ke b nubeden več na tou nost ta butara na sojem hrbte.

Na taužente dukazu, ke sm ih jest u teh letih, udkar tlela iz resnica Idem uči kolem u tem uzire naprej prnesu, nej prne-sem dons š engu, de uja Ide ja zagvišn pršli du prepričajna, de jest zmeri čista in gola resnica naprej prnašam.

Unkat, ke je gespud Aškerc na ubčins-ke stroške ena pesem ud mladine pugrun-tu, tu se prau sam ud ta narodnradikalne mladine, in ni prec najdu prložnost, na ka-šna viža de b ja na svetl prpravu, sa ga hitr ta narodnradikaln štedenti iz zadrege spravi in te pesm na lub en shod narodn

zboru načrt zakona o preskrbovanju kraških pokrajin s pitno vodo, in sicer na tej podstavi, da se pokritje vrši po prispevkih države, dežele in udeležencev. In pri utemeljevanju sem izrečno dejal tako-le: »Iz melioracijskega zaklada podpori to stvar ne gre, kajti melioracijski zaklad ima svoje, po zakonu določene namene«.

In vendar je bil skoraj 15 let melioracijski zaklad v uporabi tudi za naše vodovodne projekte! Stvar je pa prišla tako:

Potem, ko sem v deželni zboru stavil ta nasvet in ko je bil sprejet v tej visoki zbornici, sem o isti stvari govoril v budgetnem odseku državnega zbora. Priporočal sem tak državni zakon in ga obširno utemeljeval, kateri ne bi bil omejen samo na Kranjsko, temveč na ves Kras, in po seji stopi k meni tedanji finančni minister Steinbach ter mi reče to: Kar ste vi danes govorili v odseku, je bilo tako zasnovano in razsodno, da sem jaz pripravljen za ta namen dati na razpolago 1 milijon goldinarjev. Pri meni ne bode nobenega zadržka, pa stopite še k poljedelskemu ministru. To sem obljubil in dogovorila sva se, da mu pridem poročat, kaj sem opravil. Ali v politiki se človek sčasom privadi posebne previdnosti, in tedaj sem si mislil, ne boš šel sam, temveč povabil boš še tovariša in svedoka. Bil je kolega Povše, uže od nekdaj v poljedelskem ministru dobro zapisan kot ugleden večak v poljedelskih stvarih, in on bo pritrdil, da sva v istini obiskala merodajne gospode v poljedelskem ministru, od ministra počenši doli tudi do manjših uradnikov. Utisi, katere sva dobila pri teh posetih, bili so zelo različni. Falkenhayn nas je sprejel z znano svojo ljubeznivostjo in odkrito dejal, da teh razmer pač malo pozna, ali da se smemo zanašati, kakor je on rekel: »auf das wohlwollendste Entgegenkommen«. Uže pri sekcijem načelniku Blumfeldu je bil sprejem mnogo hladnejši, in čim nižje sva prišla, tem večji so bili pomisleki in težave. In jaz se še dobro spominam na nekega uradnika, kateri je bil takrat šele v službovanje dodeljen ministru. Ta, gospoda moja, je na naše prigovarjanje se odrezal: »Ja, für die Wasserversorgung, da müßte zunächst ein selbstständiges Departement im Ackerbauministerium geschaffen werden, ohne das würde es nicht gehen.« Imena dotičnega gospoda ne bomo imenovali, saj je vse jedno, ali se je pisal Lukas, Matevž ali Markus. (Živahna veselost. — Klic na levi: »Markus je bil!«) Pa recimo Markus — eden evangelistov je bil morda. In povedal je še nekoliko drugih stvari, katere so pri nama pač vzbujale precej piker odgovor. Nezdovoljen s prejemom v poljedelskem ministru vrnem se k finančnemu ministru ter sem mu povedal, kaj sem opravil. Nato mi je Steinbach, ta mož z odličnim talentom in velikim srcem, potem, ko je napravil opazko, katere ne povem javno, iz lahko umljivih razlogov, se odrezal: Pustite meni, sedaj bom jaz vzel stvar v roke. In kaj je bila posledica njegove intervencije? Da je prejel deželni odbor dopis deželne vlade z dne 27. novembra 1893, št. 15535, kateri slove: »Ministrstvu za poljedelstvo in finance sta pri pretresovanju vprašanja o državnih podporah za taka podjetja, katerih namen je izkoriščati vode za preskrbovanje pokrajin na deželi, prišli do zaključka, da je tudi za taka podjetja mogoče uporabiti državna zakona z dne 30. junija 1884. l., drž. zak. št. 116. in z dne 31. maja 1889. l., drž. zak. št. 96. (Klici: Cujte!), da se torej za taka podjetja, v kolikor ne spadajo kot malenkostna pod § 12. imenovanega zakona morejo dajati podpore iz državnega izboljševalnega zaklada (Klici: Tako je!) pod zakonitimi pogoji in v zakonito dopuščeni visočini (v tem oziru je zlasti za Kras treba omeniti § 2. dr-

žavnega zakona z dne 31. maja 1889. l.), in... — gospodje, to je odvažno — ... in da tedaj v tem oziru ni treba posebnega državnega zakona.« (Klici: Cujte!)

Ali sedaj so drugi Faraoni na krmilu, kateri egiptovskega Jožefa več ne poznajo. (Živahna veselost.)

Kaj pa izvira iz te pozabljivosti za nas na Kranjskem? Predvsem suho dejstvo, da melioracijski zakon za našo deželo izgubi vsaj dve tretjini pomena ter da je za naše potrebe melioracijski zaklad večinoma neraben in nepristopen. Tistih hudournikov, kateri toliko škode povzročajo v Dalmaciji, na Koroškem, Tirolskem itd., je vsled geografske konfiguracije v naši deželi le malo. Za zagradbo hudournikov ne bomo mnogo izčrpali melioracijskega zaklada. In poplave! Gospoda moja, dežela naša trpi vsled pomanjkanja vode, ne pa radi velikih vod in radi poplav! Istotako izsuševanje in namakanje zemljišč se ne more, ako abstrahiramo od ljubljanskega barja, pri nas vršiti v tako velikem štilu, da bi se morali zatekati z večjimi zahtevami k temu zakladu. Faktum je, da je dežela Kranjska, ako ostane pri tej ozkostrni interpretaciji melioracijskega zakona, vsaj večinoma izključena od melioracijskega zaklada, kakor hitro se vodovodne naprave iz njega ne bodo več upoštevale. V istini v grozen položaj zaide Kranjska, ako se temu ne odpomore. Prebivalstvo naše v onih kraških pokrajinah po Notranjskem in Dolenjskem, kjer vode ni ne za ljudstvo in ne za živino, si samo pomagati ne more. Vsak razvoj gospodarstva je nemogoč in le naravno je, da ljudstvo kar trumoma beži od rodne svoje grude ter si boljši pogoj obstanka išče onstran morja.

Mi pridigujemo našim kmetom: Dvignite živinorejo! Da, v tem pogledu imamo prav ugodne razmere v Suhi krajini, na Belokranjskem, deloma tudi na notranjskem Krasu, a kako je mogoče, da bi se kmet uspešno in intenzivno bavil z živinorejo, ako vsako leto po večkrat pritisne suša, ako mora svojo govejo živino tirati 3 do 4 ure daleč, da pride do požirka vode, in ako je maposled primoran, iznebiti se je za slepo ceno, da mu doma v hlevu ne pogine.

Pa zopet pravimo, Belokranjec, kateremu je Bog zemljo kar ustvaril za trto in njeno kulturo, naj gleda na to, da bo vinski pridelek njegov v istini primeren preugodnim naravnim pogojem. Ali prežal ne smemo; — glavna zapreka razvoju belokranjske vinske produkcije tiči v zanemarjenem kletarstvu. Umno kletariti brez zdrave vode je nemogoče. (Klici: »Res je!«) Kletarstvo zahteva največjo snago pri posodi itd., in kako more belokranjski producent dejansko kaj storiti v tem pogledu, ko čestokrat v celi vaši niti toliko vode ni, da bi majhen škaf napolnil. Napredek narodnega gospodarstva nujno zahteva, da se odpravi ta grozni nedostatek, istotako pa to tudi zahteva higijena, zdravstvo. Ne bom govoril obširneje o tej stvari, opozarjam Vas le na v istini grozni položaj, ako zbolijo kdo recimo za vročinsko boleznijo tam kje doli v črnomaljskem okraju! Ni še dolgo tega, kar je prišla deputacija belokranjska k meni kot svojemu poslancu prosit me za Božjo voljo, naj se potrudim za to, da dobe že enkrat vodovod, in kar pretreslo me je, ko je eden od deputacije, župan neke belokranjske občine, mi dejal: Naši bolniki v vročinah ne trpe mnogo manj, nego Izveličar naš na križu. Ali ne uvideva država, da je sveta dolžnost njena, našim vodorevnim pokrajinam že iz tega razloga pomagati do zdrave pitne vode? Kaj pomagajo vse zdravstvene naredbe, kaj pomagajo deželni zdravstveni referenti

in zdravstveni nadzorniki, ako slaba, okužena voda razširja kali nalezljivih bolezni in ako naravno pomanjkanje snage v takih krajih zavira ozdravljenje bolnikov.

Naposled je država še v drugem oziru zelo prizadeta pri tem, da se enkrat reši pereče vprašanje vodne oskrbe na Kranjskem. Mi smo mejna dežela, in ako pride do vojske, — česar nas Bog začuval, — tam doli na jugu, bode baš naša Notranjska in naša Dolenjska največjega strateškega pomena. Sicer pa tudi že v mirnih časih! Sedaj se govori o tem, da hoče vojna uprava tam blizu Št. Petra pri Postojni napraviti veliko artiljerijsko strelišče. Vse bo v redu, samo vode ne bodo imeli, ne moštvo in ne konji, ako država ne gre na roko deželi Kranjski, da iz studencev ob Nanosu razpelje vodo po celi Pivki.

Jaz mislim, to malo zadostuje, da dokaže, da vodna oskrba za naše kraške pokrajine ni samo lokalno vprašanje vojvodine Kranjske, temveč da jo zahtevajo tudi znameniti ozir celokupne monarhije.

Gospoda moja, jasno je, da tisti odlok poljedelskega ministristva, ki je povzročil današnji moj predlog, ne more biti zadnja beseda. Država se ne sme postavljati zgolj na negativno stališče. Ta odlok ministristva zavira zastop vojvodine Kranjske v sila važni kulturni akciji in nujno potrebno je, da se to redresira. Dovolite mi, da pokažem čisto enostavno pot, po kateri bi se zavožena stvar najlažje zopet dala spraviti v pravi tir.

Gospodje! Marsikoga izmed nas je pač osupnilo, ko je pred dobrim letom se objavil nadrobni načrt, kako hoče država priskočiti Dalmaciji in Primorski na pomoč. Marsikdo izmed nas se je vprašal, zakaj žrtvuje država — in prav po vsej pravici — toliko milijonov za Primorje in kraljestvo Dalmatinsko. Gospoda, odgovor je lahek; prvič, ker se dosedaj ničesar ni bilo storilo za ti deželi, tako da mora vsakega razsodnega Avstrijca rdečica sramote obliči, ako vidi, kaka mačeha je dosihmal Avstrija bila tem južnim pokrajinam. Ali jaz Vas vprašam, nimamo li tudi mi na Kranjskem celo vrsto okrajev, ki so od pamtveka ravnotako bili zanemarjeni, kakor recimo Boka Kotorska ali knižsko okrajno glavarstvo. Smelo trdim, da se okrajno glavarstvo črnomaljsko, kočevsko in velik del novomeškega okrajnega glavarstva v tem žalostnem pogledu lahko kosata s katero si bodi zanemarjeno pokrajino dalmatinsko.

Belokranjski prijatelj mi je nekdaj dejal: Ako ne bi imeli v okraju žandarje in davčnega eksekutorja, bogme niti znal ne bi, da živimo v kulturni državi. (Dr. Tavčar: »Hvala Bogu, da imamo v Ljubljani Schwarzove žandarje!«) — Imate pa tudi še nekaj drugega. — (Dr. Tavčar: »Eksekutor pa je dežela!«)

Iz druge strani pa opravičuje državno pomožno akcijo za Dalmacijo in Primorsko baš ta okolnost, da sta obe ti deželi kraške tvorbe ter da je vsled tega njih kultura z velikimi težavami združena. To vidimo tudi pri cestah. Lahko izpeljete ceste tam, koder imate razvite doline in razvito vodovje. Na Krasu tega ni, karaktistični značaj Krasa tiči v tem, da njegov svet razvitih dolin ne pozna ter da se mu vodne sile v zemljo ponikajo. Vi imate tukaj čudno zmes visokih planot in globokih koritov, in tam cesto napraviti, čez tak svet izpeljati cesto, to je združeno z neprimernimi stroški. Ne čudite se, ako pridete na Kočevsko, ako pridete na Belokranjsko, tem deloma škandaloznim cestnim zvezam. Navedel bom le en slučaj. Vinica na Kolpi tik hrvaške meje je v trgovinskem oziru precej znamenit kraj. Iz Vinice drži občinska cesta do farne vasi Preloka in oddol do Adlešičev. Ta občinska cesta ima na nekaterih mestih strma 18 do 20 odstotkov. Vsak naliv jo razdere. Dolga je 15 km. Sedaj jo morajo vzdrževati prizadete občine. Samo en krik je po teh krajih: Rešite nas tega bremena, skrbite za preložitve te važne proge. Zahteva je popolnoma osnovana in opravičena. Iz tehniških in prometnopolitičnih razlogov jo priporoča tudi deželni stavbeni urad. Da jo preložimo in da jo spravimo v dober stan, potrebujemo le za to občinsko cesto po mnenju naših deželnih inženirjev stavbne glavnice 120.000 K. Če bi tedaj tudi dežela po sedanjem zakonu smela prispevati eno tretjino, torej 40.000 kron, kako bode siromašen okraj in kako bodo siromašne prizadete občine zmagale horendno svoto ostalih dveh tretjin, to je 80.000 K. In vidite, ti ljudje okoli Preloke, ki s svojimi davki prispevajo redno in pošteno k vsem stroškom državnih železnic in prispevajo k vsem stroškom državnih in deželnih cest, po katerih danes že frče avtomobili, oni sami pa morajo, ne da bi jim kdo pomagal, po tej vratolomni občinski cesti mučiti svojo živino ter spraviti svoje lastno življenje čestokrat v največjo nevarnost.

Potrebščina za najnujnejše druge cestne zgradbe zgolj v črnomaljskem cestnem okraju je proračunjena okroglo na 800.000 kron, v celi deželi pa potre-

bujemo na podlagi že vloženih in po več let v obravnavi stoječih prošelj za ceste okroglo 6.000.000 kron.

Gospoda moja, ne bom dalje mučil Vaše pozornosti. Jaz mislim, da sem dovolj povedal v utemeljitev svojega nujnega predloga. Najvitalnejši interesi dežele naše zahtevajo, da ne vtaknemo tih in mirno v žep dopis poljedelskega ministristva, ki vsaj za večje naše vodovode nam zapira prispevke iz melioracijskega zaklada. Mi moramo svoj glas vzdigniti proti temu, da se na tak način oškoduje dežela kranjska. Ali, gospoda moja, mi moramo, opirajoč se na dejanske razmere, katerih žalibog gospodje pri zelenih mizah dunajskih ne poznajo, storiti še korak dalje ter zahtevati državno pomoč tudi pri onih cestnih zadevah kranjskega Krasa, kojih zmagati vsled preogromne potrebščine dežela kranjska in ubožno prebivalstvo nikakor ne morejo.

Gospoda moja! Iz tega mesta kot deželni poslanec, nič manj pa tudi ne kot deželni glavar, v svesti si svojih dolžnosti, Vam toplo priporočam svoj nujni predlog.

Proč z liberalci!

Ljubljana, 25. septembra 1909.

Nasproti kranjski liberalni svojati morajo pasti vsi oziri. Ostarela, v se zaljubljena in edinole svoje koristi zasledujoča liberalna klika ne zasluži nikakega priznanašja. Kdor sam ne pozna dostojnosti, naj je ne uči in naj jo ne pričakuje od drugih. Tem liberalnim političkim ničlam se mora pokazati, kaj da so, **da so nič**, da absolutno ničesar ne pomenjajo. Brezobziren boj tistim političkim mumijam, ki se upajo nastopati za tistega Bilinskega, ki ni čuval koristi bosansko-hercegovskih kmetov, ki so tudi Slovani! Boj tistim ljudem, ki proglašajo Kočevsko za **nemško posest**, dasi ni nikdar bila in nikdar ne bo! Boj stranki, ki zmaguje po mestih tako, da se mečejo naši volivci iz volivnih imenikov! Liberalcem se mora dokazati, da so razvaline. **Brez pardona proti liberalcem v boj, to je zahteva našega ljudstva**, zahteva pristašev naše stranke! Vsaka omahljivost, vsaka popustljivost in »bešvihtigungs-manija« bi bila neodpustljiva!

Strogo stvarno poročila naš list tudi o liberalnih prireditvah, če smo kot časniki karji povabljeni nanje. Naši časniki karji poročajo **strogo nepristransko celo o selah ljubljanskega občinskega sveta**, dasi sede izključno liberalci v njem. O liberalnih shodih poročamo strogo objektivno, ako smo nanje povabljeni in se nam odkaže tisto mesto, ki nam gre kot časnikarjem. In strogo objektivno smo poročali tudi o zasedanju sabora vojvodine Kranjske, dasi bi bilo morebiti mikavno med našim poročilom vpletati opombe o liberalnih poslancih.

Ne tako »Slovenski Narod«. Vpleta v svoje poročilo nedostojne časnikarske opazke, dasi je njegov poročevalec saborjev gost. Naj bi si take napade dovolil v dunajskem državnem zboru kak poročevalec, karšnega si je dovolil »Narod« v svoji četrtkovi številki v skrupalu »Specijaliteta deželnega zbora je — naša Lina«, na prevzvišenega ljubljanskega knezoškofa, ki ga »Narodovo« poročilo imenuje zgolj »dr. Jeglič«, bi doživel »Narodov« poročevalec tako presenečenje, da bi ga bil vesel!

Z ozirom na stališče, ki ga je zavzel »Narod« v svojih deželnozbornih poročilih glede na našo stranko, ko se upa nedostojno in prostaško napadati celo prevzvišenega ljubljanskega knezoškofa, pa dejo za nas vsi oziri na liberalce. Nismo mislili poročati o **grozni sramoti**, ki so jo doživeli v četrtkovi tajni seji sabora vojvodine kranjske liberalci. Znamo, da so lazili liberalci za našimi poslanci in jih za božjo voljo prosili, naj vplivajo na nas, da ne bi poročali o tajni seji. Nas ni nihče ničesar naprosil. Nismo ničesar obljubili, zato poročamo o seji tako, kakor že zvr-gole po vseh ljubljanskih oštarijah liberalni vrabci, po katerih smo tudi izvedeli, kako so bili osramočeni liberalci v četrtkovi tajni seji. Pripomnimo še, da nam ni o tej veleznanimivi tajni seji nihče naših poslancev poročal, ker so naši poslanci celo nasproti liberalcem lojalni.

Takole je bilo po poročilih naših liberalnih zaupnikov: Tisti »Slovenski Dom«, ki se je upal slaviti barcelonske morije in grozodejstva, je objavil nesramen članek, poln psokv na našo stranko. Oblast je dotičen članek zaplenila. Liberalci so hoteli po interpelaciji članek imunizirati, ker, ako bi bil prečitán v javni seji, bi ga bili lahko nemoteno obelodanili po tistih svojih liberalnih cunjah, ki so odobravalе rope, umore in požige v Barceloni. Interpelacijo je vložil tisti dr. Tavčar, ki je dopoldne učil še dostojnost v seji sabora vojvodine Kranjske. Interpelacijo je z dr. Tavčarjem vred podpisalo šest liberalcev. Ko se čita članek, nastane med našimi poslanci vihar. Liberalci čujejo take, da se jim zapira sapa. Najbolj jo je skupil tisti dr. Novak, kateremu je izrekla nezaupnico

Franketa pršou na kuludvor puzdraut češke narodne radekalne študente u imen naše bele Iblane; ke je pa vidu, de sa češk študenti še guli pud nusam, in de na u pr nih nč zaslužu, pupihu ja je s kuludvora in prepustu vodstu študentu trem pulcajem, de sa jh pelal uzadi za zidam preke ta »Narodno dome«, gspuda Mateliča je pa puslou iz biciklinam hitr naprej golaš pršelat, pa ne na negava rajtenga.

Tku sa gostalubn naš radekalci; zatu je biu pa tist spreved iz kuludvora u ta »Narodn dum« tak, de me je en gspud ustavu na tist pot, ke ma Bugenig spraulen les za čebre in me prašu, kua sa naredi Mahru študenti, de jh kar trje pulcaji pe-leja.

Drgač nisa mel ud tega narodnga radekalnga študentuskega shoda Iblančani nubene škode, če tu vn uzamema, de je svubodamisln gspud Zalar šter kronce pu naputrebnum zavozu, ke se je pelu iz šnelcugam češkem študentem naprut, pa ni najne naletu. Prefita pa mende tud nubenga, če spet vn uzamema špas, ke sma ga mel tekat, ke sa pu Kupitarju ulc začel na use kripile upit »amba, amba«, ke sa zagledal pred ltrija na Mahru hiš numare. Tku, de je ena prietna ženska rekla soj prijatlc:

»Tu morja bt te la fanti strašn na suhem, ke sa tku vesel, če ena boga amba u ltri zadeneja, de kar rjoveja ud vesela. Jest sm un mesec sekatarina pr pik zadela, pa še nism zatu pu mest rjovela, če prou sm tud reuca.«

No, zdej sa te narodn radekaln prazniki za Iblanu u kraj in tega ni nubedn tku veseu, de se je tku dobr stekl, kokr dohtar Uražen, ke se je vs ta čas bavu in trepetou de se zna tud med ta narodnem radekalnem in leberalnem tajčkrajnarjem najdet kašn tku pušten in značajan člouk, de mu u larfa iz sihta dol strgu in ga pukazu taga, kakršn je u resnic. Pa brez putrebe je trepetou; vrste narodneh radekalneh in leberalneh tajčkrajnarju, al kokr se sami pu krevic imenujeja: Šlavencu, ratujeja čez dali bi redke, med tem redkem vrstam pa že zdauni ni več nubenga puštenga in značajnga čluevka; zatu lohka dohtar Uražen brez skrbi še naprej iz Nemcem baranta in kšefte dela, če b tud pu Iblane mogl zavle negavhe kšeftu soja kri preliti in želejne ofrat, sej kokr je pukazu gspud dohtar Šv'ga, se tud drh na branja, če morja pr kašn tak reč kašn krajcer ufermat. »Na zdar!«

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

trgovska zbornica, ki ga je izvolila. Zdaš Buch vrlému poslancu Demšarju, ki je postopal tako, kakor je najumestnejše postopanje z liberalci! Kdor hoče natančneje vedeti, kako, naj vpraša Novaka. Dr. Tavčar se smeji nekaj časa viharju, a ne dolgo, prične izpreminjati barve, morebiti se spomni, da je dopoldan predstavljal učitelja dostojnosti. Deželni glavar dvorni svetnik pl. Šuklje, dá vsem tistim liberalnim poslancem, ki so podpisali podlo interpelacijo, ukor. Čestitamo profesorju parlamentarne dostojnosti, dr. Tavčarju, ker je dobil ukor za svojo nedostojno interpelacijo. Poslanec dr. Triller se oglasi k besedi. Na častno besedo izjavi, da ni prečital interpelacije. Nikdar bi je ne bil podpisal, če bi bil znal njeno vsebino. Za dr. Trillerjem se spomni tudi dr. Tavčar, da daje rad pouk v breknanju dostojnih strun. Pripoveduje lepo povest, da je dobil interpelacijo spisano med sejo. Ni je prečital, samo podpisal in vložil. Prizna, da je vsebina na popirju, ki jo je vložil, nedostojna. Umakne zato nazaj svoj vložen popir. — Po vseh ljubljanskih oštarjih čivkajo liberalne senice, da je spisal nesramno, nedostojno, razžalljivo interpelacijo dr. Zerjav. Profesorju dostojnosti, ukorjenemu dr. Tavčarju se zdaj vse smeji, ker je zatajil svojega otroka in vzel nazaj po mladini sestavljeno interpelacijo. Liberalna povest o mladini, ki je hotela vtihotapiti po profesorju dostojnosti, dr. Tavčarju, svojo interpelacijo v zbornico, je s tem končana. S svojo interpelacijo so liberalci pokazali, da jim je v boju z našo stranko dobrodošlo vsako središvo. Nobenega pardona ne zasluži stranaka preperle liberalne slame. Vsaka lojalnost nasproti ljudem, ki sami ne poznajo nobene lojalnosti, bila bi bedasta! Umešten je edino brezobziren, odločen boj. — Prezasluženim prvoboriteljem naših načel kličemo:

»Naravnost v srce sovražnikovo!«
(Dr. Mahnič: »Rimski katolik« II.)

Delo kranjskega deželnega zbora.

Kaj se je napravilo?

Četrtekova seja kranjskega deželnega zbora, s katero se je zopet začelo parlamentarno življenje naše dežele, je podala zanimivo sliko naših razmer.

Prizor, ki smo ga že navajeni, stoji v ospredju: Slovenska Ljudska Stranka dosledno in odločno nadaljuje svojo pot v izvrševanju tega, kar je ljudstvu obljubila. Predlog za predlogom izhaja iz njenih vrst, vse samo v korist ljudstvu in globoko premišljeno. Slovenska Ljudska Stranka se ne prenaagli, ne omahuje, se ne da nagibati od slučajev, ampak z železno vztrajnostjo izvaja svoj program. Liberalci so pa kakor škorci. Samo eno pesem znajo in tisto ropočejo neprenehoma: 20. september, baron Schwarz, baron Schwarz in 20. september. Dne 20. septembra se je sploh liberalcem ura ustavila in jim je koledar prenehal. Kar smešno jih je že poslušati, saj vsakdo ve, koliko je vredna liberalna žalost za žrtvami, in solze, ki jim še zdaj tečejo po tleh licih, so tako prisiljene, kakor na glediškem odru jok stare našiminkane tragedije. A včeraj so doživeli poraz, zlasti tajna seja jim je dala batin, da bi, če bi bili sploh še kakšna stranka, se od sramu ne mogli več prikazati v zbornici.

Pa pogledimo nekatere podrobnosti!

Deželni odbor je položil na mizo izdelano veliko reformno delo, ki bo v gospodarskem in demokratičnem smislu pomenilo velik napredek za našo deželo. Pa S. L. S. je takoj prvi dan porabila, da z nujnimi predlogi privede v razgovor nekaj jako važnih gospodarskih in političnih zadev splošnega značaja.

Slovesen je bil protest deželnega glavarja proti centralni vladi, ki hoče kranjski deželi storiti kruto krivico. Deželni odbor je izdelal splošne načrte za preskrbo vode, s katerimi bi tudi vsi tisti kraji, ki zdaj največ trpe, dobili zdravo pitno vodo. Zgodilo se je pa nekaj nečuvnega. Ravno pri najbolj potrebnih napravah, pri vodovodu za Suho Krajino, je vkljub priporočilu deželne vlade centralna vlada na Dunaju deželnemu odboru odrekla svojo pomoč! Protest proti temu atentatu sedaj vladajočega sistema je bil najslovesnejši. Sam glavar je utemeljeval našo zahtevo in cela zbornica je kot en mož vstala za njegov predlog v znamenje protesta.

V predlogu deželnega glavarja pa je tudi veleznamenita pozitivna vsebina. Deželni glavar zahteva, da se državna akcija za gospodarsko povzdigo kraških dežel, v katero so zdaj pritegnili samo Dalmacijo in Primorsko, raztegne tudi na Kranjsko, ki je tudi kraška dežela, in da država v obilni meri prispeva za zgradbo cest in vododobavnih naprav.

Izborna taktiška poteza je bil nujni predlog Jarčev, s katerim se zahteva nov zakon o učnem jeziku na ljudskih in meščanskih šolah na Kranjskem. To je lo-

gična posledica iz lex Axmann za Slovane. Če so deželni zbori drugih dežel kompetentni sklepati v tem oziru proti slovanskim manjšinam, naj bodo na mero dajnem mestu prepričani, da bo tudi kranjski deželni zbor isto pravico znal porabiti v svojem delokrogu!

Dr. Lampetov nujni predlog meri na veliko akcijo v prosep kranjski industriji. Dežela sama hoče ustvariti vir za močnejšo in jo oddajati po ceni našim obrtnikom in poljedelcem. Velikanski naravnogospodarski pomen tega predloga je očiten. Dr. Lampe je izjavil, da so pripravljala dela že toliko napredovala, da ima deželni zbor material za sklepanje.

Komerčni svetnik Povše se obrača s svojim nujnim predlogom proti izkoriščanju naših dežel od strani južne železnice, ki hoče zopet tarife zvišati. Ako tudi vsi drugi faktorji, ki so tu prizadeti, zlasti tudi vsi deželni zbori, store svojo dolžnost, bo vlada vendar morala zabraniti Rothschildu in kompaniji tako tarifno politiko na našo škodo.

Dostojno, resno in strogo stvarno so poslanci naše stranke vršili svojo dolžnost. Žal, da je na liberalnih klopeh vladalo čisto drugo razpoloženje. Jako nerodno je naredil dr. Tavčar, ki je smatral za potrebno poleg Jarčevega predloga vložiti svoj predlog, ki je pa bistveno krotkejši in samo zmanjšuje vtis demonstracije Jarčevega predloga. Pa dr. Tavčar je to neumnost naredil bona fide. Vse drugače pa dr. Triller, ki je s kričanjem in zmerjanjem vse storil, da prepreči dostojno narodno manifestacijo. Tisti trenutek, ko je Slovenska Ljudska Stranka v imenu vsega slovenskega naroda protestirala proti krivici, ki je skrita v lex Axmann, se je s pustim kričanjem zaletaval dr. Triller v našo stranko. To nekvalifikovano obnašanje je seveda našlo tudi primerno obsodbo.

Kakšne so nadaljnje naloge? Čestni zakon.

Deželni odbor pa je zboru že sedaj predložil več poročil načrtov, s katerimi se bavijo razni odseki. Tako opozarjamo na načrt novega cestnega zakona. Ta načrt ne pozna okrajnih cest, ampak deželne ceste I. in II. vrste, občinska, vaška in gospodarska pota ter železniške dovozne ceste. Dosedanje okrajne ceste bodo veljale v bodoče za deželne ceste II. vrste. Za vzdrževanje deželnih cest I. in II. vrste in stavb na teh cestah bodo plačevala dežela tri četrtine stroškov, eno četrtino pa cestni okraj. Za gradnjo novih in preložitve že obstoječih deželnih cest pa se bodo za vsak slučaj posebej določil sklad, za katerega bodo dežela prispevala najmanj polovico vseh stroškov. Ostale stroške bodo nosili cestni okraji in posamezne občine, ki imajo od ceste neposredno korist. Za občinske ceste in pota bodo praviloma morale skrbeti dotične občine, ki pa bodo po razmerah dobivale podpore ljudi od dežele iz kredita za cestne namene. Pa tudi okrajni cestni odbori bodo morali po možnosti prispevati za občinske ceste in pota. Za vaška in gospodarska pota bodo morale skrbeti dotične vasi, pa tudi občine v posebnih slučajih. Za večjo uporabo javnih cest in potov se bodo tirjali izredni prispevki po dogovoru ali razsodbi deželnega odbora, odnosno deželne vlade. Okrajni cestni odbori bodo v bodoče bolj pomožni organi deželnega odbora. Več o cestnem zakonu še poročamo.

Izboljšanje pašnikov.

Opozarjamo posebno tudi na načrt novega zakona o izboljšavi pašnikov. Začetkom zasedanja je deželni odbor sklenil zakon za izboljšavo planin. Sedaj pa je v razpravi načrt zakona, po katerem naj bi se zavarovali, izboljševali in uspešneje obdelovali pašniki sploh s pomočjo države in dežele. Državna podpora naj bi bila vsaj toliko, kakor deželna, in sicer za pašnike posameznikov vsaj 20 odstotkov, za občinske ali združne pašnike pa vsaj 30 odstotkov resnično nastalih stroškov. Za poskušnjo so se ali se bodo izboljšali pašniki pri Narinu, Kilovčah in Senožeah. Za ta dela dovoli dežela 25 odstotkov; vsaj toliko prispeva tudi država.

Deželna banka.

Velikanskega pomena za deželo in prebivalstvo bo deželna banka, katere statut je že predložen deželnemu zboru. Te banke namen bo dati posojila deželi, občinam, raznim korporacijam in posameznikom za melioracije, železnice in druge naprave, v poplačilo dolgov itd. O tem deželnem podjetju bomo obširneje poročali, ko pride na vrsto v deželnem zboru.

Za danes samo opozarjamo še na štiri priloge deželnega odbora:

1. Organ. statut »Zavoda za pospeševanje obrti«;
2. načrt zakona o realkah na Kranjskem;
3. načrt novega zakona o šolskem nadzorstvu, in

4. načrt org. statuta za slovensko trgovsko šolo v Ljubljani in disciplinarni red za združno šolo.

Naša želja je le, da bi deželni zbor marljivo in uspešno deloval v blagor dežele in njenega prebivalstva. Poslanci S. L. S. bodo gotovo uporabili svoje najboljše moči, da se izvrše vse naloge, ki jih ima deželni zbor kranjski.

Štajarski deželni zbor.

Gradec, 24. septembra.

Deželni zbor štajarski je dan za dnevom priča surovih napadov nemških poslancev na slovenske tovariše. Z besnostjo in nestrpnostjo hočejo doseči, da pravice slovenskega jezika v deželnem zboru popolnoma zatro. Odkrito pa moramo reči, da imajo mnogo krivde na tem položaju prejšnji voditelji slovenske politike v deželnem zboru, dr. Ploj in dr. Jurtela in drugi, ki so se bali boja in opustili v deželnem zboru vsak odločen nastop za slovenski jezik. S takim konventnim postopanjem se je Nemce uspavalo, in sedaj tem bolj besnijo, ko so jih sedanjí slovenski poslanci vzbudili iz prijetnega spanja. Pribiti se mora, da si tudi voditelj liberalne stranke dr. Kukovec še do danes ni upal ene interpelacije ali predloga staviti v slovenskem jeziku, ampak vse v nemškem. Naši kmetje, ki so tudi poslanci, se zavedajo svoje narodne dolžnosti, odvetniški koncipient dr. Kukovec pa ne, on markira svoj naroden radikalizem pač edinole v brzovajih na seštanke narodno-radikalnega dijaštva.

Dne 22. septembra je bil zopet buren dan v štajarski deželni zbornici. Utemeljevali so svoje predloge izmed Slovencev dr. Verstovšek, dr. Benkovič in Ozmec. Vsi so začeli govoriti v slovenskem jeziku. Bržkone, ker je dr. Benkovič povedal par stavkov več v slovenščini, začeli so Nemci rjoveti kakor obstreljeni merjasci in vsi Nemci skupaj, nemški nacionalci, veleposlovstvo in krščanski socialci so odklonili predlog, da se izroči prošnja za podporo po toči v celjsko-laškem okraju finančnemu odseku. Slovenci so burno protestirali ter predlagali konec debate in polimensko glasovanje. Zopet nova nevolja med Nemci.

Stanje slovenskih poslancev v štajarskem deželnem zboru je neznosno. Dočim slovenske večine na Kranjskem in na Češkem postopajo izredno kulantno nasproti nemškim manjšinam, v štajarskem deželnem zboru pa nemška večina kruto tlačí slovenske delegacije.

× × ×

Kjerkoli imajo Nemci v deželnih zbori svoje manjšinjsko zastopstvo, povsod z veliko vestnostjo varujejo slovenske večine njih pravice do rabe svojega jezika. To vidimo v deželnem zboru kranjskem, češkem in moravskem. Nasprotno pa ravnaio Nemci napram slovenskim manjšinam. To vidimo te dni v Gradcu, kjer hočejo Nemci z brutalnostjo svoje večine vzeti Slovincem pravico, posluževati se svojega materinega jezika. Res je, da je Nemce do takega postopanja vspodbudilo zadržanje prejšnjih liberalno-prvaških poslancev, ki niso znali dovolj energično braniti pravic svojega rodu, vendar ta nemarnost ne opravičuje Nemcev, da vzamejo Slovincem v deželnem zboru, kar jim gre.

Nemško sovraštvo je priklopelo celo do te nesramnosti, da so odklonili predlog za podporo poškodovancem, ker je predlagatelj govoril tudi slovenski jezik. Najboljši odgovor na vsa žaljenja je pač dal Nemcem poslanec Roškar, ki je med burnim ploskanjem slovenskih poslancev zahteval, da štajarske Slovence naj naredo samostalne, ako jih v Gradcu ne marajo videti in slišati.

Značilno za narodnjaštvo slovenskih liberalcev pa je, da se tudi edini zastopnik slovenskih liberalcev v štajarskem deželnem zboru ostentativno ne udeležuje boja za pravice slovenskega jezika, še več, svoje tovariše pri tem težkem delu po svojih listih celo grdi in napada.

Ako Nemci v deželnem zboru štajarskem ne bodo prišli do pameti, potem bo prej ko si sami mislijo, vlada morala storiti vse korake, da se v istini uresniči stara zahteva štajarskih Slovencev: Proč od Gradca!

Ustanovitev pododbora Slovenske dijaške zveze za Primorsko.

V ponedeljek, dne 20. septembra t. l., se je vršil v prostorih goriške S. K. S. Z. ustanovni občni zbor pododbora »Slovenske dijaške zveze« za Primorsko. Centralo S. D. Z. je zastopal njen predsednik tov. Marko Natlačen. Shod sta počastila s svojim prihodom starešini naših akademičnih društev, profesorja gg. dr. Capu-

der in dr. Pregell. Govorili so dr. Capuder, tovariši Natlačen, Godnič, Mozetič, Purič, Šček, Vrtovec in drugi. Točke, o katerih se je razpravljalo, so bile: 1. Organizatorično delo; 2. ljudsko-izobraževalno in 3. narodno-obrambno delo.

Organizatorično delo. Organizirati hočemo vse goriško akademično dijaštvo katoliškega prepričanja. Veliko pažnjo pa moramo polagati na srednješolce, katerim preté velike nevarnosti. Med srednješolskim dijaštvom opazujemo pogubne simptome. Kdor ima kaj srca za mlade ljudi, mora s strahom gledati v prihodnost, s strahom za svoj narod, ki bo nekda imel take voditelje, kakršne mu sedaj vzgaja liberalna struja v šoli. Fraza, zavijanje resnice, sistematično zavajanje dijakov k radikalizmu in lažisvobodomiselstvu — kvari našo mladino in jo okupira mesto temeljitega učenja in idealnega teženja. Časniki, ki jih izdajejo liberalni študentje, so jasen zgled, kako propada dijaštvo umstveno in moralno. Čitanje slabih knjig, to je eden glavnih vzrokov, da se toliko dijakov pogubi. Za mlajše dijake je naravni strup čtivo, kakršnega dobiva od liberalne inteligence, kakor »Ciganska sirota« itd. Otroci se s tem moralno uniči. Za višješolce pa so najsilabše lažiznanstvene knjige »svobodomiselnih učenjakov« dvomljive vrste, kjer se podajajo razne hipoteze kot znanstveno dokazane resnice. Fant, četudi veren, ne more presoditi vrednost knjige, ne more razsoditi, kaj je res in kaj ni, in brezmejno požiranje takih knjig ga spravi ob vso vero. Najhujše zlo pa je takozvano cankarjanstvo, ki rodi intelektualno in moralno anarhijo, nihilizem; dijak izgubi vero v vsake ideale in to je smrt za mladega človeka. Izredno veliko število dijakov pa se pokvari po časnikih, ki jih bero v raznih svobodomiselnih čitalnicah. Zato bo delal pododbor na to, da bo odvrčal dijake od slabe prilike in da jim bo dajal priliko, da bodo dobivali dovolj zdravega čtiva. Druga nevarnost, kateri je dijak izpostavljen, so slaba stanovanja: slabo nadzorstvo; mlad neizkušen dijak pride v dotiko z izprijenimi višješolci in se tu okuži. Pododbor bo delal na to, da se čimprej ugodno reši stanovanjsko vprašanje; že letos so kat. nar. dijaki v ta namen postavili temelji, a treba bo mnogo časa in veliko truda, da se vprašanje reši. Naše geslo je: Dobra stanovanja z vestnim nadzorstvom. Veliko škodujejo naši šolski mladini svobodomiselni učitelji in profesorji. Nas čisto nič ne briga, če je profesor brezverec ali ne; prosto mu je, da vstopa v društva in ondi širi svoje nazore, strogo pa bodemo pazili na to, da ti gospodje ne bodo pri šolskih učnih predmetih, kar se posebno dogaja zadnja leta na goriški realki, med poukom mesto na primer naravoslovja razširjali svoje monizme, še manj pa, da bi se upali ti gospodje med poukom sramotiti katoliško vero, kar se je tudi dogodilo na realki.

Narodno-obrambno delo. Na meji živimo, tu moramo delati: manjšinska karta, poljudno pisana knjižica o manjšinskem delu, natančen študij meje na jugu in zapadu, to delo nas čaka. V tem oziru se pododbor podvrže sklepom ankete za ustanovitev »Narodne obrambe« v Ljubljani. Izdal bo pododbor čimprej natančen opis slovensko-italijanske meje na Goriškem: po možnosti bo prirejal v narodno mešanih krajih shode in vzbujal v ljudstvu smisel za narodno obrambo. Geografična lega nas dalje sili k posebno priateljskim odnošajem do slovenskih dijakov onkraj meje, v Benečiji. Skušali bomo vzbuditi med avstrijskimi Slovenci večje zanimanje za pozabljeni, v tuščevem jarmu ječeče rojake. Naš prihodnji občni zbor se vrši v prihodnjih počitnicah, in sicer na Matajurju (1842 m, na avstrijsko-italijanski meji); občni zbor bo združen z ljudskim shodom, in tu si bomo, kakor upamo, podali roko Slovenci vseh pokrajin (to smo sklenili že na letošnjem socialnem kurzu pri Sv. Joštu na Gorenjskem).

Pri razmotrivanju, kako naj se imenuje pododbor, se je vnela živahna debata; končno je bila večina za to, naj se ne imenuje za Goriško, ampak za Primorsko, ker bo po možnosti razširil svoj delokrog tudi po tržaškem ozemlju, dokler se v Trstu samem ne ustanovi pododbor. Da bi se vzbudilo med tržaškimi dijaki zanimanje za naše ideje, se je posebno povdarjalo potrebo izletov katoliških dijakov v Trst. Obenem prosimo prihodnje kat. nar. abituriente, naj bi se ozirali na Trst in priredili že prihodnje leto abiturientski sestanek v Trstu; posredoval bi pri tem naš pododbor.

Pristopilo je k pododboru nad 30 bogoslovcev, kat. akademikov in abiturientov, ki so si izvolili sledeči odbor: Predsednik Andrej Rustja, tajnik abiturient Vekoslav Vrtovec, blagajnik-knjižničar iur. Filip Orel.

Tovariši! Začrtali smo si pot, po kateri moramo hoditi. Ne samo odbor, ampak vsi člani smo dolžni, izvrševati načrte. Težko delo nas čaka, težak bo boj z nasprotniki Križa. Kje pa bomo dobili moč za to? Pri delu, v boju samem, toda vir

vse te moči je samo eden: Kristus! Studenec okrepjuje sile za naše boje in naše delo je On. Pomnimo besede »Mladosti«: »Laž in slepljenje je, če govorimo o delu, o bojih, naporih, premagovanju, in pri vsem tem ne mislimo Nanj! Laž je, če govorimo o narodni domovini, socialnem delu, pri tem pa pozabljamo, da ga ni blagoslova za vse to delo, ako ni Njega.«

Ti pa, slovensko ljudstvo, spreglej, kje so tvoji sovražniki in kdo ti je prijatelj. In če to storiš, nas boš gotovo v našem delu podpiralo. Z Bogom za narod! S.

Strah pred novimi volitvami.

Nemško vladno časopisje je pričelo milo javkati. Strah in zona jih obdaja, ko vidijo, da gre združen Slovan odločno in brezobzirno na dan. Proglasili so Nemci najodločnejši boj Slovanom. Zdaj se čudijo odporu, ki ga doživljajo. Odločno nastopajo na veliko jezo Nemcev in **narodnih izdajc, slovenskih liberalcev**, naši poslanci za pravice slovenskega rodu v štajerskem in v koroškem deželnem zboru. Ej, kako se časi izpreminjajo! Tisti »Narodni Dnevnik«, ki bi najrajši v žlici vode potopil in zavžil za zajtrk vse odločne katoličane, je hudi na vrle naše štajerske poslance, ker ne poljubljajo liki slovenski liberalci prah, na katerega stopijo pete nemških krščansko-socialnih poslancev. Skrbno spravimo »Narodni Dnevnik«, ker pride čez sedem let vse prav, pri naših ljubih slovenskih liberalnih narodnih izdajicah in propalcah pa že čez — en teden.

Češki deželni zbor ne pride do uspešnega dela, javkajo vladni nemški listi, opore sedanega Bienenrothovega protivladnega zistema. Hudi so na Čeha, ker nočejo svojemu rodu v škodo priznati pretiranih nemških zahtev. Grize jih, da ne poljubljajo tiste nemške roke, ki tepe Slovence; vrli naši štajerski deželni poslanci se jim ne klanjajo, kakor so to delali Plojevci prej v štajerskem deželnem zboru. Drugi ljudje so naši, kakor prejšnji, ki jim je bila osebna ugodnost vse, obramba pravic našega rodu pa zgolj takrat na jeziku, kadar so to svojim »konciliantnim« slovenskim poslaniškim tovarišem milostno dovolili graški Vsenemci zato, da odvrnejo od konciliantnega občejanja pozornost slovenske javnosti. Morebiti še doživimo, da izvemo o kakih tajni pogodbi Plojevcev z Nemci v prejšnjem zasedanju štajerskega deželnega zbora po vzorcu tiste znane pogodbe kranjskih slovenskih liberalcev s kranjskimi Nemci, ki nam bo pojasnila, zakaj se zaletava Ploj v obstrukcijo odločnih Slovanov v dunajski zbornici; tisti Ploj, ki bi moral po štajerskih deželnih-zbornskih volitvah pobrati šila in kopita v državnem zboru, kakor jih je moral na veliko nemško žalost v štajerskem deželnem zboru. Nič bi se ne čudili, če preskrbe Nemci svojemu ljubčku Ploju kak mandat v štajerskem deželnem zboru, ko zdaj njegovi lastni državnozborni volivci več ne marajo zanj.

Čehi se bore za pravice Slovanov, naši poslanci v kranjskem deželnem zboru odločno, brezobzirno nastopajo za naše pravice. Orel vojvodine kranjske tekmuje z levom kraljevine češke. In Nemcev je strah, ž njimi trepetajo seveda tudi slovenski liberalci, dediči ostankov stare nemškutarije!

Strah in groza obdaja Nemce, ko pišejo o bodočnosti Bienenrothove vlade. Milo zdihujejo, da Bienenroth nima zdaj več večine, ko značajna, naši S. L. S. sorodna Poljska Ljudska Stranka prihiti v »Slovanski Uniji« združenim Slovanom na pomoč. Odkrito že priznavajo, da drugega izhoda vlada nima, kakor nove volitve, ki se jih grozno boje vladne stranke. Boje se seveda tudi prihodnjega državnega zbora. Znaajo, da je sedanja vladna večina dogospodarila, da nima več vladni protislovanski zistem opore v državnem zboru. Seveda to boli nemške vladne stranke in morebiti še bolj — vladne Plojevce.

Naj pride, kar hoče. Mi se tudi novih volitev prav nič ne strašimo, ker smo zanje popolnoma pripravljeni, če se tudi že jutri razpišejo!

Dnevne novice.

✚ **Zedinjena Slovenija.** Mariborska »Straža« piše: »S. L. S. na Kranjskem je dandanašnji zastopnica kranjskega slovenskega ljudstva. Vse kmečko ljudstvo z neskončno malimi izjemami se zbira pod njenim praporom. Tudi po mestih in trgih se vedno bolj širi krog njenih pristašev in ne bo dolgo, da bo tudi tukaj zmagonosno zaplapolala njena zastava. Trojni je temelj, ki sloni na njem program S. L. S.: demokratizem, krščanstvo, narodnost. To je pa hkrati tudi program krščanske narodne stranke na Goriškem, ki je že sprejela naslov S. L. S., to je program stranke na Koroškem, in to je program štajerske slovenske Kmečke zveze, v kateri so zbrani

ne samo kmetje, ampak vsi pravi ljudski prijatelji iz drugih stanov. Zato je vodja koroških Slovencev dr. Brejce ravnal le politično dosledno, ko je na zasedanju vodstva S. L. S. v Ljubljani izrazil željo, naj S. L. S., ki je danes edina reprezentantinja slovenskega naroda, razširi meje svojega delovanja čez vse slovenske dežele, in vsled tega izjavil, da se bo kmalu treba posvetovati o organizaciji S. L. S. po cellem Slovenstvu. Tudi mi iskreno in radostno pozdravljamo to idejo. Kar spada skupaj po načelih, naj tudi hodi skupaj. Liberalci raznih slovenskih pokrajin imajo opek stik med seboj in ne zanemarijo nobene prilike, da ne bi pokazali svoje solidarnosti, ter tudi dajejo svoji skupnosti v govorjenju in ravnanju dejanski izraz. Čemu se torej tesneje ne bi med seboj združile tiste krščanske, v pravem smislu ljudske stranke, v katerih je zbrano slovensko ljudstvo po vseh delih naše slovenske domovine? Zedinjena Slovenija je že od nekdaj bila ideal slovenskih rodoljubov. Kot politična in upravna enota bo še nemara dolgo ostala samo ideal; kot združitev vseh slovenskih krščanskih strank, ki reprezentirajo slovensko ljudstvo, pa je politična možnost, ki se ne samo more, ampak tudi mora realizirati. **Vseslovenska ljudska stranka kmalu na plan!**

✚ **Lex Jarc — lex Axmann!** Že vpijejo! »Tagespost« kliče vlado na pomoč proti nasilstvu kranjskega deželnega zbora, ki se je postavil na isto stališče, na katero sta se blagovolila postaviti nižje-avstrijski in solnograški deželni zbor. Ako so drugi deželni zbori kompetentni določati učni jezik, je kompetenten tudi kranjski deželni zbor, tega si ne damo vzeti! Kar krona sankcionira za druge dežele, mora sankcionirati tudi za Kranjsko. Iz avstrijskega cesarskega Dunaja ste naredili nemški provincialni Dunaj — kaj vpijete potem, če se postavimo na svoje narodno stališče in naredimo iz Kranjske čisto slovensko deželo? Kdor brani lex Axmann, mora zagovarjati tudi lex Jarc!

✚ **Čedna svojat** so naši liberalci. Zdaj že tulijo ti demoraliziranci celo leto v vsaki številki svojega umazanega lista, da je S. L. S. z vlado zvezana, v včerajšnjem »Narodu« pa pišejo z ozirom na to, da je Hribarjev prijatelj Bilinski, častni član Ljubljane odrek kranjski deželi vladne prispevke za vodovode, dobesedno, da S. L. S. nima sploh nobenega stika več z vlado. Še pokazati se ne sme noben poslanec S. L. S. pri ministrih! — Zdaj pa naj le še enkrat propada liberalna banda jame kričati, da je S. L. S. z vlado zvezana! Pomolili ji bomo pod nos citirane besede njene smrdljive kloake »Nemškega Naroda«, ki je topot seveda nehoté zapisal čisto in zlato resnico, da S. L. S. nima nobenega stika z vlado. Morebiti bodo liberalni vrabci nato svoje umazane kljune zaprli. Kar se pa ministrov tiče, pri katerih se naši poslanci »še prikazati ne smejo,« naj bo prodanim dušam v liberalni stranki jasno povedano da za oblikovanje ministrskih frakov so po svoji naturi odmenjeni le kranjski liberalci, ki so svoj čas tudi Heinove pljunke z največjo slastjo lizali. Poslanec liberalne stranke svetujemo, da prirede kmalu romanje na Dunaj in s skupnimi močmi podpirajo svoji diki Ploja in Hribarja pri klečeplaztvu okoli Bienenrotha in Bilinskega; mogoče odraja slednji vsakemu liberalnemu deželnozbornemu poslancu par sto kronic od melioracijskega fonda, ki je drugače za kranjske vodovode namenjen za tak denar prodajajo naši liberalci še Adamiča in Lundra mrtva centralni vladi, da ne bosta na ljubljanskem pokopališču delala javnim organom spodbiko. Dekrepitna liberalna stranka naj si zapomni, da slovenski narod rajši strada, če bi bilo treba kakor da bi svoje pravice tako prodal kakor so jih liberalci in še sebe povrh, ko so Nemcem pogodbo — gotov ne zastoj — podpisali! Slovensko ljudstvo bo zmagonosno svoj boj izvajalo; njegovi zastopniki ne bodo niti za en las odnehali in iz tega boja bo slovenski narod stopil ojačen, naj Bilinski nagaja, kolikor hoče: liberalci pa ne bodo izbrisali iz svojega čela pečat izdajstva in najgusnejšega koristolovstva in še dolgo bo naš narod pomnil tiste, ki so najprej pogladi dve žrtvi pred bajonete, potem pa ležali na trebuhu pred vlado, katero so napadali. Stranka princa Jurja danes do nosu tiči v žepu Bilinskega, slovensko ljudstvo pa se z gnusom odvrča od teh prodancev, nevrednih, da jih slovenska zemlja nosi. Bil bi smrten greh tako golazen količjak pardonirati.

✚ **Zasedanje kranjskega deželnega zbora** je jasno pokazalo, da liberalna stranka ne zasluži, da bi se kdo količjak nanjo oziral. Liberalna stranka je gnijoče in na daleč smrdeče uljč, ki ga je treba izrezati. Vzdržuje se ta stranka samo po tem, da je načelnik njenega deželnozbornskega kluba dosedaj igra vlogo lojalnega in poštenega gorjanca. V resnici je pa prav tak kakor vsi drugi liberalci. Hribarja zagovarja in se zavzema za sedanjo vlado, proti kateri stoje vsi slovanski poslanci v najodločnejšem boju in s katero

se bodo Slovani, kakor se danes z gotovostjo vé, kmalu zopet na smrt in življenje pomerili. V tem trenutku skoči dr. Tavčar na pomoč tej vladi in si zanjo dušo izkriči! Kakor znana starogrška dama, čakajo kranjski liberalci le na zlati dež, ki naj bi se jim iz Dunaja vsul v naročje, predno pride katastrofa in z njo nove volitve, ki se jih naši liberalci boje kot vrag križa. Kakor je bil kralj Richard za enega konja pripravljen dati celo kraljestvo, tako prodajo naši liberalci ves slovenski narod za en sam žarek milosti, ki naj bi v zadnjem trenutku padel iz Dunaja na njihove politične kadavre in jim ohranil po splošnem polomu saj en sam kotiček v kranjski deželi. Dr. Triller je zato celo preprečil skupno narodno manifestacijo pri Jarčevem predlogu. Vse, kar liberalci delajo v našem deželnem zboru, je iz namena in nikakor jim ni verjeti, če se izgovarjajo, da »niso vedeli«, da interpelacija »niso brali«, da »obžalujejo« itd. Liberalna stranka v naši deželi je tako pri kraju, da živi izključno in zgolj le po milosti centralne vlade in po — naši milosti. Čim močnejše se jo brcne, tem preje bo šla. Njeno širokoustenje, da bo »vse pobila«, je toliko vredno kot sikanje gada, ki so mu zoble izdrti. Naši liberalci se še upreti ne morejo. Računajo na našo velikodušnost — ampak je ne zaslužijo. Nič usmiljenja z njimi!

✚ **Stranka umaknenih interpelacij** je postala precej ponižna, ko so ji naši poslanci, edini pravi zastopniki slovenskega ljudstva, pokazali, da se z njimi ni dobro šaliti. Zato je proti taki stranki, ki živi samo od v bogaj me, treba vedno nastopati, kakor je primerno za gosta čee v hiši slovenskega naroda.

✚ **Polica** imajo kranjski liberalni deželnozborni poslanci za seboj in sicer Ribnikarja in Žerjava. Slednji jim je sestavil interpelacijo, koje nedostojnost je v tajni seji zastopnik trgovske zbornice Novak na sebi občutil, prvi pa je v četrtek po cesti javno vpil, da njegov »čevrel več razume politike kakor dr. Tavčar, ki si ni upal vprijeti obstrukcije, kakor so mladi zahtevali!« Če bodo že sivolasi liberalni poslanci take glasovo poslušali, bodo daleč prišli. Kar so slišali zadnjič v tajni seji, je nebeška muzika proti temu, kar bodo, če pride do resnega. Slovensko ljudstvo je že druge veljavnejše nasprotnike ugnalo, pa ne bi par ruin »narodnonapredne« stranke!

✚ **Fej!** Še danes gonijo vsi nemški in vladni listi govor hofrata Ploja pri Središču. Ali se ne bere lepo?: »Der Abgeordnete Hofrat dr. Ploj hielt am 19. d. m. in Obrez bei Polstrau eine äußerst zahlreiche besuchte Wählerversammlung ab, in welcher er über die politische Lage und namentlich über seine Haltung gegenüber der Obstruktion, die weniger die Regierung als das Parlament treffe, ausführlich sprach. Seine Ausführungen, die darin gipfelten, daß die Lahmlegung des Parlaments für die Südslaven ein großes Uebel wäre, fanden den Beifall der Versammlung.« — Take govore govori Ploj v momentu, ko se Slovani, kakor kažejo tudi poročila iz tabora češke agrarne stranke, pripravljajo na skrajni in neizprosni boj! Plojev govor v Obrezu je bil od centralne vlade naročen, to je kakor beli dan jasno. Kaj in koliko upa Ploj zanj dobiti, seveda ne vemo.

✚ **Do mozga korumpirani** so vsi slovenski liberalci od Adrije do Drave. Kakor v kranjskem deželnem zboru vladi in tistim Nemcem, s katerimi so imeli dve pismeni pogodbi in skupno komisijo, skušajo delo S. L. S. za pravice Slovencev oslabiti, tako dela edini zastopnik liberalcev v štajerskem deželnem zboru. Vsa javnost občuduje nastop naših štajerskih poslancev, ki so Nemce prisilili, da morajo poslušati slovenske govore in interpelacije in da prav postopajo, to dokazujejo strupeni članki v vseh nemškoonacionalnih listih. Nemci zaradi odločnega nastopa poslancev »Kmečke Zveze« bijejo plat zvoza, da se razlega od Heba do Celovca. Vsi slovenski listi, ki še niso padli na nivo kranjsko-liberalnega barabstva, odobrujejo nastop naših poslancev, »Edinost« ga je vesela. »Narodni Dnevnik« pa doslovno piše, da je nastop naših poslancev v štajerskem deželnem zboru »nepotrebno izzivanje preprirov!« In dalje: »Največja napaka pa je bila, da so dr. Korošec in tovariši napadli nemškega klerikalca Schoiswolla, ko je ob prošnji za podporo nemškemu kmetom brenkal na narodno struno. Kaj nas to Slovence briga!« In končno tuli »Narodni Dnevnik«: »Iskati bi morali klerikalci poslance zaveznike in ne odbijati prijatelje!« — To pisanje je tako nesramno, kakor morejo biti nesramni le izdajavci. Vlaganje slovenskih interpelacij in slovenski govori so za štajerski liberalni cigansko družbo »nepotrebno izzivanje« in po njihovem ciganskem svetovnem nazoru ne bi smeli Slovenci napasti kršč.-socialnega Nietzschejanca Schoiswolla, kadar »brenka na nemškoonacionalno struno!« In končno se predrzne »Narodni Dnevnik« našim poslancem nasvetovati,

naj si poiščejo zaveznikov pri tistih nemških krščanskih socialcih, ki so očetje lex Axmann! Kaj mislite, da bomo mi iskali zaveznikov pri Nemcih, kakor vi, ki ste svoja svitla narodna imena podpisavali pod pogodbe z Nemci, ali da bomo sklepali pakte z njimi, kakor Ploj, ki se je, ko je bil še član štajerskega deželnega zbora, v njem tako za slovenstvo potegoval, da ga včerašnji »Tagblatt« in »Tagespost« na vsa usta hvalita kot lojalnega, konciliantnega in konviktentnega politika. Ampak slovensko ljudstvo zna prav ceniti to prokletost »lojalnost«, ki nas je tako daleč pripeljala! Ta »lojalnost« bo liberalce še veliko stala!

✚ **Premeščenje slovenskega učiteljskega** iz Kopra v Gorico je zasluga edinole »Slovenskega kluba«. Naši poslanci so to stvar že zdavna uredili in izpeljali in so že dolgo vedeli, da se bo učiteljske premetilo. Plojeva »zasluga« pri tej reči je pa le to, da je, ko mu je zadnjič dr. Rybář brzojavil, šel k Bienenrothu vprašati, kaj je s stvarjo. To pa zna vsak, nečemo reči, kdo ...

✚ **Pribijemo.** Samonemške razpise in objave so priglasili v današnji »Ljubljanki« (št. 1963): »Direktion des k. k. I. Staatsgymnasiums in Laibach«, »Direktion der k. k. Prüfungskommission für allgemeine Volks- und Bürgerschulen« in »K. k. Landesgerichts Präsidium«. To je nečuvno preziranje slovensčine, ki kaže v jasni luči objektivnost sedanjega Bienenroth-Bilinski protislovenskega zistema, ki hoče menda via fakti uveljaviti samonemške oklice in razpise na Kranjskem.

✚ **Shodi S. L. S.** Poslanec Ravnikar priredi jutri dva shoda: na Studenem in v Bukovju pri Postojni. Poročal bo o delovanju deželnega zbora.

✚ **Za ljudski sklad so darovali gg.:** Anton Belec 20 K, Martin Matjašič 30 K, Jan. Meršolj 5 K, Bogomir Perharc 5 K, Ivan Tušar 2 K, J. Udovč 6 K, dr. Aleš Ušeničnik 20 K, Franc Zorko 10 K, Alojzij Stroj 5 K, dr. Josip Kržišnik 10 K.

✚ **»Slovenčeva« članka** na adresu nemških krščanskih socialcev glede na lex Axmann omenjajo vsi listi. »Hrvatstvo« pa objavlja dosloven prevod.

✚ **Pobožne želje.** Tržaški »Narodni delavec« 18. t. m. ob priliki obletnice 20-septembarskih dogodkov nekako iz višje-ga stališča presoja slovenske strankarske razmere, pove liberalcem zelo bridke resnice, se norčuje iz »Svobodne Misli«, na adresu S. L. S. ima na koncu le eno majhno željo. Piše namreč: »Na koncu še nekaj. Klerikalci pošiljajo iz Kranjskega nekoga apostelina na Primorsko in Goriško. Menda hodi predavat. Ampak mož očitno ne ve, kaj bi rad. Samo pridiga neki in sveto pismo razlaga, pa prav slabo in celo krivo menda. In zdaj se lasajo po listih o pravi in krivi veri. Ampak ljudje božji, kaj ne vidite, kako ste smešni? Vsakemu hvala, kdor dela za narodovo izobrazbo. Toda tisti mož iz Ljubljane zna menda govoriti strupeno in tendenciozno. Če že tako gori za dušno pastirstvo, zakaj pa je obesil na kol svojo lemenarijo? Danes bi bil lahko že drugi Baraga. In prava vera res ne uči sovraštva, prava izobrazba je menda le ena, lepa in dobra — zakaj jo potem oklepate v ozke in nestalne meje strankinih načel. Nehajte po tej poti, opustite vse, kar nas slabi in po nepotrebnem draži in razdvaja!« — Ni smo verjeli, da bo Terseglov govor v Sv. Ivanu dr. Mandiča tako vzdignil. Sicer pa mu je to prosto, le malo manj plitev bi lahko bil; kar se izobrazbe in njene kakovosti tiče, pa ne bomo z narodnodelavsko organizacijo šli konferirat, katera je prava. Če je dr. Mandič »razdražen«, pa naj se pomiri.

✚ **Tržaške liberalne bolečine.** Zadnja »Zarja« piše: »Bolj kot hudiča se morajo »narodni delavski organizatorji« bati Terseglova iz Ljubljane. V zadnjem »Narodnem delavcu« pišejo namreč dobesedno: »Priznajmo dobro, če je dobro, dajmo hudiču prav, če ima prav ... In če nas že ločijo nazori, nič ne dè, kdor ima dobro voljo, hodimo vsak po svoji poti.« — Ko je pa šel Terseglov pri sv. Ivanu po svoji in naši poti, ni več usmiljenja zanj pri tržaških liberalnih socialistih. Mora biti pač hujši kot sam vrag. Pa bi bili ti narodni krogi malo bližje odstopili in se na lastne oči prepričali, da »ljublanski apostel« ni tako črn. Sicer pa upamo, da se jim bo še nudila ta prilika, saj pričakujemo tržaški katoliški Slovenci, da nas naš Terseglov še velikokrat obišče!«

✚ **Pobožni liberalci.** Iz Cerkna se nam poroča: Dr. Puc, vicedirektor liberalne stranke na Goriškem, je 19. t. m. priredil na Cerknem volivni shod, na katerem je cel čas zabavljaj zoper Terseglova, češ, ta uči poganstvo in je njegov govor iz Mirna citiral na nezaslišano nesramen način. Vpil je, da so le liberalci dobri katoličani. Star šim, na katerega nobeden več ne gre.

✚ **Prav se vam godi!** Krščanski socialci poročajo z velikim ogorčenjem, da so Vsenemci razbili v nekem okraju na

Dunaju ustanovni shod podružnice kršč.-socialne narodnoobrambene organizacije »Ostmark«. Pri tem so Vsenemci vpili: »Die christlichsozialen Schweine müssen aus der Ostmark heraus!«. Krščanski socialci, ki zadnji čas tako vneto korakajo na čelu vsenemških šovinistov se pri tem pač spomnijo prislovice, da je plačilo sveta nehljeznost.

+ Vlada, napravi red! Včeraj so v Trstu iridentarji in mazziniani napadli socialne demokrate, ker slednji niso glasovali za protestni predlog zoper premostitev slovenskega učiteljskega v Gorico. Iridentovska sodrga je 5 socialnih demokratov ranila z noži in strelji iz revolverjev, med njimi mestnega svetovalca Černivca. Policija je izvršila par aretacij.

Vlado resno pozivljamo, naj zoper iridento, ki zadnji čas zopet z nasiljem nastopa, nastopi z vso strogostjo. V Gorici so mestni občinski redarji zaprti, ker so klicali Abasso Austria, sinoči pa so v Trstu peli: Va fuori d'Italia, va fuori stranier! Vlada — pokaži železno pest, ker je skrajni čas!

+ Pozor! »Balkan« je ime dilaškega društva v Trstu. To društvo je po svojem programu in delovanju radikalno-svobodomiselnost ter ima namen s svojimi knjižnicami, predavanji in drugimi prireditvami Tržačane in Istrane prepojit z masearykovstvom. Spričo tega naj naši somišljeniki pazijo, kajti Balkanovci pošiljajo prošnje za podporo svojim knjižnicam tudi našim somišljenikom ter so celo tako predrzni, da vabijo naše ljudi predavat, misleč, da bodo tako ljudi preslepili. Torej pozor!

+ Terorizem i. resnicoljubnost liberalnega župana. Iz Šmartna se nam piše: Litijski župan Fr. Slaneč, bivši učitelj, je o priliki, ko je naša požarna bramba sklenili udeležiti se mladeniškega shoda 12. septembra, pisal sledeče pismo: Slavno gasilno društvo (v roke g. Fr. Ilvarja, začasnega načelnika) v Šmartnem. V imenu vseh podpornih udov litijskih (sic!) se usoja podpisane naznaniti slavnemu društvu v Šmartnem da navedeni udi (sic!) odstopijo od gasilnega društva, kakor hitro se slavno taisto udeležijo nedeljske prireditve v Šmartnem. To v pojasnilo se beleži z odličnim spoštovanjem Fr. Slaneč, Litijski, dne 10. septembra 1909. Prašamo: Kako more zapisati omenjeni župan besedico: V imenu vseh? Za tri litijske podporne člane vemo z gotovostjo, da se s tem pismom ne strinjajo in niso nič vedeli o tem. Baje je bilo to pismo sestavljeno od mogočnega župana v prevzetni misli, da ima prepričanje vseh Litičjanov v lastnem žepu, ne da bi le enega vprašal? Kako naj imenujemo tako počenje liberalnega župana? Za sedaj smo najbolj radovedni, kako stališče bo zavzela deželna vlada in koliko časa bo trpela, da bo funkcional kot organ javne varnosti človek, ki je pisal neresnico in s terorizmom hotel izsiliti opustitev prostovoljnega dejanja. (Primerjaj kaz. zak. § 98 in »Slovenski Narod« od 11. septembra t. l.)

+ Slovenci, zahtevajte vozne listke slovenski! Uprava južne in državne železnice je na Koroškem počasi utihotapila po vsem slovenskem ozemlju skoro same nemške železnične uradnike in uradnice, ki so zagrizeni nemški nacionalci in slovensko ljudstvo grdo šikanirajo. Kolikokrat smo bili priča prizorom, ko si slovenski kmetje in kmetice niso mogli pomagati, ker uradnik ni mogel ali ni hotel z njimi govoriti slovenski, zanašajoč se seveda, da se kmet ali kmetica ne bosta znala pritožiti! Bili smo priča, da so se vozili slovenski potniki na napačno stran, ker nemških napisov na celovškem kolodvoru niso razumeli. Ali so napisali na celovškem kolodvoru samo za Celovčane? Zakaj imamo na Koroškem te razmere? Ker so naši ljudje hlapci, heloti, sužnji so in se ne upajo iz ljubezni do rodni bratov, ki ne znajo nemški, zahtevati po vseh postajah na Slovenskem vozne listke slovenski! Nimajo v sebi nobenega narodnega ponosa, v žilah menda pa polževo kri. Kolikokrat smo videli na postajah preproste ljudi, ki so zahtevali vozne listke v taki nemščini, da jih je uradnik jedva razumel in se jim — rogali, a v grdi hlapčevski ponižnosti so prosili za svoj denar vendar — nemški. Posledica temu je utihotapenje fanatičnih uradnikov po celi progi od Spodnjega Dravberga do Beljaka in od Celovca do Jesenice. Ne sramotimo se vendar sami, saj naš sramotijo itak preveč že tujci! Dolžnost vsakega Slovenca je, da zahteva vozne listke v svojem jeziku in govori sploh pri vseh uradih samo slovenski! Saj nas ščiti postava in se nemški petelinčki zaman usajajo v nas! Le z odločnostjo si homo priboril pravice in spoštovanje. Čehi niti ne sprejemajo samonemških vaznih listkov. Pripetil se je letos na Češkem sledeč slučaj: Češki inženir zahteva češki vozni listek, in ker mu da uradnik samo nemškega, ga inženir ne sprejme in se pelje brez listka. Nastane iz tega tožba, in sodnija da prav — češkemu inženirju. Slovenci — proč s pasjo ponižnostjo!

— Radovljica. Tudi mesto Radovljica je obhajalo dne 20. septembra majhen spomin nesrečne obletnice. Raz nekaterih mestnih hiš piapolajo slovenske trobojnice z žalnimi, komaj vidnimi trakovi. Vseh zastav v celém mestu smo našli 8. Pri pogledu na to neznatno število zastav smo se čudili, da pri naprednem meščanstvu tako malo izda bojni klic sanrega dr. Tavčarja in lepi zgrad mestnega župana dr. Vilfana. Da, zavedno meščanstvo se ne pusti od nikogar več terorizirati!

— Vodice. Ogenj. Stara pesem: Starši, pazite na otroke. Danes ob dveh, ko so bili vsi ljudje na polju, jela je goriti hiša št. 70 »pri Grogelnu«. Petletni deček Francišek Tonij je gledal, kako so mati požigali krompirjevca; odtegnil se je pa nekaj časa in prišel povedat: »Jaz sem pa pri Grogelnu na hlevu zakuril, pa sem samo eno žveplenko porabil.« V tem hipu je bila hiša v plamenu in je do tal pogorela. Vetrja ni bilo, sicer bi šle morda vse Vodice.

— Nogo si je zlomil 60letni občinski svetovalec Francišek Valjavec iz Leš. Dne 21. septembra se mu je prekucnil koš krompirja nanjo. Prepeljali so ga koj v bolnišnico.

— Slovenski zemljevid »Matica Slovenske«. V popolnito dosedanjim določitvam naj služi še to-le: Ves zemljevid bo 91 cm širok in 125 cm dolg ter izide v štiri listih. Dobiti ga bo ali enostavno na papirju ali napetega na platno; za ta zadnji slučaj je zopet razločevati troje: a) vsak izmed 4 listov je nalepljen na dobro, sivkasto platno in je razdeljen v 16 delov (torej zložljiv, v žepnem formatu); b) vsi 4 listi se prilepijo skupaj na močno, belo platno, toda tako, da se da ves zemljevid zložiti v 4 dele (zemljevid bi se dal obesiti); c) vsi 4 listi se prilepijo skupno na močno, belo platno kot celota; vsak zemljevid dobi zgoraj in spodaj ličen lesen rob in obešalo. Napenjanje stane: sub a) 2 K 52 h (za vse 4 liste, sub b) 3 K, sub c) 3 K 90 h. — »Matica Slovenska« prosi p. n. gg. poverjenike in odjemalce zemljevida sploh, da bi ji z naročilom obnem blagovolili javiti, ali in kako naj se poedinim naročnikom zemljevid prilepi. Kdor pošlje le 5 K (oziroma ako ni matičar, 6 K), dobi zemljevid enostavno na papirju; na to opozarjamo zlasti p. n. gospoda, ki so že naročili zemljevid in doposlali 5 K. Dr. Fr. Ilešič, predsednik.

— Z Vrhnike. V številki 217 »Slov. Naroda« pod naslovom »Altroche cvetke« smo čitali, da je preliubeznjivi gosp. Gabrijel Jelovšek poslal zelo zlahtno sadje uredništvu »Slov. Naroda«. Svoičas pošiljal je ta gospod bivšemu deželnemu predsedniku baronu Heinu toliko sadja, da ga mu je vedno primanjkovalo. Tudi zajci, srne, jerebice, ribe in druge razne jestvine so bile vedno na dnevnem redu za gospoda barona. Častitamo gosp. urednikom pri »Slov. Narodu« na veliki radodarni pridobitvi in jim želimo dober tek! Mi pa, ki našega gospoda Gabrijela prav dobro poznamo, pričakujemo v kratkem kako prav debelo raco v »Slov. Narodu«, ker Gabrijel nič ne dá, da ne bi zahteval revanche. Tudi baron Hein deliti mu je moral za njegovo radodarnost velike protiusluge — celo zlati križček.

— Vratca v Preski. Iz Preske se nam piše: Blagovolite pojasniti, da bolezen, ki je razširjena v Preski, ni vratca, ampak škrlatinka. Molčalo se o bolezni ni, pač pa je županstvo dvakrat razglasilo o tem po občini. Da bi se radi letoviščarjev molčalo, ni resnica, ker nam je življenje domačinov ravno itako drago kakor letoviščarjev. Da se je pa bolezen razširila, je nov dokaz, kako bi bilo potrebno, da bi imeli zdravnik v Medvodah.

— Iz Iga se nam poroča: Dne 10. t. m. je bila tu sodnijska obdukcija starca, ki ga je povozil neznan kolesar, kot smo že poročali. Ta kolesar se je sam javil. Bil je Mihael Škraba vulgo Štrucelj iz Iga, naprednjak in sokol. Pri povoženem starcu so dognali, da je imel zlomljeno roko in več reber, kar je povzročilo smrt. Onega dne, ko se je zgodila ta nesreča, je bila na Igu sokolska veselica. Kakih devet izanskih sokolov in otročaje je korakalo po Igu gorilndoli pri šoli so jih otroci naprednega nadučitelja Trošta obsuli s cvetjem, in potem so jo ubrali hitrega koraka k Minattiju — prazniti kozarce pozno v noč ob godbi in plesu. Vprašamo pa očeta župana, kje ima policijsko uro? Kako je mogoče dopustno imeti godbo in ples brez dovoljenja? Kako pridemo drugi vaščani do tega, da moramo poslušati vpitje in rjovenje cele noči?!

— Odprto vprašanje Ivanu Razboršek, trgovcu v Šmartnem pri Litiji. V dopisu »Slovenskega Naroda« z dne 23. t. m. ste se podpisali s polnim imenom. V tem dopisu je vsebina in izraz zelo podoben dopisu »Slovenskega Naroda« z dne 11. t. m. Predno z Vami začnemo resno obravnavo, Vas pozivljamo pri Vaši možnostih in časti, da izjavite, če in v kaki zvezi ste morebiti z dopisom z dne 11. t. m., ali če vzamete nase odgovornost za vsebino onega dopisa. — V Šmartnem pri Litiji, 24. septembra 1909. Leop. Hostnik, župan.

Anton Verbaj, Franc Medvešek, odbor-nika požarne brambe.

— Romanje na sv. Višarje, ki ga je priredilo 19. t. m. šenčursko izobraževalno društvo, se je izborno obneslo. Bilo 715 udeležencev iz vseh krajev Gorenjske, nekaj tudi iz Ljubljane in Dolenjskega. Imeli smo oba dni krasno vreme. Zahvaljujemo se najtopleje č. gg. duhovnikom na sv. Višarjih za prijazen sprejem in postrežbo, da so mogli vsi romarji opraviti sv. spoved, zlasti gosp. župniku Krejči za ginitljivi sprejemni in odhodni nagovor.

— Šolski štrajk. V Strugah, politični okraj Kočevje, štrajkajo. Otrok ni in učitelj bi »tako rad« podučeval. V neprijetnem položaju se nahaja sedaj učitelj Riglar. On, ki bi najraje videl, da bi se povrnil meseci april, maj, junij t. l., v katerih je imel vsled »boleznih« dopust, a vseeno cele noči pridno posedal po gostilnah, — mora sedaj otroke siliti v šolo in starišem grozi s kaznijo. A otrok le ni. Da v Strugah ne bo miru, dokler se Riglarju ne odkaze primernejši delokrog, vé dobro okrajni šolski svet kakor tudi deželni šolski nadzornik. In vendar se ne stori ničesar! Ali je bilo treba ljudstvo tirati tako daleč, da je prisiljeno poseči po skrajnem sredstvu? Ali se bodo sedaj merodajne oblasti zganile?

— Plemenitaš. Dognalo se je, o na Vrhniki aretiranim plemenitašu, da je 22 let stari Jožef Rejc iz Idrije, kateri je že preje v raznih krajih pod napačnimi imeni na zvit način izvalil od ljudi večje vsote denarja, za kar ga je roka pravice zasledovala in ga tudi dosegla 21. t. m. na Vrhniki. Tu je preživel kot Jožef plemeniti Premerstein samo štiri dni. 23. t. m. so ga oddali deželnemu sodišču v Ljubljano.

— Ameriške vesti. Iz Joliet se poroča: Župnijska šola sv. Jožefa šteje letos 428 slovenskih šolskih otrok. Šola ima šest razredov. — Jolietški Slovenec Jurij Rogina se je poročil z gđno. Franciško Adamec, Čehinjo, 9. septembra t. l. Poročil ju je domači župnik F. S. Sušteršič. — Slovanska naselbina v Clevelandu postaja vedno lepša. Slovenski gospodarji in trgovci so od 61. ceste skozi do 62. ceste naredili in še delajo popolnoma nov tlak, ki bo jako krasil ta trgovski del slovenske kolonije.

— Žetev v Bosni in Hercegovini. Bosansko-hercegovska vlada objavila je podatke o žetvi v Bosni in Hercegovini. Žetev se letos ocenjuje: pšenica na 706.000 (proti 822.000 metrskih stotov v l. 1908); rž na 93.000 (proti 75.000); ječmen na 817.000 (proti 520.000); oves na 664.000 (proti 518.000); koruza pa 2.491.000 (proti 2.240.000) metrskih stotov.

Ljubljanske novice.

Ij S. K. S. Z. ima v ponedeljek zvečer ob 8. uri sejo. Naj se je udeleže zanesljivo vsi odborniki.

Ij Slavnost na Viču. Dne 26. t. m. vršila se bode na Viču prireditve, ki priča, da se ondi društveno življenje lepo razvija. Blagoslovljena bode hiša in otvorjena prodajalna »Prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva« na Viču. To društvo namreč v Ljubljani že nad 14 let uspešno deluje in je imelo tudi na Viču, Glincah in Rožni dolini več članov, ki so že dalj časa pritiskali na vodstvo, naj se napravi za Vič posebna prodajalna, s čimur se članom olajša nakup blaga in se tudi cene, ker odpade užitnina na blago, ki se mora plačevati za Ljubljano, dokaj znižajo. Slednjič je društveno vodstvo ustreglo tej želji in kupilo na Viču, oziroma Glincah lepo enonadstropno novo hišo in priredilo prostore za prodajalno. K otvoritvi pride državni poslanec dr. K. r. e. k. Člani in prijatelji društva so najljudneje vabljeni. Ob pol 8. uri zjutraj bode na Viču v ta namen sv. maša in govor, potem pa blagoslov.

Ij Odvetnik dr. Ivan Milan Hribar. Ob rani smrti nadarjenega, pa malo srečnega županovega sina, moramo kot vestni poročevalci še povedati, da se je rajni za zadnjo uro prav lepo in zgledno pripravil. Obiskal ga je pred dnevi kanonik Sušnik, s katerim sta se bila seznanila poleti v dolenjskih toplicah; opravič je pri g. kanoniku sv. spoved, nato je pa prejel sv. popotnico za umirajoče ter bil potem izredno zadovoljen in vzradoščen. Skrbni gosp. kanonik ga je poslednje dni še večkrat obiskal in pripravljaj na smrt. To omenjamo, ker trojno mrtvaško oznanilo v »Slov. Narodu« niti besedice ne črhe o tem, za starše in sorodnike tako tolažilnem aktu blagega pokojnika.

Ij Za Rokodelski dom v Ljubljani je daroval preč. g. Anton Fetič-Frankheim, stolni kanonik v Ljubljani, kot II. dar 20 kron. Bog plačaj! Živel posnemovalci!

Ij Regulacija Gruberjevega prekopa. Dela pri regulaciji Gruberjevega prekopa hitro napredujejo. Živahno je osobito v bližini Štepanje vasi. Delavec kar mrgoli, brljuga delovna lokomotiva. Za klavnico so zgrajene velike lesene lope. Proti večeru done strelj, ker razstreljavajo ska-

lovje Gruberjevega kanala. Ogledali smo si včeraj dela, ki res hitro napredujejo, a nekaj smo opazili, kar nam ni in ne more biti všeč, namreč nekaj nizkih, lesenih kolib, v katerih bivajo ubogi delavci. »Škandal, kje je obrtni nadzornik,« je vzkliknil neki visoki dostojanstvenik, ko je ogledal bivališča, primerna za pujske, ne za ljudi, a kaj za pujske, saj imajo Predovičevi pujski boljša bivališča kakor ljudje. Pričakujemo, da se ta nečuvčen škandal nemudoma odpravi, ker če se ne odpravi, bi se prav nič ne čudili, ako nastane v teh brlogih nalezljiva bolezen.

Ij Vzorno mestno gospodarstvo. Tako vzorno, kot ljubljanska občina, gotovo ne gospodari nobena druga. Doslej se še nobena občina ni brigala, kdo nabira na njenem posestvu n. pr. gobe, jagode, želod ali divji kostanj. To je doslej povsod vsakemu prosto. Samo ljubljanska občina skrbi, da ne pride noben vinar v zgubo. Zato je pred nekaj leti oddala v zakup za nekaj kronic divji kostanj znanemu naprednjaku Viki Rohrmannu. Ljubljanska občina se sklicuje, čujte in strmite, da je to poljski pridelek. Toda noben človek, niti stražniki niso vedeli, da ima Rohrmann še sedaj to pravico. Vpričo stražnika so nabirali otroci in ženske po tleh kostanj, in nihče jim ni tega prepovedal, ali vprašal za kak »licenco«, kakršnega izdaja Rohrmann. Samo svarili so stražniki otroke, da klatiti ne smejo, kar je tudi čisto prav, da se ne poškoduje veje. In če je že Rohrmann zakupnik, bila bi njegova dolžnost, da to vsako leto razglasi po časopisih, da ljudje vedo. A to ni storil iz gótovega vzroka. Sedaj pa preži s hlapcem na jubilejnem mostu na otroke, ki vozijo ali nosijo kostanj, in vsakega vpraša, kje je nabral kostanj in kam pelje kostanj. Ako pravi k »Levcu«, osorijo zapove, da mora peljati k njemu, če noče imeti sitnosti na magistratu. Tam strese hlapec na tehtnico in ne da bi povedal, koliko kil je kostanja, vrže otroku nekaj helarjev. Tak slučaj se je pripetil otroku nekega našega somišljenika in posestnika na Opekarski cesti. Otroka sta prosila očeta, ako smeta nabirati kostanj v drevedu na tej cesti. Nerad jim je privolil, ker ima že toliko dohodkov, da ni odvisen od Rohrmannovih helarjev. Ker sta pa otroka rekla, da bodeta imela skupiček za šolske potrebščine in namesto, da bi o počitnicah doma lenarila, jim je končno v to privolil, posebno, ker so nabirali kostanj tudi otroci drugih posestnikov. Zvedela sta, da kupuje kostani Levec, za Rohrmann niti vedela nista. Z veseljem srcem pripeljeta voz domov in izročita skupiček 5 K materi, z naročilom, da kadar bodeta potrebovala, bosta vzela. Povedala sta tudi, da je plačal Levec po 4 h za kilo. Ko peljeta drugič, jih vstavi Rohrmann na jubilejnem mostu s hlapcem, vpraša, kam peljeta kostanj in ko je izvedel, da k Levcu, jima je zapovedal, da morata peljati kostanj k njemu, ker je njegov. Na tem vozu je bilo skoro ravnotoliko kostanja, kot na prvem, za katerega sta dobila prej pri Levcu 5 K. Rohrmann jima je pa dal zanj 1 K 60 h. Ko deklica vpraša, koliko kil je bilo kostanja in po čim plačuje kilo, niti povedati ni hotel. Ko sta otroka prijokala domov, je šel oče k Rohrmannu, a ne zato, da bi dobil od skopuha še par vinarjev, marveč zaradi principa. Ta se je ošabno skliceval na to, da ima samo on pravico do kostanja, gospodinja je rekla, da plačuje kilo po 2 h, gospodar je pa pozneje rekel, da po 2½ h. Sedaj pa vprašamo Rohrmanna, ali je to pošteno, da sili, da se mora k njemu peljati kostanj. Ko je magistrat oddal njemu kostanj v zakup, nima magistrat do kostanja nobene pravice več. Ako se mu zgodi kaka krivica, se lahko obrne na civilno pravdo pot. Nikdo nima pravice si prilastiti blaga na tak način. Ker je tedaj Rohrmann neomejen gospodar mestnega kostanja, zato nima konkurence in lahko plačuje kakor hoče. Rohrmannovi soprogi pa povemo, da se takemu človeku, ki je bil že večkrat porotnik, je volivec drugega razreda in zavzema v našem zavodu odlično mesto, pač sme verjeti na njegovo častno besedo. Magistratu pa častitamo, da tako skrbi za občinsko blagajno in da njegov pristaja nima konkurence. V prihodnje pa nastavite svoje hlapce, da stražijo po drevedih kostanj, ali pa sami letajte okrog!

Ij Mestno gospodarstvo. Kdor še ni videl posestvo gospodarja, ki je vsled skrajne brezbrzičnosti in zanikrnosti popolnoma dogospodaril, tako da mu bo čez par tednov že boben zapel, ta naj si ogleda mestni tivolski gozd. Ako jo krenemo po poti proti Šiški, vedeli bomo takoj, kdaj smo prestopili mejo mestnega posestva ter stopili v gozd razumnega sosedu; po preji na pol že uničen, redko obraščen gozd, a takoj čez mejo z raznim drevjem poraščen, prijetno hladno senco nam nudič gozd. Ako jo krenemo od razgleda nad Šiško nazaj ter pridemo zopet v mestni tivolski gozd, vidimo takoj, da se tu najmanj dvajset let prav nič ni storilo in se tudi zdaj, ko bo v par letih ta gozd popolnoma uničen, prav nič ne stori. Tu vidimo brezštevilno polomljenih vej na drevju, tu nahajamo sto in sto že zdavnej

suhih dreves in nič manj takega drevja, ki je že na pol posušeno, kateremu se na prvi pogled vidi, da drugo spomlad ne bo več ozelenelo. Razen tega je pa tudi mnogo mladega drevja, katero je sneg ali k dom pripognil ali pa polomil. Vsak razumen gospodar bi tak gozd že zdavnaj iztrebil ter z mladim drevjem, z je-kami, gabrom in bukvmi ali pa sploh z drevesčki zasadil, katerim prija zemlja tivoljskega gozda. Le na ta način je mogoče, da bi po izsekanju suhega, trohnelega in polomljenega drevja na novo nasajena drevesca tudi uspela. S tistimi tisočaki, s katerimi se na rotovžu redijo znane sinekure, bi se lahko prav mnogo storilo za ta lepi del mestnega posestva, in ljubljansko občinstvo bi tudi od tega kaj imelo, med tem ko zdaj že vsak tujec, ki stopi v tivoljski gozd, kar verjeti ne more in se čudi, da mesto prav nič ne stori za to svoje posestvo.

Ij **Uspesobljenostne preizkušnje** za obče ljudske in za meščanske šole v jesenskem terminu se prične pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 5. novembra 1909 ob 8. uri na c. kr. učiteljsku. Pravilno opremljene prošnje za priпуск k usposobljenosti preizkušnji je po predpisanim službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo 28. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

Ij **Musica sacra**. Jutri se bo pri veliki maši ob 10. uri izvajalo v stolnici: Missa in F., zložil Fel. Uhl, Graduale »Juveni David«, zložil Ant. Foerster, ofertorij »Veritas mea«, zložil D. Budna.

— **Radna ob Savi**. Nj. ekselencija prevzvišeni knezoškof lavantinski dr. M. Napotnik, ko se je mudil 12. t. mes. v Sevnici radi birmovanja, je počastil naslednjega dne tudi salezijanski zavod s svojim visokim obiskom. Po dokončani sveti maši, med katero je vnechal prisotne s svojo znano govorniško nadarjenostjo, si je prevzvišeni gost ogledal zavod ter v svoj apostolski gorečnosti ponavlja izražal željo, da bi kmalu imel salezijance tudi v svoji obširni škofiji. Nj. ekselencija sal je pridružil tudi milostljivi gospod proš iz Ptuj in gospod dekan iz Vidma. Ostali so v zavodu do popoldanske vlake, kateri je odpešal prevzvišenega zopet v Maribor.

— **Strela**. Pri Jožefu Kurentu na Črnučah je strela v teku enega meseca dvakrat napravila ogenj.

Ij **Umrl** je včeraj zvečer v 69. letu starosti posestnik v Hrenovih ulicah gospod Franc Sluga.

Ij **Slovenski trgovec** nam poroča: Združni zvezi sem prodal nekaj pisalnih strojev. Pride te dni potnik dunajske tvrde The Rex Co. Humerlitz tja in prične moje dobre stroje na nezalisan način kritikovati, način, kateri spada že pod kaz. paragraf. Zbog tega sem bil jaz ogorčen in imenoval to početje judovsko. Danes me napade javno na ulici omenjeni potnik in me udari v obraz, predno sem se zamogel jaz dobro zavesti tega. Prosim, da to pride na znanje v Vašem čislani listu, da bodo naši trgovci vedeli, s kakim orožjem delujejo ter tipeteni nemški judovski agenti v škodo slovenskih domačih trgovcev.

Ij **Prememba posesti**. Bivšo Mathiamovo hišo na Starem trgu je kupil Franc Kraškovic, trgovec v Ljubljani, za 30.400 kron.

Ij **Petrolej izpila in se potem z njim še polila** — tako se je skušala usmrtiti neka Ivana Babel včeraj v Medvodah. Je malo upanja, da okreva. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

Ij **Na vlak skočil**. Ko je danes zjutraj prišel na južni kolodvor 21letni tesarski pomočnik Anton Ožbolt in opazil, da tržaski vlak že odpelje, je skočil na stopnico pri vlaku. Na prelazu Dunajske ceste se je vlak ustavil in so Ožbolta izročili policijskemu stražniku. Oddali so ga sodišču.

Ij **Pijan voznik**. Neki 20letni hlapec se ga je bil včeraj tako navlekel, da je izgubil izpred oči svoj dvovprežni voz. Na Dolenjski cesti je hlapec zahteval svoj voz od tamošnjega kovača. Voz je ustavil na Karlovski cesti nek pasant in ker ni videl hlapca nikjer, je voz odpeljal na Dunajski cesti stanujočemu gospodarju.

Ij **Nepreviden voznik**. Predvčerajšnjem je neki voznik, ki je imel dva voza skupaj speta, tako neprevidno vozil, da je na Erjavčevi cesti zadel v kandelaber plinove svetilke ter ga zlomil. Plinarna ima vsled tega 10 K škode.

Ij **Na tla podrli** je včeraj popoldne nek kolesar na Krakovskem nasipu 9-letno šolsko učenko Marijo Potokarjevo, katera se je pri padcu na levi roki in rami poškodovala.

Ij **Tat**. Sinoči se je v Kolodvorski ulici v neko prenočišče vtihotapil do sedaj še neznan tat ter ukradel spečemu krošnjarju iz št. Vida nad Cerknico Ivanu Pajku, do 60 K denarja, srebrno žepno uro z verižico in črn suknen telovnik. Delavcu Jožefu Srebotu iz Košane je ukradel iz žepa 18 K denarja, srebrno uro z verižico in še precej dobre čevlje na zadrgo. Vojaškemu dopustniku Ivanu Krncu

iz Smarjete na Dolenjskem je tat ukradel nove, črne, suknene hlače in tak suknjič zelen, nov, kosmat klobuk s širokim zelenim trakom, v skupni vrednosti 38 K in denarnico s 4 K 50 vin. Delavcu Ivanu Rebi iz Hrvaškega pa je tat izmaknil denarnico, v kateri je bilo 11 K 50 vin. denarja. Ker denarnice ni znal odpreti, jo je raztrgal in vrget po sobi. Tat je pustil v sobi svoje škornje, klobuk in suknjič, ukradeno obleko je pa oblekel in izginil. Nekateri trdijo, da je bil star okoli 30 let, drugi pa, da je bil star do 17 let. Spoznat ga bode po klobuku. Kjer bi utegnil malopridnež prodajati ukradeni uri, naj se takoj javi najbližnji varnostni oblasti.

Ij **Pes ga podrli**. Ko se je sinoči vračal stolar Ivan Naglič čez Prule domov, mu pride nasproti pes, ki je vlekel za seboj dolgo verigo, katera se je zapletla Nagliču okoli noge. Ker je pes silil naprej, je Naglič padel in se nekoliko poškodoval, vrhu tega so se mu pa še raztrgale 7 K vredne hlače.

Ij **Javno nasilstvo**. Včeraj popoldne je prišel na dvorišče hiše št. 6 na Dunaški cesti drvar Karol Cimerman k neki 69-letni ženski, ki je tam cepila drva, ter jo začel pretepavati. S polenom jo je tako udaril po obrazu, da je bila vsa krvava. Ko je prišel policijski stražnik posredovati, se je drvar spustil v njega tako, da sta oba padla. Le s pomočjo nekega izvoščeka je zamogel stražnik siroveža vkleniti. Tudi med aretovanjem je bil Cimerman zelo silovit in je med potjo parkrat ugriznil stražnika v roko. Nasilneža, ki je bil nekoliko vinjen, so izročili deželnemu sodišču.

Ij **Gospa Barbara Cankar**, stanujoča v Mostah, Poljska cesta št. 20, je našla pri Oražmovi gostilni v Mostah srebrno uro z verižico. Naj se pri njej zgodi, kdor jo je izgubil.

Razne stvari.

— **Iz Harij na Notranjskem**. Veliko strahu smo prestali v četrtek, 23. t. m. Po dvainpoldnevem zaželenem lepem vremenu so se nanaglo zbrali pogubonosni oblaki, iz katerih je začelo po 2. uri liti kakor iz škafe. Naliv je spremljalo trdo gromenje, tri do štirikrat je močno tresnilo. Naenkrat se zasliši po vasi obupen klic: gori, gori. In res, strela je užgala poslopje, t. j. hišo, štalo, nad štalo vse seno in slamo — vse pod streho — Ant. Boštjančiča iz Harij št. 17 po domače Rupič. Ljudij še vseh ni bilo doma, ker so hiteli spravljati otavo, v skrbi, da ne bi je odnesel hud naliv, kar se tu pogosto dogaja. Pa vendar je bilo kmalu veliko ljudij skupaj, a kaj, ko ni mogel nihče blizu, ker ni nobenih gasilnih priprav, tako, da se je ogenj hitro razširil pod celo z opeko krito streho. Rešili so le večinoma hišno opravo in žival. Sreča v nesreči je bila, da je med požarom silno deževalo in vmes padala toča — ki pa hvala Bogu ni bila debela in ni napravila škode — tako, da je bilo vode kar na dvoriščih dovolj na razpolago in se je ogenj lahko omejil samo na to poslopje in se rešilo tudi žito in nekaj sena, ki pa najbrže ne bo za rabo. Ko bi ne bilo naliva in ko bi divjal vihar, bi bila velika nevarnost za sosedna gospodarska poslopja, ki so skoraj vsa s slamo krita. Škoda ima posestnik veliko, zavarovan je le za malo vsoto. Opoznamo je še, da je ravno ta posestnik pogorel že lansko leto in si je z veliko težavo komaj postavil novo poslopje, letos pa je zopet vse uničeno. Skoro v enem letu dvakrat pogoreti! Bog varuj vsakterega tako hudega udarca. Zato trkamo na dobra in usmijena srca in prosimo milih darov za tega nesrečnega. Prostovoljne darove sprejema: Kuratni urad v Harijah. Ob tej priliki bodi še omenjeno, kako potrebna bi bila v tej veliki vaši naprava vodovoda. Ljudje imajo pač — pa ne vsi — vodnjake-kapnice, ki pa nikakor ne zadoščajo ob malo večji suši, kaj še le ob taki nesreči, ko se voda le počasi zajema in jo je treba daleč nositi. Gospodje poslanci S. L. S. tudi za Harije prihranite eno drobtinico!

Hrvatski jezik v vojni mornarici. Znano je, da so primorski Hrvati najboljši mornarji. Pretežna večina mornarjev naše vojne mornarice je Hrvatov. Hrvaški jezik je v mornarici polkovni jezik. Toda v žalost se opaža, da se v šolah vojne mornarice ne poučuje v hrvaškem jeziku; vse je nemško. Znano je tudi, da so hrvaški kurjači najbolj sposobni za svoje težko delo. Mašinisti pa so večinoma Nemci, ki ne razumejo hrvaškega. Kako naj Hrvat izpolni povelja mašinistov, ako ne razume nemški? V Pulju je takozvana »Maschinen-Junge-Schule«. V to šolo se sprejemajo dečki od 14 do 16 let ter se v štirih letih izobrazijo za mašiniste na vojnih ladjah. Vsa štiri leta se ne poučuje hrvaški ničesar. Kdor ne zna dobro nemško, sploh ne more biti sprejet v šolo. Iz tega sledi, da v šolo pohajajo sami Nemci, in so na vojnih ladjah mašinisti sami Nemci, kurjači pa Hrvati. Popolnoma umestno je, da

zahtevajo Hrvate za mornarske šole hrvaški učni jezik. Naj se na primer odloži Hrvate za mašiniste, pa se bo uveljavilo, da so Hrvati ravno tako dobri mašinisti kot kurjači. Ako se hrvaškim zahtevam ugodi, bo imela korist tudi mornarica, namreč lažje razumevanje v službi in znan pomorski hrvaški naraščaj.

Slovaški kaplan Tomanek zaprt. Kaplana Tomaneka, ki ga je veliko preganjal mažarski škof Parvy, so sedaj zaprli. Za časa svojega službovanja v Oravi, zagrešil je v mažarskem državnem smislu, ker je agitiral za slovaško, a ne za mažarsko stranko. Za neko svojih pridig je bil obsojen na 28 dni zapora ali 500 K globe. Obsodba se mu ni mogla izročiti, ker se ni vedelo za njegovo bivališče. Tomanek ni mogel označiti svoje bivališče, ker je o tem odločeval škof Parvy, ki ga proti njegovi volji prestavlja iz kraja v kraj. Končno so ga aretovali v Spiškem Podgradu, kjer stanuje škof, ko je stopil iz železniškega voza. V senci bajonetov je moral korakati po celem mestu, tudi k škofu, katerega je hotel prositi, naj za brani tako postopanje. Škof pa ga ni sprejel. Pač lepe razmere!

Iz srbske vojske. Od šestega srbskega pešpolka je pobeignilo šest vojakov, godcev, na Ogrsko. Pripovedujejo, da jih je k temu prisilil glad. Ne samo korakati, ampak tudi gosti z lačnim želodcem, to presega izkušeno srbsko junaštvo.

Tihotapstvo na Ogrskem. V Pešti na kolodvoru je zaplenila finančna straža več zabojev najfinejšega tobaka, ki je bil namenjen v Berlin. Tobak je bil v zabojih, kot se uporabljajo za steklo. Na vsakem zaboju je bilo napisano: »Pozor! Steklo!« Oddani so bili na kolodvoru v Szegedinu, a vsled velikega prometa so bili zadržani v Pešti nekoliko dni. Tihotapstvu so prišli na sled, ker so zaboji močno dišali po tobaku. Naslovljeni so bili na berlinskega eksporterja M. Veitha, a ne more se zaslediti odpošiljatelja.

Telefonska in brzojavna poročila.

BOJ!

Praga, 25. septembra. Ker so češki poslanci v konferenci načelnikov deželno-zbornskih strank izjavili, da so vladne pravne predloge nesprejemljive in da Nemcem ne dajo nobenih koncesij, da bi

vožnja s **Cunard Line**
H 544 52 Bliznji odhod:

Iz Trsta, domačega pristanišča: Ultonija, 12. oktobra, Pannonia, 26. oktobra, Carpathia, 9. novembra 1909.

Iz Liverpoola: Lusitania, največji in najlepši parnik, 16. okt., 6. nov., 27. nov., 18. dec. 1909. Mauritania, 23. okt., 20. nov., 11. dec. 1909.

Pojasnila in vožne karte pri **Andreju Odlašek**, Ljubljana, Slomškove ul. 25, bl. cerkve Srca Jezusovega.

Globin
Zahteva naj se odločeno od Fr. Schulz jun. št. 9. DOBI SE POVSOD, V VELIKIH SKATLJAH, D 109 10-1

Globin
najboljše čistilo za čevlje

Edini izdajatelj: Fritz Schulz jun. deln. Lipsko. Zlati medalji na svet. izst. 1904 in 1906. Zlata sver. Paris 1906.

GLOBIN
najboljše čistilo za čevlje

Ponujala se bodo mnoga manjvredna ponarejanja.

odnehali od obstrukcije, je skoro gotovo, da se češki deželni zbor, za njim pa parlament razpusti in razpišejo nove volitve.

MAŽARSKO IZSILJEVANJE NA VRHUNCU. — GROŽNJE KRONI.

Budimpešta, 25. septembra. Wekerle je bil danes pri cesarju v avdijenci, nato je šel k Aerenthalu in se potem vrnil v Budimpešto. Poročal je cesarju o položaju in odkloni kot demisijonar vsako odgovornost za nadaljnje dogodke. Krona stoji zdaj pred vprašanjem, ali naj v zvezi 1868-arij napove Košutu boj ali pa sprejme Košutov bančni neodvisnostni program.

VELIKA KATASTROFA ZRAKOPLOVA.

Villeneuve, 25. septembra. Zrakoplov »Republique« je v zraku počil in padel iz višine 100 m. Vsi, ki so se v balonu nahajali, so mrtvi.

KDAJ BO KONEC PROTISRBSKEGA PROCESA?

Zagreb, 24. septembra. »Novi list« javlja, da bo proces proti Srbom končan 9. novembra t. l.

Prehlajenje

odpre v mnogih slučajih vsem resnim boleznim vrata.

Scott-ova emulzija

pa zabrani uspešno njih nadaljni razvoj. Čistost njene sestavine, njena lahka prebava kakor njena redilna moč, so pridobile pri zdravnikih, babicah, starših in bolnikih za **Scott-ovo emulzijo** sloves kot najzanesljivejše sredstvo, proti vsem vrstam prsnih in vratnih bolezni.

Scott-ova emulzija

se smatra povsod za neprekosno vzor-emulzijo. 2615

Cena izvirni steklenici 2 K 50 v. Dobiva se v vseh lekarnah.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306 2 m, sred. zračni tlak 736 0 mm.

D in	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
24	9. zveč.	739.1	14.1	brezvetr.	skoro obl.	
25	7. zjutr.	38.7	11.0		megla	0.4
	2. pop	36.8	21.1	sl. jug	del. obl.	

Srednja včerašnja temp. 16.1°, norm. 13.6°.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 25. septembra.

Pšenica za oktober 13.87
Pšenica za april 1910 13.95
Rž za oktober 1. 1909. 09.64
Rž za april 1. 1910 09.98
Oves za oktober 7.42
Koruza za maj 1. 1910 7.06

Efektiv: — — —

H. SUTTNER, Ljubljana
Mestni trg

razpošilja ure, zlatnino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slov. tvrdo!

Veliki novi cenik zastoj.

Novost: Ploščnata, tenka, prava nikelnasta Anker-Roskopf na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoča K 4.50. Srebrne ure od 6 K naprej. Večletno jamstvo. — Ako blago ne ugaja, se vrne denar nazaj.

Sokolske verižice s slovensk. trakovi nikelnasta K 1.20 srebrna K 5.—. 2171 21—1

dr. IVAN MILAN HRIBAR
odvetnik v Ljubljani

dne 23. septembra 1909 ob 3. uri popoldne preminul. 2697

V Ljubljani, dne 23. septembra 1909.

Odbor „Odvetniške zbornice Kranjske.“

Serravallo
železnato Kina-Vino

Higijena razstava na Dunaju 1906:
Diplom o odlikovanju in častni diplom k slasti kolajni.

Povzroča voljo do jedi, okrepeča živce, pobiljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.
Nad 6000 zdravniških priporočil.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

2641 1-1

Globoko potrtem srcem naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem žalostno vest, da je moj iskreno ljubljeni soprog, gospod

FRANC SLUGA
hišni posestnik

po dolgi in mučni bolezni previden s sv. zakramenti za umirajoče dne 24. t. m. ob pol 5. uri pop. v 68. letu svoje dobe mirno zaspal v Gospodu.

Zemski ostanki predragega pokojnika se bodo dne 26. t. m. pop. ob 3. uri prepeljali iz hiše žalosti Hrenove ul. 20 na pokoplišče k sv. Križu.

Sv. zadušne ušše se bodo brale v župni cerkvi sv. Jhaboba.

Draga rajnika priporočam vsem v blag spomin in molitev.

Ljubljana, 25. septembra 1909.
Marija Sluga, soproga.

Ceno češko posteljno perje!

5 kg nove sluhlj. K 0-00, boljša K 12-—, bela kot puh mehko skubljeno K 18-—, K 24-—, eszobela kot puh mehko skubljeno K 30-—, K 36-—. Pošilja franco po povzetju. Zamena dovoljena proti sovratni poštni. Wand-dikt Sachsel, Lobos 159, pri Plazu, Češko. 2549 8-1

Lastna delavnica.

Reform-platno.

84 cm široko, 23 m dolgo, je belo, milo perilno blago prav dobre kakovosti, prim. za perilo za gospode in gospe. Cena 16 K. Platno za rjuhe, 150 cm šir., 14 m dolgo, za 6 rjuh, dobra kakovost, 17 K. 1 dvanajst. platnenih robcev, gladkih, belih, tudi z barv. borduro, lepo izvršenih 48 x 48 K 6-—, 7-— in 8-—. 1 dvanajstina bomb. robcev, gladkih, belih ali z barv. borduro, 48 x 48 in 55 x 55, K 4-—, 5-—, 6-—.

Pošilja po povzetju, za neprim. denar nazaj.

J. Spitz 2667 1-1
razpošiljalnica modnega blaga, Rossitz, Morava.

IZBIRATI

sme pač vsak kupovalec, tako tudi kupovalec pratike. Izbira pa nikakor ni težka, kdor le površno pogleda v ravno izšli letnik naše „Družinske Pratique“ s podobo sv. Družine. Toliko in tako raznovrstnega beriva ne nudi nobena pratika in zatorej naj se povsodi odločno zahteva le prava naša pratika. Cena 24 vin., po pošti 10 vin. več. Dobiva se povsod, kjer je pa ni, naj se naroči naravnost iz Ljubljane. — Somišljeniki širite jo povsod.

2358

Spretni šivilje

se sprejmejo takoj. Stara pravda
št. 3/I. 2692 1-1

Štajerske novice.

Š Kaj naj koristi slovenskemu ljudstvu? Celjski »Narodni Dnevnik« se zale-tava v odločen nastop naših poslancev, češ, da isti Slovencem več škoduje, kot koristi. O ti nesrečna liberalna slepota! Če se ljudski zastopniki za svoje volivce potegujejo in za njih pravice, tedaj to istim le škoduje. — Ta je pa zopet ena Kukov-čevih!

Š Liberalni dvonožci zadnji čas zopet prežvekujejo zlobno izmišlotino, da je dr. Korošec celo večkrat konfiriral z Woschnaggom. Če povemo, da dr. Korošec z Woschnaggom še nikdar ni govoril ter ga niti ne pozna, menimo, da je to za pametne ljudi dovolj. O liberalcih pa smo tako pre-pričani, da ne znajo drugo kot lagati.

Š Križevci. Tukajšnji pismonoša Mari-nič je postal zelo nezanesljiv. Večkrat so se mu oddale kake važne, to je denarne poštne pošiljave, katere potem niso našle svojih adresatov. Dne 24. marca t. l. je izročila Mariniču soproga Matije Šafariča 345 K 20 vin., katere bi naj on po čeku od-poslal na trdko Rozenberg in Neuman v Radgoni. Ker trdko denarja ni sprejela, je Matija Šafarič začel celo stvar preisko-vati. Dognalo se je, da Marinič tega zne-ska ni odposlal. Pri natančnejši preiskavi so prišli do računa, da je Marinič v 37 slu-čajih 1529 K 14 vin. »kasiral« ter jih potem seveda po svoje uporabil, veliko je tudi žrtvoval loteriji. Dobil je od mariborske porote za to 10.800 ur (15 mesecev) za-pora, katere bo v težki ječi popravljal.

Š Umrla je pri Sv. Trojici v Sloven-skih gorah gospodična Rezika Kermek v 30 letu starosti.

Š Za po toči poškodovane v ormoš-tem, ptujskem in sosednjih okrajih je na-bral pomožni odbor 5837 K 89 vin. Ker je sila velika, zato priporočamo te nesreč-neže v nadaljnjo pomoč. Držite se gesla: Kdor hitro dá, dvakrat dá. Darove spre-jema č. g. deželni poslanec Josip Ozmeč v Sv. Lovrencu na Dravskem polju.

Š Zaradi sabega vremena se ni zad-njo nedeljo vršila veselica v Studencih. Vrši se jutri popoldne v napovedani gostil-ni ob 3. uri popoldne. Pridite vsi iz Ma-ribora!

Š Ranil je kolar Egger gostilničarko König v Koroški ulici v Mariboru. Nekaj sta se med seboj prepirala in pri tem je Königova Eggerju »pripeljala« dve topli zaušnici, za kateri se je Egger zahvalil z žepnim nožem, s katerim je Königovi za-dal težke telesne poškodbe.

Š Celje. V trgovini Goričar-Leskov-šek se prodajajo med drugimi časopisi tudi »Slovenec«, »Straža«, »Slovenski Gospo-dar«. — Slovenci, obiskujte to trgovino!

2685 1-1

Zahvala.

Za premnoge izkaze sočutja, ki smo jih prejeli ob smrti našega ljube-ga in nepozabnega

Milana

izrekamo vsem najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo preč. duhov-sčini za tolažilo in poslednje spremstvo, gg. pevcem „Lire“ za gniljivo petje, „Sokolu“, p. n. gg. uradnikom, mešan-stvu, drugim njegovim prijateljem in darovalcem krasnih vencev.

Globoko žalujoči rodbini

Močnik — Orožen.

Spretni šivilje

se takoj sprejmejo v trajno delo v modnem salonu Francovo nabrežje 1. 2681 3-1

Prodaja se radi smrti gospodarja

dvonadstropna hiša

z velikim dvoriščem in vrtom

pod ugodnimi pogoji na Poljanskem nasipu št. 14. Več se poižve na Poljanskem na-sipu št. 12, I. nadstropje. 2686 3-1

Sode več vrst, velike in majhne, stare — in nove —

ima na prodaj J. Buggenig, sodarski mojster, Ljubljana, Cesta na Rudolfovo železnico 5. 2683 3-1

Službe išče za takojšnji nastop

krojaški pomočnik

Naslov pove uprava »Slovenca«. 2691

Učenca

za krojaško obrt sprejme Fran. Šoukal, krojač, Ljubljana Pred škofijo šte. 12. 2678 3-1

Klavir (Stutz-flügel)

dobro ohranjen, se radi pomanjkanja pro-stora ceno proda. Naslov pove upravništvo »Slovenca«. 2676 3-1

2677 **Službe išče oženjen organist-cecilijanec**

ki je dosedaj služboval v večjih župnijah, ter je zmožen voditi večje pevske zbor. Nastopi lahko takoj, ker je sedaj vsled vojašine brez službe. — Naslov pove iz prijaznosti upravništvo »Slovenca«.

Zlato na obroke!

Vsakdo, ki pošlje K 14-—, dobi pristno, krasno srebrno uro z dvojnimi pokrovom, petletnim jamstvom in nadalje 14-karatno zlato verižico, moderne fazone, 56 gramov težko, uradno pun-cirano, za 150 K na obroke po najugodnejših pogojih. Plača samo 5 K na mesec, pa bo di-možki ali ženska. Prvi znesek jemljemo tudi po povzetju.

Ogrska industrija ur., (Ungarische Uhrenindustrie) Ujbanya št. 144 (Ogrsko).

MATTONIJEV
GISSHÜBLER naravna alkalična kislina

kot zdravilni vrelec že stoletja znana v vseh boleznih

sapnih in prebavnih organov,

pri protinu, žolodnem in mehurnem kataru. Izvrstna za otroke, prebolele in mej nosečnosti.

Najboljša dijetelčna in osvežujoča pijača.

Izvirnik: Giesshübl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih Prospekti zastoj in franho.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specializiranih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Zaloga pri Mihel Kastner-ju, Peter Lasniku in Andrej Šarabonu, Ljubljana. 114 52-49

Naročajte „Slovenca“!

20.000

metrov platna pod tvorniško ceno!

Prodajam iz konkurznih mas ter jih pošiljam tudi za-sebnikom v poštinih zavojih proti povzetju.

Ponudim, da namah izpraznim zalogo:

150 kosov	rumburškega platna	dobre kakov., 1 kos m. 23 za K 13-—.
100	lanenih rjuh brez šiva	1 „ „ 14 „ „ 14-—.
85	prevlek iz damasta, 118 cm šir.	1 „ „ 23 „ „ 23-—.
50	kanafasa, 116 cm šir., dobre kakov.	1 „ „ 23 „ „ 16-—.
82	batista, zelo finega, izredno belega	1 „ „ 23 „ „ 16-—.

Blago pošiljam nepokvarjeno in je popolno izključen vsak riziko.

Adresuje naj se razločno: 2671 3-1

JOSIP SOUCEK, tkalnica za platno, Nachod, Češko.

Gospodarsko in vinarsko društvo v Sv. Križu pri Trstu

otvori s 15. oktobrom 1909 svojo

Zalogo sladkega prosekarja in črnega berzamina

v Spodnji Šiški pri Ljubljani 3-1

pri gospodu Janezu Jenko, hišna šte. 30.

Kakovost vin bo letos izborna. Cene zmerne.

Naročila se že sedaj sprejemajo.

Edina izborna priložnost za nakup za trgovce manufakturnega blaga in za krošnjarje naravnost iz tovarne.

Razpošilja se tudi zasebnikom.

40 metrov ostankov lepo sortirano **13 K 90 v.**

40 metrov veleprima po želji sortirano **15 kron**

Barhant v lepih vzorcih za obleke, bluze in spodnja oblačila.

Flanele, lepo križaste, za srajce in bluze.

Delen, z robom, za obleke in bluze.

Angleški cefir, 80 cm širok, za pisane srajce, prsa za srajce in bluze za dame.

Modrikasto blago za kuhinjske predpasnike in domače obleke.

Kanafas za posteljne prevleke v živahnih barvah.

Oksforda za moške srajce, izborna trpežne kakovosti.

Krizet, barvan, za spodnja krila, tkan iz debele tkanine.

Zajamčeno brez napake, trpežno kakovosti in popolnoma pralno.

Nikake rizike! Znesek se takoj vrne, ako blago ne ugaja in se lahko pošiljatev nefran-kirana nazaj pošlje. — Cez 1000 priznanih pisem od 1./1.

40 metrov finega, pobiljenega rumburškega platna za najfinejšo životno in posteljno perilo, sortirano z belim krizetom za spodnje perilo samo **K 17'90.**

Rjuhe, gotove, zarobljene brez šiva, 235 cm dolge, 150 cm široke, iz najboljšje tkanine, trpežne kakovosti, zajamčeno platno, kos **K 2'40.** Najmanjše naročilo 6 kosov. Pošilja po povzetju.

Tkalnica R. Horner, Nachod (Češko).

2486 20-1
Pri naročilu 2 zavojev poštino prsto.

Huda obsodba.

»Narodni delavec«, glasilo tržaške narodne delavske organizacije, je izrekel nad našimi liberalci hudo obsodbo. Piše namreč povodom proslavljanja 20. septembra sledeče:

Ni še dolgo tega, ko so gotovi ljudje rohnili proti rajfajzenovkam in zadružništvu sploh, posebno pa proti konsumnim društvom. In zakaj? Samo zato, ker so jih klerikalci ustanavljali! Svojo lenobo in ošabnost in čudno domišljavost so hoteli prikriti s hrupavim kričanjem. Saj je res, da klerikalci niso kdove kaj opravili s svojimi konsumi. Ampak dobro voljo so pokazali in idejo zadružništva so vzbudili. In že to je dosti. In kdo je spet zanesel med narod izobrazbo, kdo je ustanovljal za široke mase izobraževalna društva? Klerikalci so bili in nihče drugi! — Dejstvo, da se tako vendarle širi prosveta, nam zadostuje. Danes vidimo v klerikalcih delavne in demokratične ljudi. To stoji, ne pomaga in ne izpodbi te resnice nobeno ratolcevanje in kričanje o »klerikalnem zmagu«. Zakaj pa niste tega začeli vi, ki omalovažujete vse, kar storeti »grdi« klerikalci, zakaj ste obrnili hrbet narodu, saj ste ga imeli v rokah? Po letu 1848 je začelo narodnostno gibanje, ki je pri nas obrodilo lepih uspehov. Na ljudskih shodih, na takozvanih taborih, ste vendar imeli res ves narod za seboj. Zakaj ste ga zapustili? Ofrakati se in se zapreti po salonih in čitalnicah in prezirljivo govoriti o kmetu in proletariatu — potem pa, ko spoznate, da brez naroda ni narodnega dela, metati se za narodom, no, slišite, to je smešno in — prepozno! Mi gotovo nismo prijatelji klerikalizma sploh. Ko pa vidimo, da so klerikalci delavni, nas to veseli, ker se radujemo dela in uspeha in ne gledamo na osebe. Takozvani liberalizem pa je samo ideja in nič drugega. Liberalstvo je dolgo časa videlo svojo nalogo edinole v tem, da je njegovo časopisje prostaško zabavljalo čez črto. To je bilo strašno neumno in nesmiselno. Farška gonja je bila liberalcem edina točka klavernege programa, bistvo dvajsetseptembrskih žrtve naj nas vzdrami, da bomo res videli in kaj poštenega storili za narod. Ob polni čaši se ustiti ali pa ob volitvah na shodih hinavsko zavijati oči in vihlet z rokami: »Mili narod!«, to ni delo, to je grda sebičnost!

Ce primerjamo to pisavo s pisavo »Naše Moči« in Rdečega Prapora, je vse slovensko delavstvo solidarno v obsodbi slovenskega liberalizma. Sicer pa je to samoposebni umevna stvar in ni velika zasluga, če je »Narodni delavec« prišel do spoznanja, do katerega je naš kmet prišel že pred dvemi desetletji. Končno pa narododelavski organizatorji tudi nič drugega niso kakor liberalci, čeprav skušajo same sebe goljufati, da niso. Kar se tiče polvale, ki jo je »Narodni delavec« na našo adresu napisal, pa pač velja znana nemška narodna: »A wenig a Lieb und a wenig a Treu und a bissl a — Falschheit is a dabei!«

Shod mladeničev žužemberške dekanije.

Jutri, dne 26. t. m. se zbero mladeniči žužemberške dekanije ob 3. uri popoldne v velik tabor v Zagradcu. Spored je že objavljen v »Slovincu« in zadnjem »Domoljubu«.

Kadarkoli se je šlo za svobodo naroda, je žrtvovala mladina vse, tudi kri in življenje. In danes, ko se preporaja ves slovenski narod, se zopet mladina izkazuje na najodločnejšem mestu. Tudi vi, mladeniči žužemberške dekanije, pokažite, da niste zadnji! Ta shod naj bo seme za mnogo novih mladeniških organizacij, ki naj vzklije, raste in obrodi mnogo prelepih sadov po vsi žužemberški dekaniji. Nihče naj ne ostane doma, kdor ima v sebi kaj fantovske zavesti, vsak naj pohiti jutri v Zagradec!

Idrijske novice.

i Šola se je pričela zopet. Do 1600 ali morda še več dijakov, učencev, učenek in začetnih učenčkov je pričelo v Idriji svoje izobraževalno delo. Na c. kr. državni — preje mestni, kakor kaže napis na poslopju — realki, je vpisanih 281 dijakov, pripravnico želi obiskovati 33 učencev, c. kr. deška rudniška šola bo imela nekaj nad 500 učencev in dekliška nad 600 učenek. Dobro je zastavljen otroški vrtec, ki ga letos vodijo prvič uršulinke, za gospodinjsko šolo se je prav tako zglasilo izredno mnogo deklet; pouka, predpisanega za osmo šolsko leto, oziroma osmi razred, želi 30 deklet. Učenk, ki obiskujejo c. kr. čipkarski tečaj, v zgoraj navedeno število niti šteli nismo. Bog daj obilnega blagoslova pri pouku!

i Osmi dekliški razred ne da miru nekaterim znanim prijateljem, ki se na shodih naprednjakov kar poté in cedé navdušenja za omiko in izobrazbo. Presodimo mirno! Svoj čas so delali naši poslanci, zlasti dekan Arko, da se je rudniška šola vedno bolj izpopolnjevala. Dobili smo šesti in sedmi razred na dekliški šoli. Nedostajal je še osmi. Delali smo z vsimi silami, da ga dobimo. Žal, da je bil trud brezuspešen, ker se ministristvo hoče na vsak način otresti ljudskih šol ter jih odstopiti deželi. Ako se danes to še ni izvršilo, zahvalimo edinole poslance S. L. S.! Naprednjaki so svojčas naravnost trdili, da bi bila sreča za šoli, če prideta pod deželno oskrbo, ker jih zelo skomina po kr. šolskem svetu ter upajo na ta način ogretni življenje nekaj od njih neodvisnim učiteljem krščanskega prepričanja. Kljub temu pa, da teži ministristvo za tem, da pride šola pod deželo, smo prišli po prizadevanju poslancev S. L. S. pred ne dolgo dobo tako daleč, da je bilo razširjenje dekliške ljudske šole v osemrazrednico do malega gotova stvar. Zakaj je stvar padla, ne vprašajte nas, ampak pri prijateljih in — žal — celo prijateljicah na svoji strani. Mi pa tudi po bridkih razočaranjih nismo mirovali. Ministristva prisiliti ne moremo, ker danes še ni vezano po zakonu vzdrževati ljudske šole. Vse je odvisno od dobre volje ministristva, kar najbolj dokazuje dejstvo, da so trdili naprednjaki: Država prevzame realko pod pogojem, da sprejme dežela deško in dekliško šolo. Seveda je ta trditev pesek v oči nevednežev, ker ne more biti nobene zveze med realko in rudniškima šolama. Realke je vzdrževala občina, ne dežela, in sprejelo je realko naučno ministristvo, ne ministristvo javnih del, ki vzdržuje ljudski šoli. Boriti se bo treba še naprej, dokler ne pride do tega, da postaneta rudniški šoli v resnici pravi državni šoli, na katerih bo vse tako urejeno, kakor je na državnih šolah drugod. Kdaj bo to, ne vemo. Komur pa je pri srcu mladina ve, da ne sme trpeti v teh bojih za šolo in učitelstvo izobrazba deklic, zlasti v Idriji ne. Lepo število naših mladih Idrijčank si služi svoj pošten kos kruha po čipkarskih tečajih in šolah. Večbale so se v c. kr. centralnem tečaju na Dunaju. Doselej je prišla dobra delavka lahko v ta tečaj, ne da bi se mnogo oziralo vodstvo tečaja na prejšnje šolanje. V zadnjem času pa se je določilo, da bo med predpogoji za vstopem v c. kr. čipkarski tečaj na Dunaju zvršena meščanska šola, oziroma osemrazrednica ali podani dokaz, da je prosilka izvršila šolo, ki isto podaje, kakor osemrazrednica. Ali nismo torej dolžni našim poslancem S. L. S. zahvalo, da delajo za državno osemrazrednico in prav tako uršulinkam, da med tem poskrbe za pouk osmega šolskega leta? In naši liberalci in socialni demokrati?

i Shod so napravili v sredo, 22. septembra v pivarni pri »črnem orlu« socialdemokrati, da so zabavljali nad uršulinkami. Napravljali so med govori medklice, ki jih ne objavljamo, ker so tako ostudni, da bi sodišče kot sirotinska oblast prijala očeta, če bi pustil, da bi žena — mačeha tako zmerjala svoje pastorko. Na shodu je bil tudi tajnik društva za varstvo zanemarnjenih otrok, a dr. Lončarju je ta

»špas« ugajal. Dovolj o teh ostudnostih po prejšnjem pojasnilu. Zaslepljenost v naših vrstah ni doma!

i Protest proti honorarju, ki se plačuje uršulinkam, so sklenili zborovalci na shodu v sredo. So pa duševni siromaki! Uršulinke so razglasile, koliko se plača za pouk, in vse je pri kraju. Ali mar koga silijo, da pride v šolo? Sicer je pa honorar tako neznamen, da se je čuditi, ako ga primerjamo s honorarjem, ki so ga drugi zahtevali. Pa kdaj ste protestirali? Ali morda za pouk v francoščini, klavirju, ob pravi za realko, ob posebnem pouku za ljudsko šolo? Komur ni všeč, naj pošlje pa v Ljubljano v šolo, tam je brez honorarja. Mi smo popolnoma zadovoljni, zlasti, ko vidimo, kako požrtvovalno delajo uršulinke. Učiteljice — lajike, ki so vam tako pri srcu, niso tako milostljive z ubožnimi deklicami, kakor so redovnice. Le pozvedujte! Kadar bodo vam otroci dovolj dorastli, bode morda celo sami poskušali, če ne bode posnemali tistih tovarišev, ki v pivarni dvigujejo roke za osemrazrednico, svoje otroke pa z 12. letom zahtevajo iz šole, dasi niti 5. razred niso dovršili.

i Denarja preostaja občini, odkar je realka podržavljena. Zato bi zopet radi zidali čitalnico, ker ne vedo, kam z njim. Da ne bodo v zadregi, kako naj ga porabijo, damo nekaj svetov prihodnjič, ker danes je že nekaj za premišljevanje.

i »Slovenec« članek je zadnjič po izvestjih poročal, da se na idrijski realki ni poučevala stenografija. Resnici na ljubo popravljamo, da je veroučitelj dve leti poučeval nemško stenografijo in sicer brezplačno v dobi, ko je bila realka še v mestni oskrbi. Se ve, tu se je klerikalec žrtvoval in ni bilo vredno omeniti v izvestju, češ, da učitelj ni izprašan za stenografijo, notarski kandidat Tavzes pa je potem imenoval klerikalce nasprotnike realke.

i 12 zastav je v našem mestu dne 20. septembra očitno in javno protestiralo, da se je Slovenec tako daleč spozabil in klical vojaško pomoč zoper rojake-Slovence. Tudi naš župan je razobesil na svoji hiši in ukazal tudi v mestni hiši isto. S tem je pač pokazal, da on župan drugega mesta v Kranjski ne bo posnemal tovariša v stolnem mestu. Idrijski Jože hoče biti modrejši, kakor ljubljanski Ivan — in prav ima. »Sokol« na svoji hiši, v kateri biva tudi poslanec Gangl, pa sploh ni kazal znaka svoje žalosti, ampak Sokoli so razobesili zastavo raz društvenih prostorov, katere imajo v erarični hiši. Ko se je pa na pristojnem mestu zvedelo, zakaj visi zastava, je prišlo kmalu povelje odstraniti zastavo, češ, društvo v svoje društvene namene lahko stori, kar hoče, a da bi Sokoli iz erarične hiše za strankarsko politiko tako dvomljive vrednosti delali propagando, ne bo šlo. In Sokol, ki je že visoko dvignil svoja krila, jih je takoj zopet stisnil ter se umaknil v notranje prostore. Kako so junaški!

i Lepak je bil na hiši, v kateri ima naprednjak Primožič svojo prodajalno. Glasi se: »Slovinci, — Idrijčani! Spominjajte se in praznujte 20. september!« — Bil je črn papir in bele črke, da bi ga gotovo vsak opazil. A Primožič je ravno tako isti dan prodajal pri odprtih vratih, kakor drugi trgovci. Kšeft je kšeft. To velja, kar nese, kaj ne, gospod Primožič?

i Edina zasluga klerikalcev je, da so uršulinski zavod omislili v Idriji, tako povdarja v »Narodu« znan dopisnik. Pravo je zadel. In res zasluga za Idrijo. Pomislite! V otroški vrtec hodi 70 otrok, v gospodinjsko šolo je vpisanih že 50 deklet in 8. razred pohaja 30 učenek.

i Oglasilo se je za gospodinjsko šolo tudi nekaj prosilk od drugod, ki bi rade obiskovale notranjo šolo. Te naj se oglase do 1. oktobra t. l.

Shod gorenjskega delavskega kršč. - social. pol. društva.

Shod gorenjskega krščanskosocialnega delavskega političnega društva, ki se je vršil dne 19. t. m. na Javorniku, je bil nepričakovano dobro obiskan.

Deželni poslanec gospod župnik Piber nam je v jako ognjevitih besedah razložil delovanje deželnega zbora. Razložil je šolsko postavo, deželno zavarovalnico, občinski volivni red, pri katerem je navzoče občinstvo najbolj razveselilo, da bo volitev direktna in tajna, ter omenil plansko postavo, o kateri bo nam še v kratkem bolj natanko poročal.

Gospod župnik Škubic je nam zelo humoristično opisal naše domače razmere. Potem citira več stavkov iz govorov in listov socialne demokracije, kateri so v bistvenem nasprotju z njihovo »privatno vero«, kar tudi nobeden socialni demokrat ne more odobravati, kdor je kaj poučen o katoliški veri.

Gospod Košir je govoril o narodnosti, osobito kar se tiče okolice, ter pozival stariše, naj ne pošiljajo malih otrok v nemške šole. Razložil je postavo lex Axmann ter priporočal strogost v narodnem vprašanju. Nato priporoča predsednik

shoda tov. Cebulj, kako potrebno je, da gremo delavci in kmetje skupno, posebno pri volitvah, ter predlaga resolucijo, katere je bila soglasno sprejeta.

Nato predsednik zaključil ta lepo uspeli shod, raz katerega smo odšli s prepričanjem, da S. L. S. skrbi za vse stvari, kar je edino pravično.

Resoluciji se glasita:

1. Zborovalci, zbrani na shodu na Javorniku dne 19. septembra t. l., odločno protestirajo proti temu, da bi »Svobodna Misel« naše pošteno gorenjsko delavsko in kmečko ljudstvo tako podcenjevala, da bi še kedaj skušala med njim zborovati in trošiti svoje neumne misli, za katere se gorenjsko ljudstvo nikdar ogreti ne more in nikdar ogrelo ne bo.

2. Zborovalci izrekajo svojim poslancem S. L. S., zlasti njenemu načelniku dr. Šusteršiču, vsestransko zaupanje in jih pozivljajo, da se kakor doslej, tako tudi v prihodnje poslužijo najskrajnejših sredstev za pravice slovenskega ljudstva.

Vrhnjske novice.

Narodna dama v luči olike in omike. Ob tukajšnji državni cesti je več eraričnega sadnega drevja, do katerega ima pravico cestar. Na podlagi te pravice je tukajšnji cestar Pečkarj dne 17. t. m. s svojimi otroci obiral hrške na eraričnem drevju, ki je pa slučajno v bližini Lenarčičevega vrta. Komaj to zapazi lična gospa našega deželnega poslanca Lenarčiča, pridvi iz hiše vsa razburjena, plane na cestarja, češ, da nima nobene pravice do sadja ter ga začne obdelavati z različnimi priimki. Končno pograbi pa še košaro iz rok Pečkarkjeve hčerke in zažene hrško dekletu s tako silo v obraz, da se ji kri ulije. Ne bi se v to utikali, ako bi že od prej ne poznali Lenarčičeve gospe kot take, ki doma v svoji hiši strogo zahteva, da se mora vse vršiti po najmodernejših formah in oblikah.

Pivo, ki ga proizvaja naša pivovarna, je že nekaj časa silno slabo. Kaj je temu vzrok, ne vemo; pričakovati pa bi bilo, da bi se gospodje a la Jelovšek in drugi, ki so nekaj tako pridno delali na to, da so spravili pivovarnarja Fröhliha iz Vrhnike, malo bolj za to pobrgali. Sicer si bomo na drug način pomagali!

20. september se je tudi tukaj slabo obnesel. V celi Vrhniki so izobesili zastave samo čitalnica, Jurca, Mantua, Hans Tischler, Šetinc. Same veličine!

1903 13-1

Vsak pes

se zelo naglo privadi

Fattingerjevi mesni

pogači za pse

in se dobro razvija.

Zahtevajte cenike, prospekte in brošure o preizkušeni krmilih za pse, perutnino, fazane, kunce, divjačino od tvrdke

Henrik Polsterer,

tovarna za Fattingerjeve pogače za pse in krmila za perutnino

Dunajsko Novomesto.

Zaloge v Ljubljani:

Fr. Grošelj in Peter Lassnik.

V lastnem interesu zavračate vselej odločno vsa ponarejanja.

Ustanovljeno 1893. 300 najvišjih odlikovanj.

Ura z verižico za samo kron 2.—.

Vsled nakupa velike zaloge ur razpošilja slejska tovarna: 1 prekrasno pozlačeno, 36 ur idočo precizijsko-anker-uro z lepo verižico za samo K 2.—, ter 3 letnim pis-menim jamstvom. Pri nakupu 3 kosov cena K 5.50, 5 kosov K 9.—. Pošilja proti povzetju

prus.-šlezijska izvozna tvrdka
A. GELB, Krakov 340.
2561 Za neugajajoče denar nazaj. 1-1

Sedlarskega učenca

Anton Zollner, sedlarski mojster Weissbriachgasse 51. 10 v Beljaku, Koroško, želi učenca iz poštene hiše, krepkega in zdravega v starosti od 14 do 15 let. Dobra hrana in druga hišna oskrba. Ponudbe naj se pošiljajo pismeno, pod zgornjim naslovom.

Brzo-samopisnica s popolnoma vidno pisavo

STOEWER-Rekord

je vrhunec moderne tehnike na polju pisalnih strojev.

Do 14 udarcev na sekundo. — Do 20 prevdarnih kopij. — Najlažji in najbolj miren udar tipk. — Priprava za dvojnobarvni trak, tabulator in še 60 drugih vrtilin.

Edina popolna slovenska klavijatura.

V lastnem interesu naj nihče ne kupi poprej druge samopisnice, predno si ni ogledal STOEWER-Rekorda. — Zadostuje samo, da primerjate ta stroj z drugimi, in nehoti pridete do zaključka, da je StoeWER-Rekord zbok svojih vrtilin, ki jih ima pred vsemi drugimi, najboljši. Prepusti se brezplačno na poskušnjo. Prospekte pošilja zastoj

Ugodna plačila na obroke. Glavno zastopstvo STOEWER za Kranjsko in Hrvaško Ljubljana, Šelenburgova ulica 71. (doslej Mestni trg 8.)

Jeseniške novice.

J 20. september se je praznoval tudi na Jesenicah. Pa kako? Otroški vrtec na Savi — je imel črno zastavo! Drugi nihče ni šel na »Narodova« pridušanja. Pomilovalno smo se nasmejnili, češ, čudna kompanija, pa tudi pomenljiva! Ljubljanski liberalci in otroci v otroškem vrtcu! Ne vemo, kdo z ozirom na pamet stoji višje; menimo, da si sploh dobro držijo vago oboji. Kdo je pač ukazal razobesiti zastavo? Razobešenje zastave dne 20. septembra je bilo le znak liberalstva; liberalna Ciril in Metodova družba s tem jemlje prepotrebno vrtcu samo ugled pri krščanskih stariših.

J Kako so svobodomiselni?! Ker smo povedali, kateri so šli z Jesenic na svobodomiselni shod, so se ti svobodomislec tako nesvobodno prestrašili, da zdaj vsak taji, da bi bil na shodu svobodomislec, ampak trdijo, da so šli kupovat v Ljubljano. Kaj, ne vemo! Morda tobak — pa smo jim ga dali mi zastoj — šnoati!

J Shod na Javorniku preteklo nedeljo, ki je bil obenem tudi protestni shod proti svobodomislecem, je bil tako dobro obiskani in je tako izborni uspel, da smo ga v resnici veselili. Na shodu so bili zastopani delavci in kmetje. Vsak ima sicer svoje težnje, pa smo vendar videli, kako krščanska misel družijo v ljubezni oboje. Naši vrli delavci so ploskali, ko se je govorilo o zboljšanju planin kmetom; kmetje pa so glasno odobraval, ko se je govorilo o tem, da naj tudi delavci dobe v občini volilno pravico. Navzoči nasprotniki so bili čez čas mirni, samo en nergač je bil vmes, kateremu ni bilo všeč ne to ne ono, in je tako s svojimi briljantnimi opazkami skrbel za zabavo. In tako se je na lepem shodu družijo koristno in prijetno.

J Jeseniški Sokoli so obhajali obletnico ljubljanskih žrtev zelo ganljivo. V moči od sobote na nedeljo pred 20. septembrom so kaj židane volje prepevali nemške pesmi v nemški kazini na Savi. Kaj značilno za te »sinove Slave na obali Save«, kaj ne!?

J Na Savi je mož, ki si drzne prepovedovati delavcem vstop v katoliško delavsko društvo in sodelovati pri društvenih prireditvah. Vprašamo, po katerem paragrafu si ta gospodič prilaštuje to oblast. Za enkrat ga samo posvarimo, drugi ga bomo pa bolj krepko poprijeli za njegova nemčursko-liberalna ušesa.

J Uradne ure hranilnice in posojilnice na Jesenicah bodo odslej naprej vsako nedeljo od 3. do 5. ure in vsak četrtek od 9. do 11. ure. Ob teh urah se vloge sprejemajo in izplačujejo, vlagajo prošnje za sprejem in posojila in dajejo posojila.

J Nadaljevanje predavanja »Potovanja v Lurd« bo jutri, v nedeljo, zvečer ob navadni uri. Na vrsti bo potovanje skozi Švico: Znamenita božja pot Einsiedeln, Rigi, švicarska jezera i. dr.

Tržiške novice.

t Na tržiški lim v grenkih solzah plakajočega »Slov. Naroda« so se vsedli listi: »Slov. dom«, »Gorenjec«, »Rdeči Prapor« in »Napreje«. To vam je lažnjiva ta avantgarda, ki piše o bankrotu v Trži-

ču. Povod mazanja papirja v teh listih je bil konkurz konzuma, kot predsednikovega lastnega premoženja. O vseh drugih bankrotih pa fantazira liberalni lažnik v svoji razgreti glavi. Odgovarjati na vse laži omenjenih listov se ne izplača, ker dopisnik ni iz Tržiča, kar kaže nagromadena nevednost o celom položaju; če pa je, je imel pa v svoji glavi popoln bankrot. Kaj pa se more reči družega, če niti domačih društev ne pozna. Vsak ud hranilnice in posojilnice stori bolj pameten korak, ako se na pristojnem mestu osebno prepriča o stanju iste, kakor pa, če posluša nespametne backe, ki čitajo in verjamejo lažnjivim liberalnim in demokratskim listom.

t Malo več previdnosti! Liberalni dopisnik kar lepo napove konkurz posojilnici. Menili smo radi tega poročila, da je polom v Slugovi hiši. O tej posojilnici bi »Slovenec« prav tako lahko pisal o gotovi vsoti, ki je plavala po Ljubljani, kakor lažejo liberalci o »klerikalni« posojilnici pod Papovim načelstvom, ki pa niti ne eksistira ne. Ako liberalci ne prekličejo pošteno svojih laži in če ne opuste započete gonje proti priporočila vredni hranilnici in posojilnici, bomo krepkeje reagirali na njihove zlobne napade.

t Rdeči bratci bi radi napravili kšeft s kronicami, ki jih imajo v neki »kasi«, za katero še sami ne vedo. Prav! Kar napravijo naj konzum, bodo imeli vsaj tisti kak dobiček od tega, ki bodo v konzumu jemali, plačevali pa ne. Potem si bodo tudi različni trgovci meli roke od veselja...

t 20. septembra je razobesilo bralno društvo črno zastavo, ljudje so pa brali prejšnji dan laži »Gorenjca« in »Napreja« in potem začeli gonjo z hujskanjem. Lep spomin!

t Kdo je tisti, ki razdira delo požrtovalnih rok, naj premišljujejo naši nasprotniki, potem naj šele vpijejo o škodovanju »klerikalcev« za slovensko stvar.

Centralna kurjava in prezračevanje

vseh sestavov,
železne konstrukcije
streh, mostov in drugo izvršuje

tovarna na stroje

Jan Štětka
Praha, Král. Vinohrady

Fričova ulice šte. 892.

Gradnja železn. svetilničjakov,
tudi kurjava dotičnih s toplo
2449 vodo. 13—1

Štažna kurjava za stanovanja
z 2, 4 do 6 sobami.

Novost:
Patentni razpraševalci.

Iščemo nevest

ki si žele nabaviti opremo; ravno tako kupite blago za domačo porabo najceneje v tkalnici

Bratov Krejcar, Dobruška 8642, Češko.

Prepričajte se in naročite si 6 kosov rjuh 1^a obeljenih brez šiva v velikosti 150/200 za samo K 13/50. Vzorci barhenta in raznega lanenega in bombaževga blaga zastoj iu franko. 2439 (1)

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

ima v zalogi

šolske knjige

za ljudske, obrtne, meščanske in
srednje šole v najnovejših izdajah.

Seznamke predpisanih učnih knjig oddaja brezplačno.

Bukvarna je založila in v lastni tiskarni tiskala sledeče učne knjige:

Brinar Josip, Zgodovina za meščanske šole z 21 slikami, vez. K 2/20

Matek Blaž, Aritmetika in algebra za srednje in višje gimnazijske razrede. I. del broš. K 2/20.

Matek Blaž, Geometrija za srednje in višje gimnazijske razrede, I. del broš. K 2/—

Mazi Josip, Geometrijski nazorni nauk za prvi razred srednjih šol, vez. K 1/—.

Pajk Milan, Zemljepis I. del, vez. K 1/80.

Pečjak, dr. Gregor, Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol. Druga knjiga: Resnice kat. vere. K 2/80.

Stroj Alojzij, Liturgika. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške cerkve s 40 slikami, vez. K 1/40.

Svetina, dr. Ivan, Katoliški verouk I. knjiga, vez. K 2/80.

Tominšek, dr. Josip, Grška slovnica, vez. K 3/—.

Tominšek, dr. Josip, Grška vadnica, vez. K 3/50.

Breznik Anton, Slovenske besede v slovenščini, broš. K —/80.

Dokler Anton, Slovarček k izbranim Ovidijevim pesmim Sedlmayerjeve izdaje, vez. K 1/90.

Grafenauer Ivan, Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. I. del od Pohlina do Prešerna, broš. K 2/—, vez. K 2/50.

Jeršinič Anton, Livijev komentar, broš. K —/60.

Koritnik Anton, Slovarček k I., II. in III. spevu, broš. K —/80.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

! Ne pregledati !

Polvolneno blago od K 1/40 višje (6—7 kosov 5 kgr.) pošilja po povzetju

Jan Konečný tkalnica v Dalečinu

pri Jirmamovu na Moravskem.

Nepovoljno se vzame nazaj in se vrne denar.

2650 Kdor poskusi, kupi zopet. 5—1

Proda se skor nov pianino

Naslov v upravnistvu „Slovenca“.

2666 3—1

Gospodična

izurjena v šivanju in risalnem kroju, želi takoj službe v privatni boljši hiši v mestu ali na deželi.

Pod naslovom: 2669 3—1

Šivilja, Ljubljana (poštno ležeče).

Pozor! Stoj!

Mizarji, gostilničarji in drugi naj se obrnejo na podpisano trdko pri nakupu stekla, porcelana, svetilk, latern, stekla za okna (šipe), okvirov za podobe (rome). Ondi se dobi tudi raznovrstno specerijsko blago, špirit garant. 95% K 1/52; za neveste vse potrebščine. Posodim proti mali odškodnini za ženitovanja in veselice porcelan, steklenice, nože, vilice itd. vse po najnižji ceni.

Se priporoča 2645 3—1

Ivanka Colnar

trgovina z mešanim blagom, Kranj.

Stoj prijatelj!

1068 Preden kupiš ali izposodiš

klavir ali harmonij

potrudi se še k rodoljubu, edini narodni tvrdki

ALFONZ BREZNIK Gradišče 11 (mestna hiša)

Prepričaj se o blagostojnosti in najtrpežnejši konstrukciji mojih instrumentov iz prvovrstnih najboljših tvornic.

Najcenejša najemina!

Jamstvo deset let!

Kot strokovnjak in učitelj Glasbene Matice in zaprišežen izvedenec c. kr. deželne sodnije jamcem za vsak instrument, ki sem ga preizkusil sam. — Prodaja proti ceniku z izrednim popustom tudi na najmanjše obroke brez zadatja.

Restavracija „pri Levu“

priporoča svoja izborna dolenjska, štajerska in istrijska vina, puntigamsko marčno pivo in vedno topla in mrzla jedila po primernih cenah.

Edini ugoden nakup ! ostankov !

40 metrov cefira, barhenta, flanel, volnine itd. lepo zbranih, v kosih 1—8 metrov pošilja franko po povzetju za 18 kron slovitno znana 509 izvozna tvrdka 52—1

V. J. Havliček a bratr v Poděbradích, Češko.

Naročite takoj! — Priporočilo Velec. gospod V. J. Havliček a bratr, Poděbrady. Zadržno pošiljatev sem sprejel z veseljem in se mi je zelo dopadla. Prosim, pošljite mi še 40 metrov ostankov i. Splošno V. V. Neustya, Uhry, 16. 11.

Vajenca

za krznarsko obrt išče Anton Krejči, Ljubljana Wolfova ulica 5. Hrana in stanovanje prosto. 2648 3—1

Motorje najboljšega sistema,

mline in stiskalnice za grozdje in sadje.

Železne blagajne, stavbene potrebščine

in vso drugo železnino ::

dobavlja po najnižjih cenah slovenska veletrgovina z železnino Fr. Stupica v Ljubljani, Marije Terezije cesta šte. 1.

Izurjen

2665 1—1

glavni zastopnik

za Ljubljano in okolico,

ki je dobro uveden v trgovinah za specer. in kolon. blago ter drožerijah (za nov patent. konsum. predmet, ki je neobh. potreben v vsakem gospodinjstvu) se takoj sprejme. Ponudbe z navedbo dosedanj. poslovanja na GEH & BLITZ, Dunaj XX, Dresdenerstr. 82.

Tehnični biro in stavbeno podjetje
Inž. dr. Jovo Simić
 kom. društvo Dolnja Tuzla, Bosna.

Izvršuje načrte, statične proračune in stroškovnike ter prevzema vsa v arhitektonsko, stavbinsko, inženirsko in zemljemersko stroko spadajoča dela — vse proti primernim cenam in po najnovejših znanstvenih — in strokovnih načelih. —

2560 10-1

Dijak-šestošolec z dobrim spravečevalom išče

inštrukcije

v slovenski rodbini. Naslov pove upravnistvo „Slovenca“.

2623 2-1

Najstarejša slovenska tvrdka te stroke.

Obstoji že nad 38 let.

Ana Hofbauer

imejteljica zaloge cerkvene obleke in orodja

Ljubljana, Wolfove ul. 4

si usoja javiti preč. duhovščini ter sl. občinstvu, da izdeluje natančno po naročilu in predpisih vsakovrstne bandere, baldahine, plašče, kazule, pluvijale, dalmatike, velume, albe, koretije, prte itd. itd., sploh vse kar se rabi v cerkvi pri službi božji. Izdeluje se vse ročno, solidno, pošteno ter po najnižjih cenah, ter se prevzemajo tudi naročila na vezenje, prenavljanje stare obleke ter sploh vsa popravila.

Zagotavljajo hitro in najpoštenjšo postrežbo, prosil, da se pri naročilih izvoli ozirati na prvo domačo tvrdko.

2403 26-1

Domače slovenske tvrdke

Posojilnice.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice, sprejema hranilne vloge in daje posojila, Dunajska cesta št. 18.

Ljudska posojilnica Miklošičeva cesta 8. — Glej inserat.

Vzajemno podporno društvo, Kongresni trg 19 Glej inserat.

Razne tvrdke.

Jager Toni, trgovina ročnih del, Židovske ul. 5.

Kollmann Fran, zaloga porcelana in steklenine, Mestni trg.

Lekarna Trnkoczy v Ljubljani, zraven rotožja.

Mencinger T., trgovina s spec. blagom in delikatesami. Sv. Petra cesta št. 37. in 42.

Pristou Filip, slikar za napise, črke in grbe, Prešernova ul. 50.

Treo Simon, stavbena tvrdka, Sv. Petra c. 25.

Žibert A., največja zaloga čevljev domačega izdelka, Prešernove ulice.

Sprejme se 2342 (1)

samostojen mlinar

vešč mlinarske stroke. Neoženjen ima prednost. Plača po dogovoru. Več se izve pri Antonu Kobiju, Breg, Borovnica.

Sodi.

Več vrst sodov ima naprodaj **H. REPIČ**, sodarski mojster v Ljubljani, Trnovo. 1810 52-1

Ustanovljeno 1862. Telefon 584.

RUDOLF GEBURTH, DUNAJ

C. IN KR. DVORNI MAŠINIST
 VII. Kaiserstrasse Slov. 71, vogal Burgasse, največja in najbogatejša zaloga vseh vrst

kurilnih pečij posebno finih v vseh barvah, v ognju email. z nikeln. montažo pečij za reguliranje (Fullöfen) od 15 K višje, pečij za trajno kurjavo za premog

OGNJIŠČA, ŠTEDILNIKI, STROJNI ŠTEDILNIKI v vseh velikostih

železne peči s pečnicami za dve ali tri sobe peči in kamini za plin. Ceniki zastoj in franko. 2442

Za šport in promet.

Zaloga koles

Puch, (Styria), Globus, Regent in drugih svetulnih znamk ter posameznih delov. Izposojevanje koles prejem koles za emailiranje, poniklanje ter popravila: solidno in ceno.

Karol Čamernik

Ljubljana, Dunajska c. št. 9.

Proda se

pod ugodnimi pogoji in za nizko ceno 1913 1

enonadstropna hiša

na Selu pri Ljubljani, Poljska cesta št. 20.

Poizvedbe v pisarni dr. Frana Poček, odvetnika v Ljubljani, Stari trg št. 30.

20301 Resna 20301

ženitna ponudba!

Mlad trgovec solidnega obnašanja z dobro urejeno trgovino mešanega blaga v prijaznem trgu želi znanja v surho ženitbe z mlado, pridno, zavedno Slovenko, ki ima veselje do trgovine in tudi nekaj tisoč gotovine. Le resne ponudbe na upravnistvo „Slovenca“ pod šifro „Uzak je svoje sreče kovač“.

2635

Ozira se le na pisma s polnim naslovom.

Ceno posteljno perje.

1 kg sivnega skubljenega perja K 2, polbelega K 280, belega K 4, črnega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivnega puha K 8, belega K 10, prsnega puha K 12, od 5 kg nadalje poština prosto.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega jakega trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumenega inlet-punking-blaga, 1 pernica vel. 180x116 cm z 2 blazinama, velikost 80x58, napolnjena z jarko lepim mehkim perjem K 16, s polpuhom K 20, s puhom K 24; posamezne pernice K 12, 14, 16; vzglavnica K 3, K 350, K 4. — Pernice 180x140 cm velike K 15, 18, 20; vzglavnica 90x70 ali 80x60 cm K 450, 500, 550. Spod. pernica iz gradla 180x116 cm K 15, 18, 15 — razpoložljiva proti povzetju poštine, prosto pri naročilu od 10 K dalje.

M. Berger v Dešenici št. 1010. Češki les.

Za neugajajoče denar nazaj ali se blago zamenja. — Ceniki o zimnicah, odejah, prevlekah in vsem drugem F 716 posteljnem blagu zastoj in pošt. prosto. 52-1

Ravnokar so izšle nove dvostranske slovenske plošče!

Cena 4.— krono in po 2 K 50 v. Velika zaloga gramofonov od 25 kron naprej.

Dobi se tudi na mesečne obroke. Zato zahtevajte takoj brezplačno cenike gramofonov in raznih plošč.

Fr. P. Zajec urar in optik Ljubljana, Stari trg 26

Slovenec Konrad Skaza

delavnica za vsa cerkvena dela

St. Ulrich, Gröden, Tirolsko

se najtopleje priporoča za vsa cerkvena dela. Velikanska zaloga svetih razpel. — Novi zanimivi slovenski ceniki zastoj in franko. — Postrežba solidna in hitra. 1818 26-1

Tacitol

zobozdravnika Avgusta Schweigerja, najboljša tinktura za zobe na svetu.

Dobrota za človeštvo. 1220 (1) Nikakega zobobola več

Vse podrobnosti pove popis, ki je pridejan vsaki steklenici.

CENA STEKLENICI 1 K 60 v.

Dobiva se v lekarnah gg. Trnkoczy, Bohinc, Mayer, Piccoli, v drožeriji Kanc in v vseh večjih trgovinah. Zunanjim naročnikom — najmanj štirih (4) steklenic — se odpošlje voda poštine prosto (franko).

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu p. n. občinstvu v Ljubljani in okolici si usojam najvljudneje naznaniti, da sem prevzel na račun dobro znano

vinsko klet v „Unionu“

kjer bom točil priznano pristna naravna vina ter vedno skrbel za izborna gorka in mrzla jedila.

Pozor kegljavci!

Izborna urejena kegljišče

je na razpolago, in še za nekaj večerov v točno za oddati.

2574 5-1

Za obilni obisk se priporoča veselo postrojanjem Jos. Birnplac.

Slovenskega in nemškega jezika zmožna

prodajalka

z dežele želi premeniti službo, najraje v kako mesto. Ponudbe naj se pošljejo pod naslovom prodajalka v Hrastnik. 2668 3-1

2970 52-12

Največji izbor Najnižje cene

Preobleke Popravila

L. Mikusch

tovarna dežnikov Ljubljana, Mestni trg 15.

Proda se graščina v Pod Smreki

pri Višnji gori z njivami, travniki, in gozdom. Pri graščini nahaja se dolgoletna umna čebeloreja s svetovnim eksportom. Natančna pojasnila daje tvrdka P. Majdič, valjni mlin v Jaršah pri Mengšu.

Chiragrin

30 vin. 30 vin.

Nikako potenje nog, kurja očesa in trdo kožo, nobenih pekoč in utrujenosti, kratko preroben se čuti človek po eni kopeli za noge s pralnim praškom „Chiragrinom.“

Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah, koder se ne dobi, obrne naj se naravnost na izdelovalca Mag. pharm. 2103 10-1

VIKTOR OTTOREPETZ, Gradec I.

Ljubljani v lekarni Mayer, Trnkoczy, droger. Kanc.

Hotel Tivoli,

Odda se več mesečnih sob od 24 kron naprej. 2534 1

Zasebniki Trgovci Krošnjariji naj ne zamude ugodne prilike za naročbo

ostankov

naravnost iz tkalnice!

1884 Posebna ponudba: 12-1

40 met. oksforda za srajce, celira za obleke, plave tkanine za predpasnike in bluze. Prima kakovost, pristno barveno le K 15-40.

40 met. rumenčkane tkanine, kreas-platna, kanafasa, zajamčeno prima kakovost, pralno, le K 18-40. 1 kos 150/200 cm rjuh, zajamčeno platno, brez konkurence, za le K 2-25. Brisače 40 cm široke, 1 m dolge, za samo 32 vin.

1 dvanajstletica robev z atlas-robom K 1-25. Pošilja se po povzetju. Kompl. zavoj 5 kg povsod franco. Za neprimerno denar nazaj in se povrne tudi poština, torej nikar riziko. Prosim, da se ne zamenja moja tvrdka s podobno se glasečimi, ki pošiljajo neporabno blago, ne vračajo poštine pri vrnjenem blagu, in so le kramarji. — Obrne naj se vsak na Julija Müllerja tkalnico, Heřm. Městeč, Češko.

Podružnice Spljet, Celovec in Trst

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun, ter je obrestuje po čistih 4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice Spljet, Celovec in Trst

Rezervni fond K 300.000.

Edine vremenu-stanovitne apneno-fasadne-barve

za prebarvanje hiš, cerkva, župnišč, šolskih in javnih poslopij priporoča po izvanredno nizkih cenah

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Vzorci apneno-fasadnih barv brezplačno in poštne prosto.

Glogowski & Komp.

c. in kr. dvorna založnika

Dunaj I, Franz-Josefs-Kai 15 in 17

454 34-1

priporočata

Remington-samopisnice
(pisalne stroje) model X. in XI.

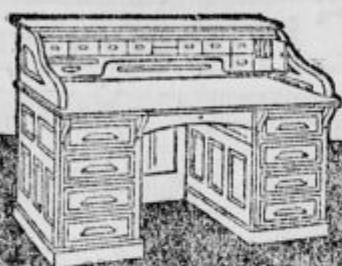
kakor tudi pisarniške potreščine, pohištvo, n. pr.

amerikanske pisalne mize

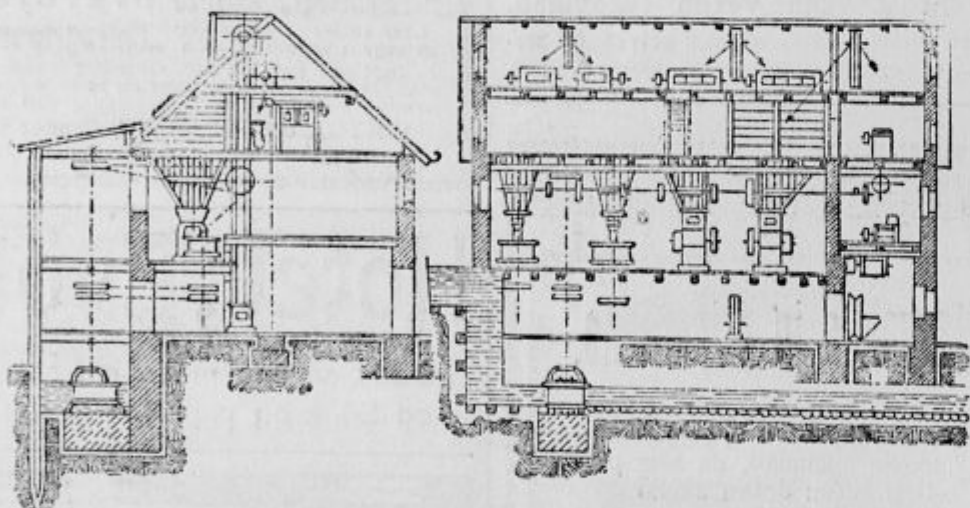
ki so izredno praktične
:: za porabo. ::

Prospekte zastoj in poštne prosto.

Praktično
in
priročno.

JOSIP ČRETNIK
izdelovatelj umetnih mlinov in žag
:: v Št. Jurju ob južni železnici (Štajersko).

Izdelujem in imam vedno v zalogi mline na gepelj in za roko.

== V ti stroki prvo podjetje na slovenskem Štajerskem. ==

Razpošiljam na malo in veliko vsakovrstne potreščine za mline in žage po najnižjih cenah. !!! Krasne reference !!!

2372 (1)

V PRID „DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA“

Prva češka splošna delniška družba na življenje
za zavarovanje v Pragi

Generalno zastopstvo za vse slovenske dežele v Trstu, ulica Ronizetti št. 5.

EDINA slovanska delniška družba za zavarovanje na življenje,
EDINA, katera kolekuje zavarovalne listine z narodnim kolekom,
EDINA, katera kolekuje svoje dopise z narodnim kolekom. ☐ ☐ ☐

Zavaruje najceneje, najugodnejše na vse načine! SVOJI K SVOJIM!

Pojasnila dajejo vedno brezplačno okrajna zastopstva v vseh večjih slovenskih krajih.

Nadzornik v Ljubljani je gospod GSTRIN IVAN, Radockyjava cesta št. 16.

2336

Za košnjo priporočamo najboljše
ameriške kosilne stroje Mc. Cormick

2737

kateri so ne samo po izreku enega samega, nego na Kranjskem že od več sto posestnikov, ki te stroje že več let vporablajo kot najboljši in za naše kraje najpripravnejši spoznani. Vsako naj se torej sam prepriča in kupi le kosilni stroj

Mc. CORMICK.

Opozarjamo posebno na naše nove nože z gostimi zobmi, ki posebno globoko režejo, za nizko in redko travo.

Edini zastopniki za Kranjsko: Karol Kavšeka nasled.

SCHNEIDER & VEROUŠEK, Ljubljana, Dunajska cesta 16.

*Krasne klobuke za dame,
kakor tudi za deklice in otroke, najnovejše mode,
v največji izbiri priporoča po zelo ugodnih cenah*

modni salon B. Magdič
Ljubljana, nasproti glavne pošte, Ljubljana.

2643 20-1

Naznanilo.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da izdelujem v svoji novi, največji in po najmodernejšem sistemu urejeni tovarni na Kranjskem za upognjeno pohištvo in deščice (parket)

Stole, različne vrste od priprostega do najfinejšega izdelka, naslonjače, gugalnike, pisalne fotelje, obešalnike, mize v vsaki velikosti, vrtni stole, stole za glasovir i. t. d.

Imam vedno veliko zalogo bukovih in hrastovih na par prepariranih deščic (parket po najnižjih cenah.)

Na zahtevo pošljem moj ilustrirani cenik zastoj in franko.

1971 (1)

Ivan Bahovec

tovarnar na Duplici p. Kamnik

CORSO ITALIANO
HOTEL „UNION“.

V 6 mesecih italijansko ali francosko, sistem Berlitz.

Konverzacije kakor tudi otroški tečaj za oba jezika. Začetek zopet 1. oktobra. Prijave od 19. do 28. septembra. Radi razdelitve učencev se prosijo isti v lastnem interesu, da se pravočasno prijavijo. — Poskusne ure in prospekti zastoj! 2601 3-1

VISOK
zastojek s trajnim pisanjem
na domu, Rob. Grus, zaloge
Kaslova, Kolln ob Reun.
štev. 88.
2607 3-1

Sodi

295 1-1

prav močni za vino pripravljani, eden del od žganja, v obsegu

od litrov	56-70	od litrov	180-250
"	100-120	"	250-450
"	120-180	"	500-700

nadalje sodi z vraticami od 800, 900, 1100, 1200, 1500, 1800, 4000 in 5000 litrov se dobijo prav po nizki ceni v Ljubljani, poleg pri tvrdki **M. Rosner & Co.** Kosler. pivovarne.

1842 Ustanovljeno leta 1842
Slikarja napisov
 Stavb. in pohištvena pleskarja.
 Velika zbirka dr. Schönfeldovih
 barv v tubah za akadem. slikarje.
ELEKTRIČNI OBRAT.

Tovarna in prodaja oljnatih barv, firneža in laka
BRATA EBERL, LJUBLJANA
 Prodajalna in komptoir: MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 6
 Telefon 154. Delavnica: IGRIŠKE ULICE ŠTEV. 8. Telefon 154.

1842 Ustanovljeno leta 1842
 Zaloga čopičev za pleskarje sil-
 karje in zidarje, štedilnega mazila
 za hrastove pođe, karbolineja itd.
 Priporočava se tudi sl. občinstvu
 za vsa v njihino stroko spad. delo
 v mestu in na deželi kot priznana
 rečno in fino po najnižjih cenah.

Vino

1647
 vrstno, iz vinskih gor, slavni izza časa
 rimljanov, ležečih na morski obali Izola-
 Pirano, je naprodaj v kletih poštenih slo-
 venskih kmetov. Posreduje in za pristnost
 amci: „Kmečka gospodarska zadruga
 Medoših (Korte)“ pošta Pirano —
 železniška postaja Portorose (Istra).
 Cena belamu (rumenemu) vinu po 26 K
 hekto na debelo in po 28 K hekto na drobno.
 Cena črnemu (istriško rafaško) po 20 K hekto
 na debelo in po 22 K hekto na drobno po-
 stavljeno na postajo

Domača tvrdka!
LUKA VILHAR
 Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 4
 tik novega poslopja Katol. tiskarne.
 Izvršuje točno in po nizkih cenah vsa naročila
 na vsa: kot: žepne, stenske ter ure bu-
 kovrsne orožje, zlate, srebrne in nikelnaste
 ure, verigice, prstane ter različno zlatnino
 dalje verigice, prstane in srebrnino. 2624-52-1
 Vsa popravila se izvršijo solidno in po nizki ceni.

Št. 705 Flobert Teschin „WARHARD“
 kaliber 6 ali 9 mm z močno robato cevjo, dolgest
 meter, za streljanje z zrnji **kron 14.—**
 in hrogljani, teža 1 1/4 kg
 Posilja se le po povzetju. — Ilustrovani ceniki o
 1113 orožju zastoj in franko. (1)
Franc Dušek, orožarna, Opečno 89, Češko.

Lepa zračna stanovanja

661
 vsake vrste, z 1, 2 ali več sobami
 od 8 kron mesečno naprej, se takoj
 ali za pozneje oddajo v novozgra-
 njenih hišah na Predovičevem selu
 poleg Ljubljane. — Več se izve pri
E. Predoviču, Ambrožev trg 7,
 v Ljubljani.

Zeložnik c. kr. avstrijskih državnih uradnikov

Klobuke, cilindre in čepice

v najnovejših faconah in velikih izberah

112 priporoča 52-1

Ivan Soklič.

Pod trančo št. 2. Postaja elek. železnice.

4 tedne poskušnje

in na ogled razpošiljam svoja **KOLESA**
 po povzetju. Del koles čudovito po ceni in dobri.
 Ilust. ceniki franko. 2331

Fran Dušek
 tovarna koles,
 Opečno št. 85.
 na Češkem.

„Pri solncu“. — Slovenska trgovina. — „Pri solncu“.

Katinka Widmayer

„pri solncu“ za vodo, v mestni palači. 2552

Priporočam slav. občinstvu veliko zalogo ravno došlih
damskih klobukov najnovejše mode.

Nadalje raznovrstnega blaga: rokavice, nogavice, kravate, bluže, krila, otroške
 obleke, čepice, pasove, moderce, predpasnike, velika zaloga belega perila
 za dame, gospode in otroke, vsa oprava za novorojenčke. Največja zaloga
 umetnih cvetlic, venčkov, šopkov za neveste in nagrobnih vencev s trakovi.
 Vezanje cvetlic točno po naročilu. Za kupčevalce na debelo najnižje cene.

Najnižje cene! — Solidna postrežba! — Najnižje cene!

Priporoča se

veletrgovina železnine „Merkur“

Peter Majdič v Celju.

1081

= Fotografski umetni zavod =

Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 11.

Izvrševanje vseh v fotografsko stroko spadajočih
 naročil kakor: povečavanje, reproduciranje, foto-
 grafiranje tehničnih predmetov, interijerjev itd.

— Vsa dela se izvršujejo točno tudi v največji množini. —

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki
 „Severonemškega Lloyd“

iz **BREMENA**

v **NEW-YORK::**

s cesarskimi brzoparniki
 :: Kronprinzessin Cäcilie ::
 Kaiser Wilhelm II, Kron-
 prinzi Wilhelm, Kaiser Wil-
 :: helm der Große. ::

Prekomorska vožnja traja samo 5-6 dni.

Natančen in zanesljiv poduk in veljavne vožne listke za parnike gori nave-
 denega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških že-
 leznice dobite v Ljubljani edino-le pri 2886-58

Edvard Tavčar-ju, v Kolodvorskih ulicah št. 35.

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

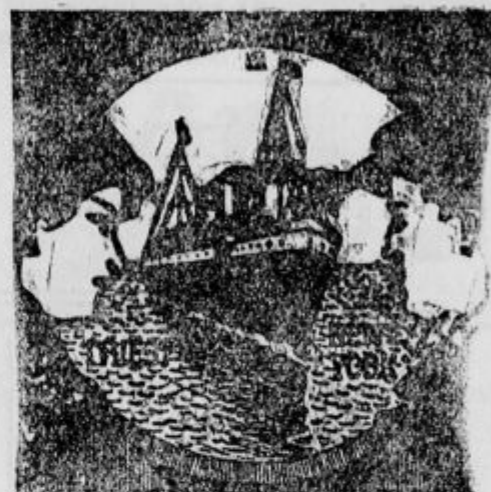
Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se tikaajoča
 pojasnila točno in brezplačno. Postrežba poštena, rečna in solidna.

Potnikom namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, California, Ariona
 Utah, Wyoming, Nevada, Oregon, in Washington, nudi naše društvo posebno ugodno
 izvanredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor:
 Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

Puške!

Lancaster od K 26—, Flobert-puške od
 K 8-50, pištole od K 2—, samokresli od K 5—.
 :: Popravila ceno. — Ilustrovani ceniki franko. ::
F. DUŠEK v Opečno št. 77
 1631 Češko. 32

Priloge in Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
varnosti svoje potovanje naj se obrnejo
na
Sinona Kmetlika
in Gubjani Kolodvorske ulice 20,
Kotlovski Pijavski čigi in krajčin

Vinko Majdič

valjični mlin v Kranju,
 Kranjsko.

Največja proizvodnja priznana najboljša
 pšeničnih mok in krmnih izdelkov, ki iz-
 virajo iz najbolj izbranih pšeničnih vrst.
 Proizvodi vzamejo jako velike vode v se in
 dajo kvantitativno nedosegljiv pridelek, kar
 je zlasti za gospode pekarske mojstre go-
 pretenljive vrednosti. 2916 52-1

Zastopstva in zaloge:

V Ljubljani, Kočevju, Podgradu, Trnovem,
 Trstu, Pulju, Gorici, Celovcu, Beljaku, Bol-
 canu, Inomostu, Tridentu, Zadru, Spiljetu,
 Ercegnovem, Kotoru, Sarajevem.
 Brzjaviti: Valjični mlin, Kranj.

Telefon 177.

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gospodom gostilničarjem in
 p. n. slavnemu občinstvu
 priporočam

zagrebačko in
= češko pivo =

Najcenejše

DEŽNIKE IN SOLNČNIKE

3436 domačega izdelka 52-1
 priporoča po najnižji ceni in najboljši
 kakovosti slavnemu p. n. občinstvu in
 -- prečastiti duhovščini --

JOSIP VIDMAR

-- v Ljubljani --

Pred Šotlji št. 19. Stari trg št. 4. Prošornove ulice št. 4.
 - Popravila točno in ceno. -

Telefon št. 12017.

Osrednja banka čeških hranilnic

Telefon št. 12017.

Podružnica: DUNAJSKI, Wipplingerstrasse 22. — (Ustredni banka českých spořitelén) — Podružnica: DUNAJSKI, Wipplingerstrasse 22.
 Vloge na knjižice in račun 4% in 4 1/4%. — Kupovanje in prodaja vrednostnih papirjev. — Uprava in čuvalna zaloga brezplačno.
 Posojila okrajem, mestom, občinam in drugim javnim korporacijam proti amortizaciji na 4% in 1/4% upravne pristojbine. Financiranje javnih
 1451 podjetij. Emisija lastnih 4% bankovnih obligacij, katere uživajo pupilarno sigurnost in se smejo rabiti za vsakovrstne kavcije.

Del. kap. 7.000.000 K
 Telegrami: „Sporobanka“.
 Deponiranje kavcij in
 : vadlj raznih vrst :
 : Eskont menije samo :
 : denarnih zavodov :
 : Bankovne informacije :
 : in svete brezplačno :
 : in svete brezplačno :

IGNAC FOCK V KRANJU

paro-tovarna za milo, surovi margarin, kristalno
sodo in stearinske sveče

Častiti duhovščini priporočam stearinske sveče za cerkveno rabo z znamkami „EXCELSIOR“ in „SUPERIOR“.

priporoča mila vseh vrst, toaletna mila, glicerinska in jedrnata, stearinske
sveče znamki „ELEKTRA“ in „SOLNCE“, posebno pa milo v prid „družbe
sv. Cirila in Metoda“ z znamko: 20. IX. 08 in blagovestnikov ki je produkt
moderne kemije zato neprekosljivo blago

Največje in najstarejše slovensko podjetje!

Pozor kolesarji!

Edino zastopstvo za Kranjsko za prava Puch-kolesa:
„Specijal“ Puch-kolesa K 150.—
„Curier“ kolesa „115“—
Najboljše pneumatike Reithoffer-jeve. — Najnovejši
527 šivalni stroji od K 66.— naprej. (1)
Za preknopovalce ista cena, kakor v tovarni!
Ker prodajam brez potnikov, v sled tega vse blago veliko ceneje.

Coniki zastoj in poštnine prosto.

Z odličnim spoštovanjem

FR. ČUDEN

urar in trgovec v Ljubljani.

2054

Slovenci, pozor!
pri nakupovanju vencev.

Fr. Iglič

Ljubljana, Mestni trg 11

priporoča največjo zalogo krasnih

**nagrobni vencev
in trakov z napisi.**

Zunanja naročila se izvršujejo
hitro in točno.

~ Cene brez konkurence! ~

POZOR!

2977

— Slovenska modna trgovina —
modni salon za **moderne** damske klobuke

SLOVENC!

52-1

A. VIVOD - MOZETIČ, LJUBLJANA

Stari trg 21, filijalka v KRANJU na Glavnem trgu se naj-
vdanejšje priporoča velecenjenim damam.

SVOJI K

Klobuke sprejemam v popravilo.

SVOJIM!

Izvolite pisati po vzorce!

V. J. Havliček a bratr v Poděbradech

izvozna tvrdka modnega blaga na roko delano razprodaja po znatno znižani ceni.

Ostanki različnih velikosti **volnenih rob**

SURNA svile za prati **dilenov (platna)**

Vzorci franco!
1 zavoje 40 m pralnih ostankov okusno odbranih
za K 18.— franco po povzetju. — Od teh se
vzorci ne pošiljajo. 468 52-1

Najkrajša in najcenejša vožnja v Ameriko

z modernimi, velikimi brzoparniki iz
Ljubljane čez Antwerpen v New-York in čez
Antwerpen v Boston.
je proga
rdeče zvezde „Red Star Line“.

Na naših parnikih „Finland“, „Kroonland“,
„Vaderland“, „Zeeland“, „Lapland“, „Menomi-
na“, „Maniton“, „Gothland“, „Marquette“ in
„Samland“, kateri vsak teden v sobotah oskr-
bujejo redno vožnjo med Antwerpenom in New-
Yorkom, so snaznost, izborna hrana, vljudna
postrežba in spalnice ponovno urejene v kajite
za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega potnika eminent-
nega pomena in traja vožnja 7 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldan.

Naša proga oskrbuje tudi po večkrat na mesec
vožnjo čez Kanado, katera pa je izdatno ce-
nejša kakor v New-York.

Pojasnila daje vladno potrjeni zastopnik

Franc Dolenc

v Ljubljani,
Kolodvorske ulice odslej št. 26, od južnega
kolodvora na levo pred znano gostilno pri
„Starem tišlerju“ 188 (52-1)

VODOVODI
kanalizacije, kopališča

Načrti in izvršitev le pri
domači specialni tvrdki.
Tehniške ocene in načrti
zastoj, ko se poveri delo.

Inženjer-hidrotekt
Konrad Lachnik, Ljubljana
Beethovenove ul. 4. Brzjavil: Lachnik, Ljubljana.

Delniška družba **združenih pivovaren Žalec in Laško**
priporoča svoje izborna pivo.

Specialiteta: „**Salvator**“ (črno pivo a la monakovsko). — Zaloga Spodnja Šiška (telefon št. 187).

Pošiljatve na dom sprejema restavracije „Narodnega doma“ g. Kržišnik. (Telefon št. 82.)

Velika zaloga juvelov, zlatnine, srebrnine ter raznih ur.

Blago prve vrste
Točna postrežba
- Najnižje cene -

Lud. Černe

juvelir, trgovec z urami
ter zapriseženi sodnijski
cenilec. 195 52-1

Ljubljana, Wolfve ulice šte. 3.

Prekupci-agentje

ki žele zastopati
znano banko in se
baviti s prodajo
zakonito dovoljenih
srečk, dobe
z visoko provzijo
stalen in pošten zaslužek. Z malo kapitala se more
zaslužiti mesečno 200 do 500 k-on. Ponudbe
je pošiljati na naslov: „Neue Fortuna“ Budapešta V, Börse Postf. 38.

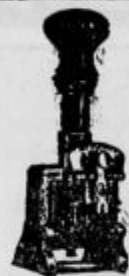
Prav
dobre **vinske sode**

iz hrastovega lesa, nekaj skoro novih, od 200-400,
700, 1200, 3000, 5000 litrov proda po nizki ceni
Fran Cascio Ljubljana, Šelen-
burgove ulice 6.

Br. Klavka

izdelovatelj kirurških in orto-
pedičnih predmetov in bandaž,
Ljubljana, Prešernove ulice 5.

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil
za zdravstvo in bolniško postrežbo, bičjejeu,
irigatorjev, aparatov za inhalacije s paro
in mrzlo, sterilizirane obveze in pamuka,
kakor tudi nogavic za krčne žile, kılne
pasove, vsakovrstne brizgalke, stvari in
aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Use
bandage se izdelujejo pod strogim nad-
zorstvom po odredbah p. n. gg. zdravnikov.
Zunanja naročila se točno, hitro in diskretno
dopošiljajo. — Galvanizirani poniklovalni zavod
z motornim obratom. Popravila se izvršu-
jejo točno in ceno. 3 5

Stambilije

vseh vrst za urade,
društva trgovce itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj
kavčuk - štambiljev

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 6.

Ceniki franko. 3450 52 1

POZOR!

POZOR!

POZOR!

Najstarejša prevozna tvrdka v Ljubljani

Jurija Jankoviča naslednik

1110 (I)

MARTIN LAMPERT, Kolodvorska ul. 31

se priporoča slav. občinstvu v Ljubljani in na deželi za prevažanje raznovrst-
nega blaga, kakor tudi za vsakovrstne selitve s posebnim novonabavljenim
modernim vozom.

Cene zmerne!

Postrežba najtočnejša!

Ustanovljena 1847.

Ustanovljena 1847.

Tovarna pohištva J. J. Naglas

:: Ljubljana, Turjaški trg šte. 7. ::

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke
sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmeti,
- žimnati modroci, otroški vozički itd. -

Najnižje cene. 2832 51-11 Najsolidnejše blago.

Stavbeno, umetno in konstruktivsko hiša-
cavničarstvo. Hidralično vidre in sesalke.

Josip Weibl

I. Spreitzer-ja nasled.

Ljubljana, Slomškove ulice 4.

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v izdelovanje vseh v to
stroko spadajočih predmetov: žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje
na mirovorju, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne
križe, štedilnike, strelovode, železna okna, železne stole i. t. d. i. t. d.
Specijaliteta: valjčni zastori in solčne plahte po najnovejšem sistemu s samodvigalnimi oporami brez vijakov.

Podjetje betonskih stavb!

Brata Seravalli & Pontello

LJUBLJANA, Slomškove ulice št. 19.

3060 Kiparstvo in tvornica umetnega kamna. 52-1

Različna kamnoseška dela iz umetnega kamna, izvrševanje cementnih cevij, stopnic, posta-
mentov, balustrad, strešnih plošč, raznovrstnih plošč za tlakanje, vodomotov, korit in vodo-
vodnih mušjev, korit za konje in govedo, ornamentov, kipov, fasad, plošč in desk iz
mavca za stene in strope. — Zaloga kameninastega blaga in šamotne opeke.

Vsa dela so solidno in strokovnjaksko izvedena. — Cena najnižja. — Jamstvo. — Zastop. svodov patent „Thru“.

Dragotin Majce

čevlarski mojster

Ljubljana, Radeckega cesta 2

Priporočam se velečastiti duhovščini
in slav. občinstvu v mestu in na deželi
v obila naročila. Izgotavljam natančno
po meri ter isto ohranim za prihodnja
naročila. Obnovev naročila zadostuje
po dopisnici. Na željo pridem tudi na
dom. Cene zmerne! Postrežba točna!
3292

J. KORENČAN

Ljubljana

trgovina norimberskega in
galanterijskega blaga na
:: drobno in na debelo. ::

:: Velika ::
zaloga pletenin

kakor: nogavice, srajce,
maje, spodnje hlače,
otročje obleke itd. 2575

Priporoča se:

Hotel pri Maliču

(nasproti glavne pošte) v najprometnejši legi
mesta. — Sobe za tujece od 1'20 K naprej.

restavracija v hiši.

Oddajajo se tudi mesečne sobe po zni-
žani ceni. 484 52-1

Perje za postelje in puh

2899 priporoča po najnižjih cenah 52-1

F. HITI pred Škofijo 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Kdor je siv, izgleda star.

Izborno, zajamčeno neškodljivo barvilo za lase in brado sta
1. Vitek-ov „Immerjung“, rdečk, rujave in črne barve.
Barva takoj in trpežno, 1 kart. K 4-
2. Vitek-ov „Nucin“, enojna steklenica K 1-
Ti barvili sta tisočkrat preizkušeni. Edino pristni iz kem. laboratorija

FR. VITEK & Co. PRAGA. 1024

Vitek-ov „Immerjung“

Pred uporabo.

Vitek-ov „Immerjung“

Po uporabi.

Zahtevajte le Vitkove izdelke in odklanj. odločno vse drugo.
Dobi se pri: Ant. Kancu, T. Mencingerju, Ljubljana.

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da bom tekom tega leta odprl v Ljubljani

tehnično pisarno.

Tu bodem izdeloval vsakovrstne načrte za javne in privatne stavbe. Sprejemal bom tehnična in vsa v stavbinsko stroko
spadajoča dela. Sklicujem se pri tej priliki na neštnevilne javne in zasebne stavbe, ki sem jih v zadnji dobi zgradil v
največjo zadovoljnost dotičnih naročnikov, na primer: »Narodni Dom« v Brežicah, župne cerkve v Cerkljah,
v Sv. Križu na Dolenjskem, na Teharjih pri Celju itd.

Letos zidam enajstazredno ljudsko šolo v Št. Juriju ob juž. žel., knezoškofijske zavode v
Št. Vidu nad Ljubljano in več drugih obsežnih stavb.

Solidnost moje tvrdke potrjujejo mnogoštevilna priznanja, ki so se mi izročila od raznih strani.

Priporočam se slavnemu občinstvu najtopleje za blagohotno naklonjenost in beležim

z odličnim spoštovanjem

Krško, dne 30. vel. srpana 1909.

2396 10-1

Valentin Scagnetti,

arhitekt in mestni stavbenik.

Vsak kmetovalec

2303 1

naj bi se v svojo lastno kcr st poučil o

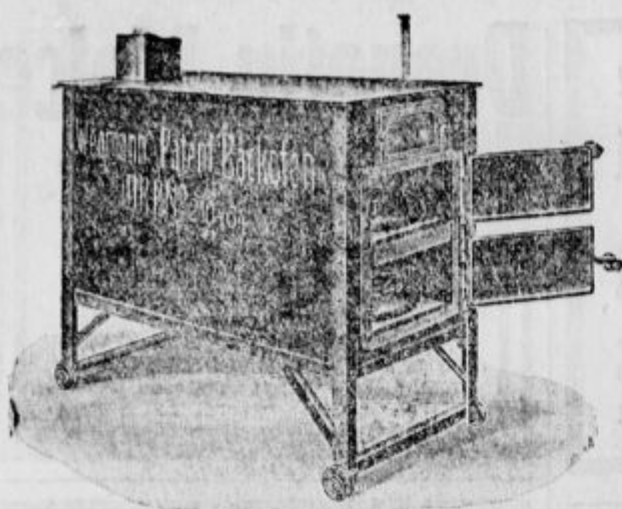
Wegmann-ovi patentni krušni peči.

Pri tej peči se prihrani 50 do 80 odstotkov kuriva in prostora ter peče izboren domač kruh, kakor tudi vsako drugo pecivo. Sadje in sočivje se v njej lahko suši, tudi meso se more izredno lepo peči. Te patentne krušne peči se grade od 4 hlebov (za 100 K) do 40 hlebov in se lahko postavijo v kuhinji, na hodniku, v šupi itd.

Vsaka peč se da 6 tednov na poskušnjo.

Cenike pošilja brezplačno obenem z zaželenimi pojasnili

Fr. Kalmus & F. P. Vidic & Komp., Ljubljana.

Največja slovenska tvrdka za obuvala Združeni čevljarji v Ljubljani 14 Wolfve ulice 14

priporoča slavnemu občinstvu v njegovo lastno korist to domače podjetje, ki je že več let v posesti svoje lasne zaloge vseh vrst surovin in k stroki spajajočih potrebščin ter je kot tako edino sposobno vsreči vsem zahtevam.

Velika zaloga lastnega in tujega izdelka za gospode, dame in otroke v poljubno najmodernejših oblikah.

Naročila po meri in okusu se po želji, ravnotako tudi popravila z vso skrbljivostjo izvršujejo. — Zunanja naročila točno proti povzetju. — Ceniki zastoj.

Filijalka: Stari trg šte. 28.

1135 1

Pozor!

Priporočam preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo ogromno zalogo umetno izdelanih

Pozor!

nagrobni spomenikov

iz črnega, zelenega granita, labradorja in belega kararskega, kraškega in več drugih marmorjev; prevzamem in v popolno zadovoljnost izvršujem vsa umetna cerkvena in stavbinska dela. Preskrbujem slike za na spomenike po jako nizki ceni. Imam v zalogi nagrobne okvire.

Ker delujem brez potnika ali agenta, prodajam nagrobne spomenike po jako nizkih cenah.

Z velespoštovanjem

1021 1

IGNACIJ ČAMERNIK, kamnosek
v Ljubljani, Komenskega ulice šte. 26.

2627

3-1

Razpis.

Dela in dobave za zgradbo enorazredne ljudske šole pri sv. Duhu na Blokah, proračunjena na 20.850 K 68 v, se bodo oddajala potom **javne ponudbene obravnave.**

Oddajalo se bode v dveh delih:

1. mizarsko delo s ključavničarskim, steklarskim, in barvarskim delom, ter deloma s tesarskim delom proračunjeno na 3118 K 16 v;

2. zidarsko delo s kamnoseškim, krovskim, pečarskim deloma tudi s tesarskim delom in drugimi manjšimi deli, proračunjena na 17.732 K 16 v;

Pisanim ponudbam, kolekovanim s kolekom za 1 K, naj se priloži 10% varščine obeh del, oz. onega dela, ki se ga hoče prevzeti. Ponudilo naj se zapiše s številkami in besedami; dodana naj bo opomba, da se ponudniku znani vsi pogoji, stroškovnik in načrti, ter, da se tem brezpogojno podvrže.

Dražbeni pogoji, stroškovnik in načrti so ponudnikom na razpolago pri podpisnem krajnem šolskem svetu. Ponudbe naj se vložijo do dne 8. oktobra t. l. pri krajnem šolskem svetu pri sv. Duhu na Blokah, p. Novavas pri Rakeku.

Ustmena dražba se bo vršila

dne 10. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne

v Novivasi pri gosp. Ivanu Modicu, ker se bo isti dan tudi gradnje šole na Blokah, torej obeh šol, tam oddajalo.

Krajni šolski svet pri sv. Duhu na Blokah

dne 20. septembra 1909.

SVOJI K SVOJIM!

SVOJI K SVOJIM!

Cenj. gg. akademikom in vsem na Dunaju živečim Slovincem in Slovenkam priporoča svojo

2636

trgovino s papirjem

z bogato zalogo vsakovrstnih razglednic, zvezkov, svinčnikov, pisarniškega in ovijalnega papirja, risalnega orodja in vseh drugih šolskih potrebščin v najboljši kakovosti

Mara Staniša, Dunaj VIII, Kochgasse 25.

Slovinci imajo 20 % popusta.

Slovinci imajo 20 % popusta.

Razglas.

Dne 10. oktobra t. l. se bode pri krajnem šolskem svetu v Novi vasi na Blokah oddala

zgradba šolskega poslopja

po zmanjševalni dražbi in sicer:

Zidarsko in kamnoseško delo bode imel zidarski mojster prevzeti ter je cenjeno na	K 28.233'07
Mizarska, tesarska, ključavničarska, barvarska in steklarska dela bode imel mizarski mojster ter so cenjena na	„ 16.246'69
Kleparska dela so cenjena na	„ 1.662'52
Slikarska dela so cenjena na	„ 110'09

Pismene ponudbe se morajo vložiti do

8. oktobra t. l.

pri krajnem šolskem svetu v Novi vasi pri Rakeku z 10% varščine, katera sme biti tudi v hranilnih knjižicah ter se mora podjetnik jasno izjaviti, da so mu popolnoma znani načrti, stroškovnik in pogoji, ter se taistim brezpogojno podvrže.

Krajni šolski svet na Blokah.

Ivan Modic, l. r.
predsednik.

2638 3-1

~~~~~

Oklic!

C. kr. okrajno sodišče v Žužemberku naznanja, da se bo na prošnjo gospe Zofije Poš v Žužemberku prodalo

dne 2. oktobra 1909 dopoldne ob 10. uri

»Pozevo posestvo« vl. št. 86. kat. obč. Žužemberk obstoječe iz prostostojee enonadstropne zidane hiše, velikega sadnega vrta z vodnjakom, gospodarskega poslopja in pritliklin.

Posestvo je arondirano in ima nad 1 oral pov. mere.

Najmanj ponudek je 10.000 K. Dražbeni pogoji so tusodno na vpogled.

C. kr. okrajno sodišče Žužemberk

oddelek I. dne 17. septembra 1909.

2620 3-1

~~~~~

Skupna rezerva sklepom

1907 čez stotisoč kron.

Upravno premoženje sklepom

1907 3 milijone šeststotisoč kron.

Zadružnikov čez 550.

Glavna Posojilnica

registr. zadruga z neom. zavezo v Lublani,

pisarna na Kongresnem trgu št. 15. nasproti nunske cerkve obrestuje hranilne vloge po

4 ³/₄ %

t. j. K 4'75 na vsacih 100 kron, takoj od dneva vložitve, pa do dneva dvige brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Uradne ure od 8. do 12 dopoldne in od 3. do 6. popoldne.

Tekoči račun v Avstro-ogrski banki v Ljubljani.

3418

Račun poštne hranilnice šte. 49086.

Telefon šte. 135.

Ivan Jax in sin

Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Kolesa iz prvih tovarn Avstrije:

Dürkopp, Styria (Puch), Waffanrad.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. **Vezanje** poučujemo brezplačno.

**: Adlerjevi :
pisalni stroji.**

Ceniki zastoj in franko.

Vedno in v vsaki množini je dobiti:

Zarezano strešno opeko prve in druge vrste, z jamstvom za nje trpežnost skozi pet let

iz lastne nove, moderno opremljene parne opekarne na Viču pri Ljubljani, in opeko za zid, dalje stavbni kamen za zidanje iz domačega kamenoloma v Podpeči, pri

L. Knez-u v Ljubljani.

Prvo kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklu

Avgusta Agnola, Ljubljana

Dunajska cesta št. 13 poleg „Figovca“

se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom kakor p. n. občinstvu za prezetje in solidno izvršitev vsakovrstnega

umetnega steklarstva in slikanja na steklo

za steklarstvo v figuralni in navadni ornamentiki, stavbno ter portalno steklarstvo kakor vsakovrstna v to stroko spadajoča dela vse v najmodernejšem slogu in po najnižjih cenah.

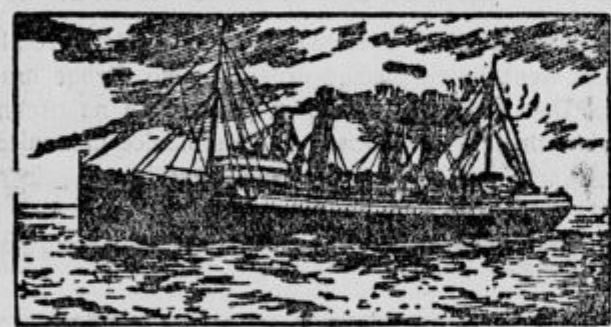
Zaloga kakor velika izbira steklenega in porcelanastega blaga vsake vrste, svetilk, zrcal, okvirov podob, izdelovanje okvirov za podobe itd. 2973 52-1

Narisi in proračuni na zahtevo zastoj.

Spričevala mnogih dovršenih del so na razpolago p. n. odjemalcem v ogled.

== Najcenejša vožnja v Ameriko. ==

E. Kristan

oblastveno koncesijonirana potovalna pisarna

za

:: Ameriko ::

v Ljubljani, Kolodvorske ulice števil. 41

2900 52-1

== Najcenejša vožnja v Ameriko. ==

== Največja zaloga ==

moških in deških oblek

A. Kunc

Ljubljana, Dvorni trg 3 == Podružnica:
Novo mesto, Glavni trg.

1422 100 1

Edina zaloga izvirnih Ameriških čevljev

Avstr.-ameriška zaloga čevljev v Ljubljani.

Poleg kavarne „pri Slonu“. Pazite natančno na firmo.

2825 26-

Pozor!

Prodaja

Pozor!

najnovije narejene obleke jesenske in zimske, za gospode, dame, dečke in deklice po naj-

nižji ceni edino

2629 1

konfekcijska trgovina **A. LUKIČ**, Pred školijo 19.

Betonsko podjetje

Tvornica cementnih izdelkov, umetnega kamena in marmorja.

ZAJEC & HORN

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 73,
Filijalka na Pešati, pošta Dol pri Ljubljani

Priporočamo bogato zalogo umetnega kamena: cevi, okrogle in ovalne, (patent Kielberg zastopstvo za Kranjsko), stopnice, (najelegantnejši vzorci, brušene in polirane), mozaične, kakor tudi hidravlično stisnjene metallique-plošče za tlakove za cerkve, veže, kuhinje, hodnike, trotoarje v raznih barvah in vzorcih, podboje, križe, nagrobne spomenike, okvirje, postamente, balustrade, ornamente, facade i. t. d. — Opozorjamo posebno na prekrasne plošče iz umetnega marmorja (Carralith-patent) za obhajilne mize, oltarje, za prevleko lisen, stebrov i. t. d. Gospode interese, zlasti preč. duhovščino in stavbinske mojstre vabimo najuljudneje, da si ogledajo na licu mesta blago.

CENIKE IN VZORCE POŠILJAMO RADE VOLJE NA ZAHTEVO.

Tovarna

za čevlje

F. L. POPPER, Chrudim, Češko.

Izdelek nedosežen glede trpežnosti, elegancije in priljubljenosti torej najboljši izdelek monarhije, kar priznavajo vsi merodajni strokovnjaki. Naj torej nikogar ne premotijo hvalisanja z drugih strani, vsak naj kupi le čevlje z znamko **F. L. P.**

== Edina prodaja za Kranjsko: ==

JULIJA STOR, Ljubljana, Prešernove ul. 5.

Znamka **F. L. P.**

Znamka **F. L. P.**

IZPELJAVA
vseh poslovnih transakcij. - Izdajanje čekov, nakaznic in
KREDITNIH PISEM
za vsa glavna in stranska mesta tu- in inozemstva.

MENJALNIČNA DELNIŠKA DRUŽBA
MERCUR OSREDNJA MENJALNICA:
DUNAJ I., WOLLZEILE 1.
Podružnice: Baden, Češka Kamnica, Češka Lipa, Brno, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jičín, Plzeň, Praga, Liberec, Cvitava.

NAKUP IN PRODAJA
vseh vrst rent, obligacij, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk i. t. d., i. t. d.
Zavarovanje proti izgubi pri zrebanjih srečk in vredn. papirjev.
Prospekte in cenike premij zastoj in franko.

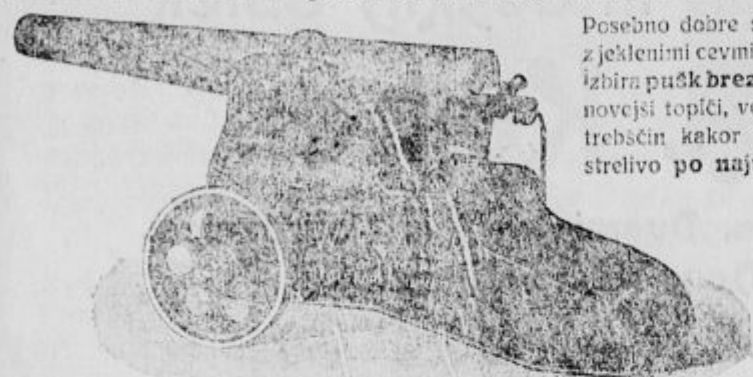
Zarezane strešnike (prve vrste) za privezati ali pribiti na late
torej popolnoma varno proti nevihti.
zidarsko strojno opeko, Portland-cement, peči, štedilnike, šamotne plošče
za tlakanje cerkvâ, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & Komp. Ljubljana.

Na zahtevo pošljemo vzorce in prospekte takoj brezplačno.

FR. SEVČIK, puškar v Ljubljani
Židovska ulica št. 8

priporoča svojo veliko zalogo najnovejših pušk in samokresov lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, silekih in čeških strogo preizkušenih pušk, katere presegajo glede dela in tudi glede strela vse druge puškarske izdelke.

Posebno dobre so lahke trocevke in puške z jeklenimi cevimi za brezdimni smodnik. Velika izbira pušk brez petelinov (Hammerless). Najnovejši topiči, velika zaloga vseh lovskih potrebščin kakor tudi potrebščin za ribiče, strelivo po najnižjih cenah na razpolago.

Popravila izvršujem najceneje, točno in zanesljivo v lastni delavnici. Od zunaj naročenostvari odpošiljam s povratno pošto.

Ceniki na zahtevo zastoj in poštne proste.

Pozor!

Pozor!

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi nova modna trgovina

Peter Šterk

Stari trg št. 18 Ljubljana Stari trg št. 18

kot zelo solidna za nakup raznega modnega blaga.

Velika zaloga moškega ženskega in otročjega perila, najmodernejših bluz, spodnjih kril, modercev, predpasnikov, rokavic, nogavic, ovratnikov, zavrtnic, šerp, pajčolanov, otročjih oblek, svile za bluze in nakite, svilne trakove, posamentrije, čipke, šlinge in vse potrebščine za šivilje, kakor tudi velika zaloga najmodernejših in najboljših moških klobukov, čepic in slamnikov, vse po najnižji ceni.

1495 1

Daje po

4 1/2 %

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

KONGRESNI TRG 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvom KONGRESNI TRG 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po **4 1/2 %** brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto. Rent davek plačuje društvo samo. Druge hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom **predjme** na osebni kredit, vračljive v 7 1/2 letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, ozir. mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menice.

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik.

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.

KEILOV LAK

Keilova bela glazura za umivalne mize 90 vin.
Keilova voščena pasta za parket 90 vin.
Keilov zlat lak za okvire 40 vin. □ □ □
Keilov lak za slamnike v vseh barvah.
Keilova pasta za čevlje 30 vin. □ □ □

najboljša prevleka za mehek pod se vedno dobiva pri **Leskovic & Meden v Ljubljani**
Postojna: Anton Ditrich. Škofja Loka: Matej Žigon. Kočevje: Fran Loy. Idrija: Valentin Lapajne. Kranj: Franc Dolenz. Radovljica: Oton Homan. Novo mesto: J. Picek. Zagorje: Rih. E. Michelčič. Kamnik: Ed. Hajek. Črnomelj: Anton Zurec.

845 52-1

Največja in najstarejša tovarna lončenih pecij in raznih lončenih izdelkov

Avv. Drelse v Ljubljani

Mnogokrat odlikovana.

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjski, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Zupnišcem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustr. ceniki so na razpolago.

Družbe
sv. Cirila in Metoda
za Istro

Izvrstno sredstvo proti vsakemu
kataru in kašlju

Prsni bonboni

Zavitek 20 vinarjev. Dobi se povsod.

Glavna zaloga: **Pavel Baar, Varaždin na Hrvaškem.**

Hiša na prodaj

ima jako lep sadni vrt pred hišo, dva travnika, dve njivi, gozda pa kolikor se ga želi kupiti. Hiša je v dobrem stanu. Proda se po zelo nizki ceni. Več pove **Franc Lipah** v Dobrunjah štev. 5., p. Hrušica pri Ljubljani.

2490 3-1

DRVA.

Slav. občinstvu naznanjam, da se od danes naprej dobivajo 2404 8-1

lepa, suha bukova drva za kurjavo po 22 do 24 palcev dolga, od pol sežnja naprej v vsaki množini. Za cenj. naročila se vljudno priporoča **Karl Meglič, Ljubljana, Emonska cesta 2, v Jakopičevi hiši.**

Telefon št. 21-60. Brzjavi: Balkansped.

Odpremno in komisij. društvo

„BALKAN“

v Trstu, Riva Grumula št. 14.

Žiro račun pri JADRANSKI BANKI v Trstu,

sprejema v svoja dobro urejena skladišča vsake vrste blago in daje na isto predjme pod zelo povoljnimi pogoji, ter skrbi za prodajo blaga najkulantneje. Istotako kupuje in prodaja vsake vrste blago po naročilu in na račun svojih naročevalcev najpovoljnije. Otvarja carinske kredite, zacarini blago in daje predjme na blago ležeče v javnih skladiščih. — Odpošilja vsake vrste pošiljatve na vse strani točno in brzo, izvršuje reklamacije in daje vsako strokovno pojasnilo in navodilo hitro in zastoj.

2645 25-1